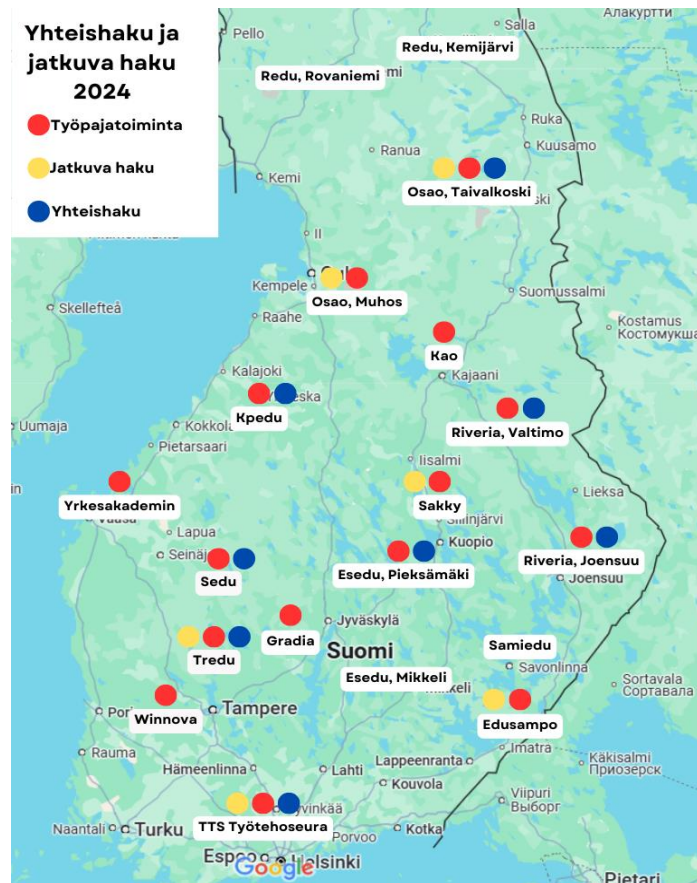

METSÄKONEENKULJETTÄJAKOULUTUKSEN SOVELTUVUUSKOKEEN VALMISTELU JA PILOTOINTI 2024

TTS Työteho-seuran julkaisu 480
Eila Lautanen & Niko Karhu

METSÄKONEENKULJETTAJAKOULUTUKSEN SOVELTUVUUSKOKEEN VALMISTELU JA PILOTOINTI 2024

Julkaisija: Työtehoseura ry
Kiljavantie 6, 05200 Rajamäki
www.tts.fi 09 2904 1200

TTS: n julkaisuja 480

ISBN:978-951-788-496-9
ISSN:2489-8341(verkkojulkaisu)
Nurmijärvi 2025
Julkaisija: Työtehoseura ry
Kiljavantie 6, 05200 Rajamäki
www.tts.fi 09 2904 1200

METSÄKONEENKULJETTAJAKOULUTUKSEN SOVELTUVUUSKOKEEN VALMISTELU JA PILOTOINTI 2024

Tiivistelmä	5
Alkusanat	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Työpajatyöskentely.....	8
2 METSÄKONEENKULJETTAJAKOULUTUKSEN SOVELTUVUUSKOE 2024	9
2.1 Esitietolomake	9
2.2 Haastattelu	10
2.3 Päättelykykytesti	10
2.4 Havaintomotoriikan testi	10
2.5 Hienomotoriikan testi	10
2.6 Pilottisoveltuvuuskokeen pisteytys 2024.....	12
3 VALINTAPERUSTEET KOULUTUKSEEN METSÄKONEENKULJETUKSEN OSAAMISALALLA 2024	13
3.1 Pilottisoveltuvuuskokeen vaikuttavuus metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalla yhteisvalinnassa	14
4 AINEISTOT JA MENETELMÄT	15
4.1 Yhteisvalinnan 2024 pilotointi.....	15
4.2 Jatkuvan haun 2024 pilotointi.....	15
4.3 Ammattikuljettajien testaus 2024	16
4.4 Yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palautekysely 2024	16
5 TULOKSET JA TARKASTELU	17
5.1 Yhteisvalinnan 2024 pilotoinnin tulokset	17
5.1.1 Esitietolomake	17
5.1.2 Haastattelu	18
5.1.3 Päättelykykytesti.....	19
5.1.4 Havaintomotoriikan testaus	20
5.1.5 Hienomotoriikan testaus	21
5.1.6 Tarkastelu	22
5.1.7 Soveltuvuuskokeen vaikutus opiskelijavalintaan yhteisvalinnassa 2024	23
5.1.8 Soveltuvuuskokeen vaikutukset oppilaitoksiin hakeutumisessa 2021–2024.....	26
5.2 Yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palautekysely 2024	27
5.2.1 Soveltuvuuskokeen vaikutus hakijan koulutukseen hakeutumisessa.....	28
5.2.2 Soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palaute esitietolomakkeesta	29
5.2.3 Soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden kokemukset koetilaisuudesta ja järjestelyistä	29
5.2.4 Soveltuvuuskokeen vaikutukset kokeen suorittaneisiin, metsäkoneenkuljettajaopinnot aloittaneisiin 1.opintovuoden opiskelijoihin.....	30

5.3 Jatkuvan haun 2024 pilotointi	32
5.3.1 Esitietolomake	32
5.3.2 Jatkuvan haun haastattelut 2024	32
5.3.3 Jatkuvan haun päättelykyvyn testaus 2024	33
5.3.4 Jatkuvan haun havaintomotoriikan testaus 2024	34
5.3.5 Jatkuvan haun hienomotoriikan testaus 2024	35
5.3.6.Tarkastelu	36
5.4 Ammattikuljettajien testaus 2024	38
5.4.1 Ammattikuljettajien päättelykykytesti 2024	38
5.4.2 Ammattikuljettajien havaintomotoriikkatesti 2024	39
5.4.3 Ammattikuljettajien hienomotoriikkatesti 2024	40
5.4.4 Ammattikuljettajien testauksen 2024 tarkastelu	41
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	46
Lähteet	48
Liitteet.....	52

Liite 1. Esitietolomake 2024

Liite 2. Haastattelulomake 2024

Liite 3. Päättelykykytesti 2024

Liite 4. Havaintomotoriikkatesti

Liite 5. Grooved Pegboard hienomotoriikkatestin viitearvot

Liite 6. Tutkimuslupalomake 2024

Liite 7. Soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palautekyselylomake 2024

Liite 8. Palautekyselyn vapaat vastaukset 2024

Liite 9. Soveltuuskokeen valmisteluun ja pilotointiin 2024 osallistuneet metsäkonekoulut

Tiivistelmä

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen valmistelu ja pilotointi -hankkeen tavoitteiksi vuodelle 2024 asetettiin sekä yhteisvalinnan että jatkuvan haun pilotoinnit mahdollisimman laajalla metsäkonekoulujen yhteistyöllä, jotta saataisiin laajennettua koulujen omakohtaisia kokemuksia soveltuvuuskokeesta sekä kasvatettua tutkimusaineistoa suuremmaksi tilastollisen merkittävyyden nostamiseksi. Lisäksi aloitettiin ammattikuljettajien testaus vertailuaineiston saamiseksi sekä kokeen toimivuuden ja oikeellisuuden osoittamiseksi.

Vuoden 2024 pilotoinneissa käytettiin rakenteeltaan samaa soveltuvuuskoetta kuin vuonna 2023, mutta kokeen sisältöä päivitettiin niin, että haastattelujen tehtävälomaketta ja pisteytystä sekä hienomotoriikkaosion pisteytystä uudistettiin karsivammaksi hakijoiden välisten erojen saamiseksi esille 2023 pilotoinnissa saatujen kokemusten perusteella. Uudistuksissa kuitenkin säilytettiin 2023 ja 2024 pilotointiaineistojen vertailtavuus.

Työpajatoiminta käynnistettiin vuoden aluksi tavoitteina hioa koulujen menettelytavat kokeen toteuttamisessa yhtenäisiksi, saada hyviä esimerkkejä onnistuneista toteutuksista, sekä ennen kaikkea, madaltaa ei vielä mukana olevien koulujen kynnystä lähteä mukaan. Työpajatoimintaan osallistuivat metsäkonekoulutuksen edustajat 14 toimipisteestä: Esedu-Pieksämäen yksiköstä, Sakkyn Toivalan yksiköstä, Kaosta, Gradiasta, Riveriasta, Osaon Taivalkosken yksiköstä ja Osaon Muhoksen yksiköstä, Tredusta, Yrkesakademista, Winnovasta, Edusamposta, Sedusta, Kpedusta ja TTS Työtehoseurasta sekä Livian metsäenergian tuottajakoulutuksesta (kartta, liite 9).

Yhteisvalinnassa 2024 metsäkoneenkuljettajakoulutuksen vapaaehtoista soveltuvuuskoetta käytti kahdeksan toimipistettä: Riveria Valtimo ja Joensuu; Osao Taivalkoski; Esedu Pieksämäki, Kpedu, Sedu, Tredu ja TTS Työtehoseura. Metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeen piirissä oli 627 hakijaa, joista ensisijaisia oli 186. Koekeseen näistä hakeneista osallistui 394, jotka saavuttivat keskiarvona 6,9 valintapistettä lisää kymmenestä valintaansa edistämään. Opintoihin valituiksi tuli 158 ja 99,37 % otti paikan vastaan sekä aloitti opinnot (157 hlöä). Soveltuvuuskoee ei alentanut hakijamääriä sen järjestäneisiin oppilaitoksiin.

Jatkuvan haun testasi kuusi (6) metsäkonekoulutuksen toimipistettä: Osao, Muhos ja Osao, Taivalkoski, Tredu, Kuru, Edusampo, Ruokolahti, TTS, Rajamäki ja Sacky, Toivala. Näiden koulujen jatkuvan haun opiskelijavalinnoissa yhteensä 82 hakijaa tuli valituksi täysimittaisella viisiosaisella soveltuvuuskokeella. He saavuttivat kokeessa keskiarvona 7,4 valintapistettä.

Ammattikuljettajia testattiin yhteensä 23 henkilöä seitsemässä eri yrityksessä. Hakkuukoneenkuljettajia oli 15, ajokoneella työskenteli 6 ja molempia koneita ajoi kaksi. Työkokemusta heillä oli keskiarvona 16 vuotta vaihteluvälillä 3–27 vuotta. Huomattavaa ammattikuljettajien tuloksissa oli, että metsäkoneenkuljettajan työssä tärkeimmän kyvyn, havaintomotoriikan testissä yksikään kuljettaja ei tehnyt nollatulosta ja täydet pisteet saavutti 61 %. Tekemistään testiosioista ammattikuljettajat saavuttivat 2,9–4,7 pistettä enemmän jokaisesta kuin yhteisvalinnan hakijat. Todennäköisesti ne, joilla ei ole ollut riittäviä edellytyksiä työskennellä metsäkoneenkuljettajina, ovat siirtyneet muualle ja jäljellä ovat hyvät kyvyt metsäkonetyöhön omaavat. Ammattikuljettajien ryhmää tulee 2025 kasvattaa tilastollisen merkittävyyden saavuttamiseksi.

Soveltuvuuskoee pilotointiaineistojen valossa näyttää tunnistavan ja mittavan oikeita asioita luotettavasti. Kaikissa ryhmissä korrelaatio päättelykyky- ja havaintomotoriikka testien välillä on selkeä: päättelykykytestissä korkeimmat pisteet saavuttaneet hakijat ja kuljettajat menestyivät parhaiten myös havaintomotoriikan testissä. Samoin kaikilla ryhmillä ilmenee korrelaatio havaintomotoriikan ja hienomotoriikan mittaustuloksen välillä. Hakijat ja ammattikuljettajat, jotka menestyivät hyvin päättelykykytestissä, pärjäsivät myös havaintomotoriikan testissä ja hyvät hienomotoriset taidot näkyivät menestymisenä päättelykyky- sekä havaintomotoriikkatesteissä. Kaikkien aineistojen valossa hyvät päättelykykytaidot näyttävät olevan positiivisesti yhteydessä sekä hyviin havaintomotorisiin että hyviin hienomotorisiin taitoihin.

Alkusanat

Tämä julkaisu on maa- ja metsätalousministeriön rahoittaman ”Metsäkoneen kuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen valmistelu ja pilotointi 2024” – hankkeen vuosiraportti tammi- ja joulukuun väliseltä ajalta 2024. Tutkimus- ja kehityshankkeessa TTS Työtehoseuran metsäkoulutuksen tutkimus toteuttaa Kansallisen metsästrategian 2035 kärkihanketta 3. ”Metsäalan uudistumista ja kilpailukykyä edistävät toimenpiteet: otetaan käyttöön metsäkoneenkuljettajakoulutuksen valtakunnalliset soveltuvuuskokeet.”

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen valmistelu ja pilotointi -hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana toimii neuvotteleva virkamies Satu Rantala maa- ja metsätalousministeriöstä, varapuheenjohtajana varatoimitusjohtaja Simo Jaakkola Koneyrittäjät ry:stä ja jäsenenä toiminnanjohtaja Ville Manner Metsäkoulutus ry:stä, toimipiste- ja koulutuspäällikkö Mari Nieminen Tampereen seudun ammattiopisto Tredusta, koulutusasiantuntijat Venla Kaplas (30. 11.saakka) ja Albert Häme (1.12.alkaen) Metsäteollisuus ry:stä, ammattiaineiden lehtori Janne Ruokonen Tampereen seudun ammattiopisto Tredusta, sopimusasiantuntija Jari Sirviö Teollisuusliitosta, toimitusjohtaja Teemu Tolppa Metsäkonepalvelusta ja metsäalan koulutusvastaava Antti Virkkunen Seinäjoen ammattillisesta koulutuskuntayhtymä Sedusta. Toisena tutkijana ja asiantuntijana hankkeessa työskentelee Niko Karhu TTS Työtehoseuran metsäkoulutuksen tutkimuksesta.

Esitän parhaimmat kiitokset TTS Työtehoseuran puolesta erinomaisesta yhteistyöstä kaikille edellä mainituille. Erityisesti haluan osoittaa isot kiitokset 2024 työpajoihin ja itse pilotointiin osallistuneille metsäkonekouluille, niiden opetushenkilöstölle ja johdolle hyvähenkisestä ja tuloksetkaasta yhteistyöstä sekä ammattikuljettajien testaustilaisuuksia järjestäneille metsäkoneyrityksille: yhdessä tekemällä tulosta tulee, hakijoita unohtamatta.

Soveltuvuuskoee palkitsee jo tässä vaiheessa koulujen opettajilta tulevina viesteinä siitä, kuinka mielekästä on opettaa soveltuvuuskokeen kautta tullutta ryhmää, kun oppilaiden motivaatio ja kyvyt ovat hyvät eikä opintoja ole keskeytetty. Tämän positiivisen ilmapiirin toivoisi leviävän kaikkiin alan oppilaitoksiin ja yrityksiin – kaikkien parhaaksi.

Rajamäellä helmikuussa 2025

Eila Lautanen
Hankkeen johtaja
Kehityspäällikkö, metsä
TTS Työtehoseura

1 JOHDANTO

Vuonna 2023 käynnistettiin metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoehanke tavoitteena valmistella ja pilotoida vuonna 2022 tehtyjen perusteiden pohjalta metsäalan perustutkinnon metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalle pääsykoe, jolla pystyttäisiin mittaamaan, omaavatko koulutukseen hakeutuvat opinnoissa ja työssä pärjäämiseen riittävät kyvyt ja ominaisuudet. Kokeella tulisi tunnistaa erityisesti ammatissa tarvittavat päättely-, havainto- ja hienomotoriset kyvyt, joita ei opetuksella ole mahdollista kehittää työssä vaadittavalle tasolle.

Soveltuvuuskokeen tarve metsäkonealalla on noussut selkeästi esiin ammatillisen koulutuksen laatumittauksissa (TTS Työtehoseura 2011-). Niiden tulokset osoittavat, että metsäalan perustutkinto-koulutuksen metsäkoneenkuljetuksen osaamisala tuottaa määrällisesti riittävästi uusia kuljettajia, mutta vuosina 2011–2021 valmistuneista metsäkoneenkuljettajista vain 48 % työskentelee ammatissa, johon on valmistunut.

Lähes neljännes koulutetuista metsäkoneenkuljettajista on siirtynyt muille aloille. Näistä alaa vaihtaneista kaksi kolmesta ei ole työskennellyt metsäkoneyrityksissä lainkaan; ei edes työelämässä oppimisen jaksolla. Yksi kolmasosa muualle siirtyneistä on työuransa aluksi työllistynyt koulutustaan vastaavaan työhön metsäkoneenkuljettajaksi, mutta työsuhde on useimmiten päättynyt koeajalla työn tuottamattomuuteen. (TTS 464.2023, TTS 451.2020)

Metsäkonekouluilta tutkimuksissa saadut tulokset osoittavat, että osaamisalan heikon koulutusta vastaavaan työhön työllistyvyyden aiheuttavat pitkälti ammattiin soveltumattomat, työhön riittämättömät kyvyt omaavat opiskelijat. Heitä ilmeni osaamisalan koulutuksessa olevan 10–40 % oppilaitoksesta ja vuodesta riippuen. Jos hakijalla on puutteita loogisessa päättelykyvyssä tai hieno- ja havaintomotorisissa kyvyissä, ei kolmevuotisella koulutuksella saavuteta sellaista osaamista, mikä metsäkoneenkuljettajalta ammatissa vaaditaan. (TTS 450.2020)

Nyt vuosina 2023 ja 2024 pilotoitu soveltuvuuskoehanke rakennettiin vuonna 2023 kuuden metsäkonekoulutuksen järjestäjän ja kahdeksan toimipisteen yhteistyönä. Valmistelutyöhön osallistuivat Esedun Pieksämäen, Riverian Valtimon ja Joensuun, Sakkyn Toivalan ja Kajaanin, Sedun Ähtärin, Tredun Kurun ja TTS:n Rajamäen toimipisteet. Kokeen suunnittelun lähtökohtana oli syvälinen paneutuminen metsäkoneenkuljettajan työn sisältöön ja vaatimukseen. Näitä taustalla olevia keskeisiä kykyjä ja ominaisuuksia hakijoilta tulisi testata, jotta heillä olisi edellytykset menestyä opinnoissa ja ammatissa. Lisäksi kokeella pyritään tunnistamaan hakijan oppimisen ja taitojen kehittymisen vaikeudet. (TTS 473.2024)

Pilotoitu soveltuvuuskoehanke muodostuu viidestä osasta. Esitetolomakkeella kartoitetaan hakijan alan tuntemusta ja kykyä noudattaa ohjeita. Haastattelussa mitataan hakijan motivaatiota sekä taustoitetaan hänen edellytyksiään menestyä opinnoissa. Päättelykykytestissä arvioidaan metsäkoneenkuljettajan työssä tärkeää kykyä loogiseen päättelyyn ja ennakointiin. Havaintomotoriikkatestin tehtävissä selvitetään havainnointikykyä sekä työmuistia ja tarkkaavaisuutta. Hienomotoriikkatestissä mitataan hakijan silmän ja käden koordinaatiota.

Vuonna 2023 kokeen toimivuus ja luotettavuus todennettiin sekä jatkuvan haun että yhteisvalinnan opiskelijavalinnoissa. Tuolloin saavutettujen tulosten mukaan soveltuvuuskoehanke on mahdollista varmistaa metsäkoneenkuljettajakoulutukseen hakeutuvien soveltuvuutta ja ohjata koulutukseen enemmän alalle soveltuvia hakijoita. Kokeeseen osallistuneet hakijat ottivat varmemmin opiskelupaikan vastaan ja myös aloittivat opinnot. Opiskelijamääriin soveltuvuuskoehen pilotoineissa kouluissa ei yhteisvalinnassa ollut vaikutusta. (TTS 473.2024)

1.1 Työpajatyöskentely

Vuoden 2024 aluksi vuoden 2023 pilotoinnissa soveltuvuuskokeessa huomattuja kehittämistä vaativia osia hiottiin paremmiksi yhteistyössä pilotointiin osallistuneiden sekä muiden asiasta kiinnostuneiden metsäkonekoulujen työpajoissa. Kehittämisen kohteina olivat

- haastattelu: lomakkeen rakenne ja pisteytys (liite 2)
 - rakenteen selkiyttäminen ja pisteytyksen tiukentaminen
- hienomotoriikkatesti: pisteytys 2/ 0 (liite 5)
 - saadaksesen osatehtävästä pisteitä on hakijan saatava molemmat kädet viitearvoaikojen sisään, muutoin osatehtävän pisteet ovat 0 p.

Lisäksi koko soveltuvuuskoeaineisto käännettiin ruotsin kielelle Yrkesakademin mukaantuloa varten.

Työpajoja pidettiin ajankohtaisista aiheista pilotoinnin eri valmisteluvaiheissa neljä kappaletta ja niihin osallistuivat metsäkonekoulutuksen edustajat Esedu-Pieksämäen yksiköstä, Sakkyn Toivalan yksiköstä, Kaosta, Gradiasta, Riveriasta, Osaon Taivalkosken yksiköstä ja Osaon Muhoksen yksiköstä, Tredusta, Yrkesakademista, Winnovasta, Samposta, Sedusta, Kpedusta ja TTS Työtehoseurasta sekä Livian metsäenergiantuottajakoulutuksesta. Työpajatyöskentelyllä yhteiset menettelytavat ja soveltuvuuskoemateriaalit hiotaan yhtenäisiksi, saadaan hyviä esimerkkejä kumppaneiden onnistuneista toteutuksista sekä madalletaan ei vielä mukana olevien koulujen kynnyksiä lähteä mukaan toteuttamaan soveltuvuuskoetta omissa yksiköissään.

Työpajojen aiheina olivat

- soveltuvuuskokeen valmistelu kevään 2024 yhteisvalintaan ja kouluilta Opintopolkuun toimitettavat tiedot soveltuvuuskokeesta sekä aikataulut
- yhteisvalintakokeen järjestäminen, koetehtävien päivitykset ja soveltuvuuskoetulosten ilmoittaminen tutkimusta varten
- yhteisvalinnan alustavat tulokset
- jatkuvan haun ja ammattikujettajien testausten alustavat tulokset sekä aineistojen ja kokeen päivitystarve vuodelle 2025

2 METSÄKONEENKULJETTAJAKOULUTUKSEN SOVELTUVUUSKOE 2024

Vuoden 2024 pilotoinnissa käytettiin rakenteeltaan samaa soveltuvuuskoetta kuin vuoden 2023 pilotoinnissa, mutta sisältöä päivitettiin niin, että haastattelujen tehtävälomaketta ja pisteytystä sekä hienomotoriikkaosion pisteytystä uudistettiin vuoden 2023 pilotoinnissa saatujen kokemusten perusteella.

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoetta 2024 muodostuu viidestä eri osasta:

1. esitietolomake
2. haastattelu
3. päättelykykytesti
4. havaintomotoriikkatesti
5. hienomotoriikkatesti

Soveltuvuuskoetta jakeantuu kahteen eri osaan: ennen varsinaista koetilaisuutta hakijat täyttävät esitietolomakkeen itsenäisesti verkossa ohjeiden mukaan ja toimittavat sen oppilaitokselle. Tämän jälkeen he saavat kutsun oppilaitokselta koetilaisuuteen, jossa testataan päättelykykyä sekä havainto- ja hienomotoriikkaa ja suoritetaan haastattelut.

Hakija saa tekemästään soveltuvuuskoekokeesta onnistumisensa mukaisesti 0–10 pistettä lisää opiskelupaikan saamiseksi yhteisvalinnassa koeosittain seuraavasti:

1. esitietolomake 0–1 pistettä
2. haastattelu 0–2 pistettä
3. päättelykykytesti 0–2 pistettä
4. havaintomotoriikkatesti 0–3 pistettä
5. hienomotoriikkatesti (Grooved Pegboard) 0–2 pistettä

Yhteensä 0–10 pistettä

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoetta ei ole karsiva, mikä tarkoittaa sitä, että hakija voi tulla valituksi metsäkoneenkuljettajakoulutukseen, vaikka saavuttaisi soveltuvuuskoekokeessa nolla pistettä, mutta hän ei voi tulla valituksi, mikäli ei osallistu kokeeseen. Soveltuvuuskoekokeen ja siitä saatavan palautteen merkitys tällä hetkellä on sen hakijalle ammativalinnan tueksi tuottamissa tiedoissa hänen edellytyksistään menestyä metsäkoneenkuljettajaopinnoissa ja ammatissa.

2.1 Esitietolomake

Esitietolomakkeella selvitetään hakijan taustatietojen lisäksi hänen kykyään ymmärtää annettuja ohjeita sekä noudattaa niitä. Se myös valmistaa hakijaa haastatteluun. Esitietolomakkeella hakija voi lisäksi esittää oppilaitokselle itseään askarruttavia alaan liittyviä kysymyksiä, joihin hänelle vastataan haastattelussa. Palauttamalla esitietolomakkeen ohjeiden mukaisesti oppilaitokselle saa hakija siitä yhden valintapisteen (liite 1).

2.2 Haastattelu

Haastattelussa selvitetään hakijan motivoituneisuutta ja tietämystä metsäalasta sekä metsäkoneenkuljettajan ammatista. Haastattelu suoritetaan strukturoidulla lomakkeella, jossa on esitetty tarkat rajat arvioinnin pisteytykselle (liite 2). Haastattelijoina tulisi mielellään olla kaksi henkilöä, joista vähintään toinen on metsäkonetyön ammatillinen opettaja. Lisäksi haastattelussa kerrotaan hakijalle oppilaitoksesta ja opiskelusta sekä alan tarjoamista mahdollisuuksista ja työn asettamista vaatimuksista. Lopuksi vastataan hakijan mahdollisiin kysymyksiin. Haastattelusta hakija voi saada 0–2 valintapistettä.

2.3 Päättelykykytesti

Päättelykykytestissä selvitetään hakijan loogisen päättelykyvyn perustaitoja ongelmanratkaisussa ja ajattelussa. Tehtävät on rakennettu niin, että ratkaisut on mahdollista tehdä vain päättelemällä. Testi sisältää mm. eri käsitteiden ymmärtämistä ja metsäalalle tärkeää pinta-alalaskentaa. Hakija voi tehdä testin koetilaisuudessa oppilaitoksella joko koulun tietokoneella tai omalla puhelimellaan QR-koodin kautta (liite 3). Aikaa testin suorittamiseen on 15 minuuttia, ja siitä voi saada 0–2 valintapistettä.

2.4 Havaintomotoriikan testi

Havaintomotoriikkatehtävät mittaavat hakijan havaintomotorisia kykyjä, kuten avaruudellista hahmottamista, kokonaiskoordinaatiota sekä työmuistia ja tarkkaavaisuutta (liite 4). Soveltuvuuskokeessa hakija suorittaa tehtävät joko koulun tietokoneelta tai omalta puhelimeltaan QR-koodin kautta. Aikaa havaintomotoristen tehtävien tekemiseen hakijalla on 20 minuuttia, ja hän voi saada niistä 0–3 valintapistettä.

2.5 Hienomotoriikan testi

Hakijan hienomotorisia kykyjä (silmä-käsikoordinaatio, reaktionopeus, lihasten hallintatarkkuus) mitataan Kanadassa 1970-luvulla kehitetyllä Grooved Pegboard- testillä (kuva 1, s.11 ja liite 5). Testissä on 25 ulokkeellista tappia, jotka hakijan on laitettava ennalta määrätyssä järjestyksessä testilaudan reikiin mahdollisimman nopeasti ensin dominoivalla kädellä ja sitten heikommalla. Jokaisessa reiässä ulokkeen suunta vaihtelee.

Testi pohjautuu laajoissa neuropsykologisissa testeissä tutkittuihin viitearvoaikoihin, joiden puitteissa hakijan on testi suoritettava (liite 5). Soveltuvuuskokeen hienomotoristen taitojen testauksen valmistelussa on asiantuntijana konsultoitu Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan apulaisprofessori Timo Jaakkolaa.

Vuoden 2024 pilotointiin otettiin käyttöön vaativampi pisteytys, jonka mukaan hakijan on suoritettava molemmilla käsillä viitearvojen sisään saadakseen kaksi pistettä. Jos työskentely onnistuu viiteajassa vain toisella kädellä, tulee tulokseksi nolla pistettä. Muutos tehtiin, koska metsäkoneenkuljettajan työ vaatii molempien käsien tasavertaista toimintakykyä samanaikaisesti.

Pistetaulukko (piste jos aika viitearvossa tai sen alle)		
ikä	dominoiva käsi	ei dominoiva käsi
15	80s=1p	82s=1p
16	81s=1p	82s=1p
17	82s=1p	82s=1p
18	82s=1p	82s=1p
19	83s=1p	83s=1p
20	83s=1p	85s=1p
21	84s=1p	86s=1p
22	84s=1p	87s=1p
23	85s=1p	87s=1p
24	85s=1p	89s=1p
25	86s=1p	90s=1p
26	87s=1p	92s=1p
27	87s=1p	93s=1p
28	87s=1p	94s=1p
29	88s=1p	95s=1p
30	88s=1p	96s=1p
31	89s=1p	98s=1p
32	90s=1p	99s=1p
33	90s=1p	100s=1p
34	91s=1p	101s=1p
35	91s=1p	102s=1p
36	91s=1p	103s=1p
37	92s=1p	105s=1p
38	92s=1p	105s=1p
39	93s=1p	106s=1p
40	94s=1p	108s=1p
41	95s=1p	108s=1p
42	95s=1p	108s=1p
43	95s=1p	109s=1p
44	96s=1p	109s=1p
45	97s=1p	109s=1p
46	97s=1p	109s=1p
47	97s=1p	110s=1p
48	98s=1p	110s=1p
49	98s=1p	110s=1p
50	99s=1p	110s=1p

Kuva 1. Grooved Pegboard- hienomotoriikan testilauta ja osa viitearvotaulukkoa. Liitetiedostona 5 koko viitearvoaikataulukko.

2.6 Pilottisoveltuvuuskokeen pisteytys 2024

Hakijan on mahdollista saada yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeen kautta metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalle metsäkoneenkuljettajakoulutukseen hakeutuessaan 10 valintapistettä lisää. Nämä lisäpisteet voivat auttaa opintojen alkuun sellaisia alalle soveltuvia hakijoita, joiden valintaan yhteisvalinnan peruskoulun päättötodistuksen arvosanoihin painottuva valintapisteytys ei riittäisi. Soveltuvuuskokeen osien tehtävapisteyden ja yhteisvalinnan valintajärjestelmän valintapisteyden muodostuminen pilottikokeessa on esitetty kuvassa 2. Lisäksi kokeen osien ja tehtävien yksityiskohtainen pisteytys on tarkasteltavissa tämän julkaisun liitteinä 1–5 olevista tehtävälomakkeista.

 Esitietolomake <i>tehtävapisteytys: 0–1 p</i> valintapisteytys: 0–1 p	 Päätelykykytesti <i>tehtävapisteytys: 0-9p</i> valintapisteytys: 0-2p
 Haastattelu <i>tehtävapisteytys: 0-10 p</i> valintapisteytys: 0-2p	 Hienomotoriikkatesti <i>tehtävapisteytys: 0p ja 2p</i> valintapisteytys: 0p ja 2p
 Havaintomotoriikan testi <i>tehtävapisteytys: 0-8p</i> valintapisteytys: 0-3p	

Kuva 2. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen pilottisoveltuvuuskokeen 2024 osien tehtävä- ja valintapisteytys; maksimi yhteensä 10 valintapistettä ja 30 tehtävapistettä.

3 VALINTAPERUSTEET KOULUTUKSEEN METSÄKONEENKULJETUKSEN OSAAMISALALLA 2024

Peruskoulun jälkeiseen koulutukseen hakeudutaan yhteisvalinnassa Opetushallituksen Opintopolku.fi -järjestelmän kautta helmi-maaliskuussa. Yhteisvalinnassa opiskelijaksi ottamisen perusteista ja valintapisteiden laskemisesta säädetään Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa (OKM.699.2017). Asetuksen uusimmat muutokset tulivat voimaan 1.1.2024.

Yhteisvalinnassa on mahdollista voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti käyttää koulutuksenjärjestäjän vapaaehtoisia soveltuvuuskokeita. Tiedot kokeiden järjestämisestä, toteutustavasta, sisällöstä ja pisteytyksestä on oltava Opintopolku.fi- järjestelmässä hakijoiden nähtävissä tammi-kuussa, ja kokeet toteutetaan toukokuussa. Jos oppilaitoksella on käytössä soveltuvuuskoee, siihen osallistumatta hakija ei voi saada opiskelupaikkaa hakemassaan koulutuksessa, mutta tulee valituksi, vaikka ei saisi kokeesta yhtään pistettä, jos valintapisteet muutoin riittävät. Hakijat saavat valintatulokset kesäkuun puolivälissä ja opiskelupaikka tulee ottaa vastaan kesäkuun loppuun mennessä (OPH. Opintopolku.2024).

Yhteisvalinnan kautta metsäalan ammatilliseen perustutkintoon haettaessa opiskelijavalinnan pisteet 2024 jakautuvat seuraavasti

- 1–16 pistettä yleisestä koulumenestyksestä
- 1–8 pistettä painotettavista arvosanoista
- 0–10 pistettä pääsy- ja soveltuvuuskokeesta (jos oppilaitoksella käytössä)
 - Huomioitavaa on, että hakija ei voi tulla valituksi koulutukseen, jos oppilaitoksella on pääsy- tai soveltuvuuskoee ja ei ole osallistunut kokeeseen. Koulutukseen voi tulla valituksi, vaikka soveltuvuuskokeesta saisi nolla pistettä.
- 2 pistettä ammatillista koulutusta koskevasta ensimmäisestä hakutoiveesta
- 6 pistettä haku- tai sitä edeltävänä vuonna suoritetusta perusopetuksesta tai tietyistä valmentavista koulutuksista (www.opintopolku.fi).

Jatkuvassa haussa koulutuksenjärjestäjä päättää hakumenettelyn eli soveltuvuuskokeen järjestämisen lisäksi myös hakuajoista sekä opiskelijaksi valinnasta.

3.1 Pilottisoveltuvuuskokeen vaikuttavuus metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalla yhteisvalinnassa

Pilotoidun metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen yhteisvalinnassa tehneillä hakijoilla on mahdollisuus saavuttaa maksimissaan kymmenen valintapistettä lisää valintaansa edistämään. Soveltuvuuskoekoeosittain pisteet jakaantuvat vuonna 2024 seuraavasti:

1. esitietolomake: 1 piste
2. haastattelu: 2 pistettä
3. päättelykykytesti: 2 pistettä
4. havaintomotoriikkatesti: 3 pistettä
5. hienomotoriikkatesti (Grooved Pegboard): 3 pistettä

Yhteensä 10 pistettä

Yhteisvalinnassa valintapisteytyksen painottuminen pelkästään peruskoulun päättötodistukseen voi metsäkoneenkuljettajakoulutukseen opiskelijoita valittaessa olla ongelmallista, koska pisteytys ilman ammattiin soveltuvuuden testausta suosii 15-vuotiaina teoreettisista peruskouluopinnoista kiinnostuneita hakijoita. Metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalle tarvitaan käsillään tekemään oppineita, hieno- ja havaintomotorisesti lahjakkaita peruskoululaisia, jotka ovat motivoituneet metsäalasta ja metsäkonetyöstä sekä omaavat hyvät kyvyt ammattiin. Pelkästään opintotodistuksen arvosanoihin perustuvalla valintapisteytyksellä tällaisella hakijalla voi olla vaikeuksia saada opiskelupaikkaa, sillä teoreettiset opinnot ja lukeminen eivät heitä ole välttämättä yläasteella kiinnostaneet, mikä näkyy peruskoulun päättötodistuksen arvosanoissa.

Koulutodistukseen pohjautuva opiskelijavalinta on hyvä mittari, mutta sitä tulee täydentää (Rantanen, 2004). Kun ammatissa tarvittavat keskeiset kyvyt testataan soveltuvuuskokeella ja hakija saa niistä lisäpisteitä valintaan, on hänellä paremmat edellytykset tulla hyväksytyksi koulutukseen ja pärjätä ammatissa.

Soveltuvuuskokeella saavutettavien lisäpisteiden merkitys yhteisvalinnan minimivalintapisteissä (10 p) on peräti 100 % ja maksimivalintapisteissä (32) 31,3 % suuremmat valintapisteet kuin ilman koetta. Soveltuvuuskokeella on siis mahdollista yhteisvalinnassa ohjata metsäkoneenkuljettajakoulutukseen enemmän ammatista motivoituneita ja alalle soveltuvia hakijoita.

Soveltuvuuskokeen merkitys metsäkoneenkuljettajakoulutuksessa perustuu myös sen hakijalle tuottamaan tietoon hänen edellytyksistään menestyä opinnoissa ja suunnittelemassaan ammatissa, sillä koesuorituksista annetaan hakijalle palaute koetilaisuudessa. Tämän toivotaan auttavan lopullisessa alanvalintapäätöksessä oikeaan suuntaan niitä hakijoita, joilla ei ole riittävät kyvyt ja edellytykset metsäkoneenkuljettajan ammattiin.

Jatkuvassa haussa hakijat valitaan koulutukseen viisiosaisen, täysimittaisen pilottisoveltuvuuskokeen perusteella.

4 AINEISTOT JA MENETELMÄT

Vuonna 2024 metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskoe pilotoitiin kevään yhteisvalinnassa sekä oppilaitosten jatkuvan haun ryhmällä pitkin vuotta, aivan kuten vuonna 2023. Nämä molemmat pilotointiaineistot toteutettiin täysimittaisesti, kaikilta osin luvussa kaksi esitetyn parannetun viisiosaisen soveltuvuuskokeen mukaisesti. Lisäksi testattiin sekä hakkuukoneilla että ajokoneilla työskenteleviä ammattikuljettajia yrityksistä, jotta saataisiin vertailutuloksia ja laajempaa käsitystä siitä, että koe mittaa oikeita, metsäkoneenkuljettajan työssä menestymisen edellyksenä olevia kykyjä. Ammattikuljettajat tekivät soveltuvuuskokeesta vain ammatissa tarvittavaa kyvykkyyttä mittavat kolme testiosaa: päättelykyky- sekä havainto- ja hienomotoriikkatestit.

4.1 Yhteisvalinnan 2024 pilotointi

Vuoden 2024 yhteishaussa metsäkoneenkuljettajakoulutuksen vapaaehtoista soveltuvuuskoea käytti kahdeksan metsäkonekoulutuksen toimipistettä: Riveria Valtimo ja Joensuu; Osao Taivalkoski; Esedu Pieksämäki, Kpedu, Sedu, Tredu ja TTS Työteho-seura. Kokeet oppilaitoksilla olivat keskenään täysin yhteneviä ja ne toteutettiin yhdessä laadituilla aineistoilla.

Kevään 2024 yhteisvalinnassa pilotoidun soveltuvuuskokeen piirissä oli yhteensä 627 hakijaa, joista ensisijaisia oli 186 (kuva 3). Soveltuvuuskokeeseen näistä hakeneista osallistui 394, metsäkoneenkuljettajaopintoihin valituiksi tuli 158 ja 157 otti paikan vastaan sekä aloitti opinnot. Opinnot aloitaneita valituista oli 99,37 % vuonna 2024 (vuonna 2023 98,83 %; TTS 373.2024, s.36)) Kaikilta hakijoilta pyydettiin kirjallinen tutkimuslupa käyttää heidän pilottikokeensa tuloksia tässä tutkimuksessa. Luvan antoi 209 soveltuvuuskokeeseen osallistunutta.

	Ensisijaiset hakijat	Kaikki hakijat	Aloituspaikat	Kokeeseen osallistuneet	Opintoihin valittiin	Opiskelupaikan vastaanottaneet
Riveria Valtimo	30	81	50	61	30	30
Riveria Joensuu	15	84	16	58	14	14
Kpedu	36	114	15	85	16	16
TTS	9	42	10	31	10	10
Esedu Pieksämäki	27	66	24	37	23	23
Osao Taivalkoski	30	81	32	52	32	32
Sedu	18	69	26	30	19	18
Tredu	21	90	32	40	14	14
	186	627	205	394	158	157

Kuva 3. Keväällä 2024 metsäkonekoulutuksen soveltuvuuskokeen pilotoineiden metsäkonekoulujen haku- ja valintatilasto. Lähde: Opetushallitus/Vipunen/hakijatilastot 1.10.2024.

4.2 Jatkuvan haun 2024 pilotointi

Pilottikokeen vuoden 2024 parannettua versiota testattiin metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan jatkuvan haun opiskelijavalinnassa kevättalvesta 2024 alkaen. Jatkuvan haun testaukseen osallistui

kuusi (6) metsäkonekoulutuksen toimipistettä: Osao, Muhos ja Osao, Taivalkoski, Tredu, Kuru, Edusampo, Ruokolahti, TTS, Rajamäki ja Sakky, Toivala.

Näiden koulujen jatkuvan haun opiskelijavalinnoissa yhteensä 82 hakijaa tuli valituksi täysimittaisella viisiosaisella soveltuvuuskokeella.

4.3 Ammattikuljettajien testaus 2024

Ammattikuljettajille tehtiin kolme soveltuvuuskokeen ammatissa vaadittavaa kyvykkyyttä mittaavaa testiosaa: päättelykykytesti sekä havainto- ja hienomotoriikan testit. Yhteensä 23 kuljettajaa testattiin seitsemässä eri yrityksessä. Testatuista hakkuukoneenkuljettajia oli 15, ajokoneella työskenteli 6 ja molempia koneita ajoi kaksi.

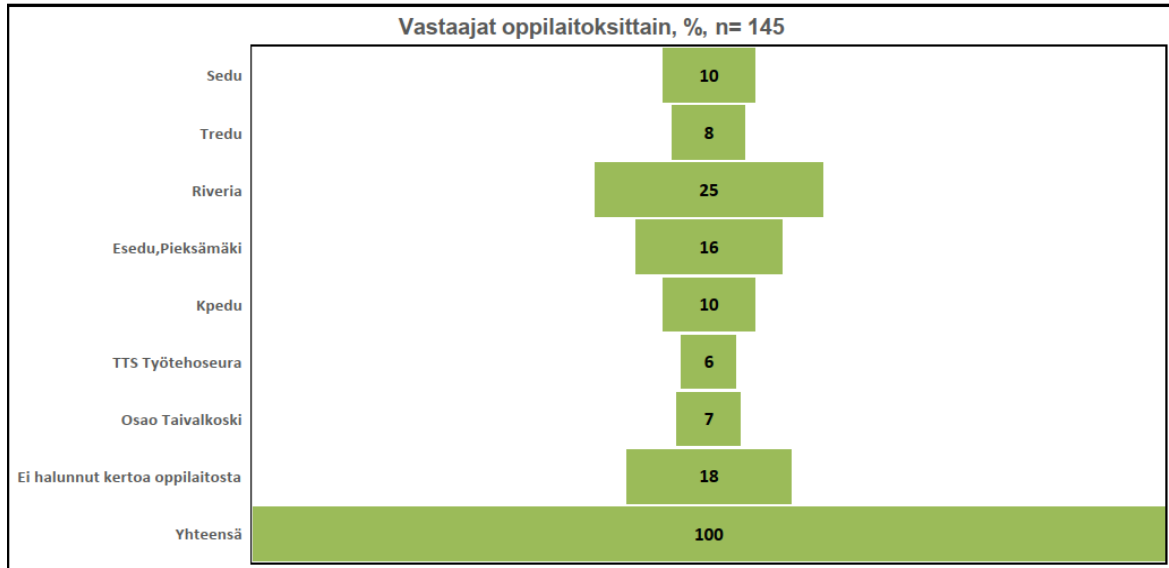
Testeihin osallistuneiden ammattikuljettajien keski-ikä oli 35 vuotta ja työkokemusta heillä oli keskiarvona 15 vuotta.

4.4 Yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palautekysely 2024

Yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeen kautta metsäkoneenkuljettajakoulutukseen valituksi tulleille, opiskelun aloittaneille 157 henkilölle kohdennettiin kyselytutkimus, jossa haettiin kokemuksia ja palautetta soveltuvuuskokeesta, sen vaikuttavuudesta sekä kokeen järjestelyistä. Liitteenä 7 on tämän kyselytutkimuksen lomake.

Tutkimus toteutettiin sähköisenä weprobol-alustalla. Vastauslinkki lähetettiin kaikille kahdeksalle yhteisvalinnan pilotoineelle metsäkonekoululle heti opintojen alettua elokuussa (Esedu-Pieksämäki, Riveria-Valtimo ja Joensuu, Sedu, Osao-Taivalkoski, Kpedu, Tredu ja TTS Työteho-seura). Nämä organisoivat omien opiskelijoidensa vastaamisen toimipisteissään uusien opiskelijoiden aloitusviikoille, jotta opiskelun ja oppilaitoksen vaikutus ei vaikuttaisi tuloksiin.

Vastaukset saatiin kaikkien kahdeksan koulun opiskelijoilta (kuva 4). Vastaajia oli yhteensä 145 kpl ja vastausprosentiksi muodostui 92,4 %, mitä voi pitää kyselytutkimukselle poikkeuksellisen korkeana. Huomattavaa oli, että 18 % vastaajista ei halunnut kertoa oppilaitostaan, mikä vahvistaa luvussa 3.1 esitettyä soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden tarvetta suojata yksityisyyttään.

Kuva 4. Soveltuvuuskokeeseen osallistuneet, opinnot syksyllä 2024 aloittaneet ja palautekyselyyn vastanneet metsäkoneenkuljettajaopiskelijat oppilaitoksittain, %, n=145

5 TULOKSET JA TARKASTELU

5.1 Yhteisvalinnan 2024 pilotoinnin tulokset

Kevään 2024 yhteisvalinnassa metsäalan perustutkinnon metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan soveltuvuuskokeen pilotoinnin piirissä kahdeksalla metsäkonekoululla oli yhteensä 627 hakijaa. joista ensisijaisia oli 186 (kuva 3, s.15). Hakeneista soveltuvuuskokeeseen osallistui 394, heistä metsäkoneenkuljettajaopintoihin valituiksi tuli 158, 157 otti paikan vastaan (99,37 %) ja aloitti opinnot. Kailta soveltuvuuskokeeseen osallistuneilta pyydettiin lupaa käyttää heidän soveltuvuuskokeessa saavuttamia tuloksia tässä tutkimuksessa; luvan antoi 209 henkilöä.

Tässä julkaisussa esitetyissä yhteisvalinnan pilotoinnin tulosaineistoissa ovat mukana ainoastaan tutkimusluvan antaneiden 209 hakijan tulokset. Ne on esitetty valintakoepisteinä soveltuvuuskoeosioittain.

5.1.1 Esitietolomake

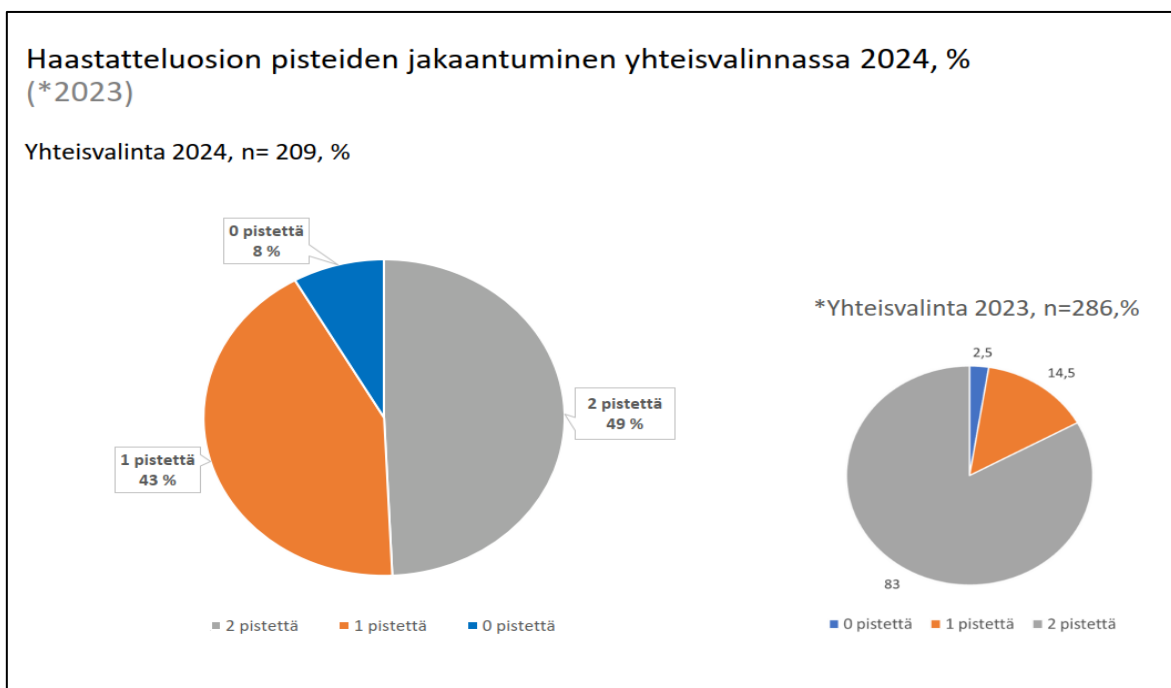
Opetushallituksen yhteisvalintaohjeen mukaisesti esitietolomakkeen palauttamatta jättäminen ei ole este osallistua soveltuvuuskokeeseen, mutta sen palauttamattomat eivät saa tehtävästä valintakoepistettä (1 p). Soveltuvuuskokeeseen oppilaitoksilla osallistuikin muutamia esitietolomakkeen palauttamattomia hakijoita, mutta heistäkin useat palauttivat ao. lomakkeen soveltuvuuskoepäivänä kuultuaan palautuksesta tarjolla olevan yhden valintakoepisteen.

Soveltuvuuskokeeseen osallistuneille tehdyn palautekyselyn mukaan esitietolomakkeeseen vastaaminen ja sen toimittaminen oppilaitokselle onnistui hakijoilta hyvin ja tekninen ratkaisu toimi luotettavasti. Ainoastaan 3 % palautekyselyyn vastanneista 144 hakijasta oli kokenut esitietolomakkeen täyttämisen olleen työlästä sekä palauttamisen haastavaa. Tämä tarkoittaa neljää henkilöä 144:stä. Saman verran hakijoista oli myös jättänyt esitietolomakkeen palauttamatta (kuva 13, s. 29).

5.1.2 Haastattelu

Vuonna 2024 haastatteluun osallistuneista, tutkimusluvan antaneista 209 hakijasta täydet kaksi pistettä saavutti 49 %, yhden pisteen 43 % ja pisteittä jäi 8 % haastatelluista.

Verrattaessa tulosta edellisenä valintavuotena saavutettuihin pisteisiin, tulee huomioida, että haastattelulomaketta uudistettiin heti vuoden 2024 alussa ja pisteytystä tiukennettiin erojen saamiseksi hakikoiden välillä esiin. Tehty uudistus vaikuttaa onnistuneelta, sillä vuoden 2023 yhteisvalinnassa täydet kaksi pistettä oli saavuttanut 83%, yhden pisteen 14,5 % ja nollaan pisteeseen oli jäänyt vain 2,5 % (kuva 5).

Kuva 5. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen haastatteluosion pisteiden jakaantuminen vuoden 2024 yhteisvalinnassa, n=209, %. *Vertailuaineistona vuoden 2023 haastatteluosion pisteiden jakaantuminen, n=286, %

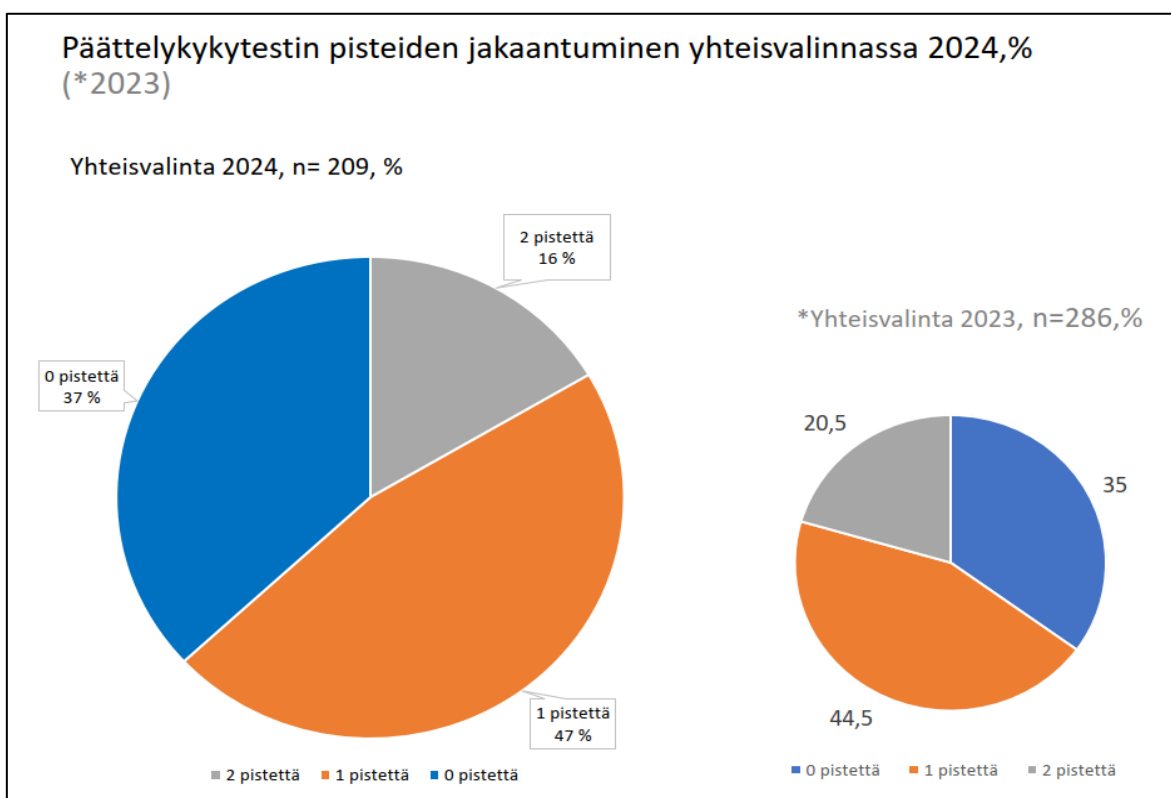
Haastattelun onnistuneisuuden ratkaisevat haastattelijat ja heidän tuntemuksensa metsäkoneenkuljettajan ammatista. Pilotointikokemusten perusteella suositellaankin, että haastattelun suorittaisi kaksi henkilöä, joista vähintään toisen tulisi tuntea hyvin metsäkoneenkuljettajan ammatti ja sen vaatimukset.

Strukturoitu, tarkasti pisteytetty haastattelulomake toimi hyvänä apuvälineenä haastattelijalle. Sitä oikein käyttämällä saadaan tasoitettua tulosvaihtelua niin haastattelijoiden kuin koulujen välillä. Näin mahdollistetaan tasapuolisempi haastattelun toteutus, sisältö ja pisteytys kaikille hakijoille eri oppilaitoksissa eripuolella Suomea.

5.1.3 Päättelykykytesti

Päättelykykytestin tehneistä, tutkimusluvan antaneista 209 henkilöstä täydet kaksi pistettä sai 16 %, yhden pisteen 47 % ja nolla pistettä 37 % (kuva 6). Verrattaessa tulosta edellisen vuoden pisteiden jakaantumiseen tässä tehtävässä, ovat ne hyvin samankaltaiset muutaman prosenttiyksikön poikkeamilla.

Huolestuttavaa tuloksessa on se, että nolla pistettä saaneiden osuus on molempina vuosina merkittävän korkea: 35 % vuonna 2023 ja 37 % vuonna 2024. Päättelykykytesti kuitenkin mittaa hakijan ammatissa tärkeää loogista päättelykykyä ja ennakointia. Tuloksista on nähtävissä, että hakijat, jotka menestyivät hyvin päättelykykytestissä, menestyivät hyvin myös havaintomotoriikan ja hienomotoriikan testeissä (kuvat 7, s.20 ja 8, s.21).

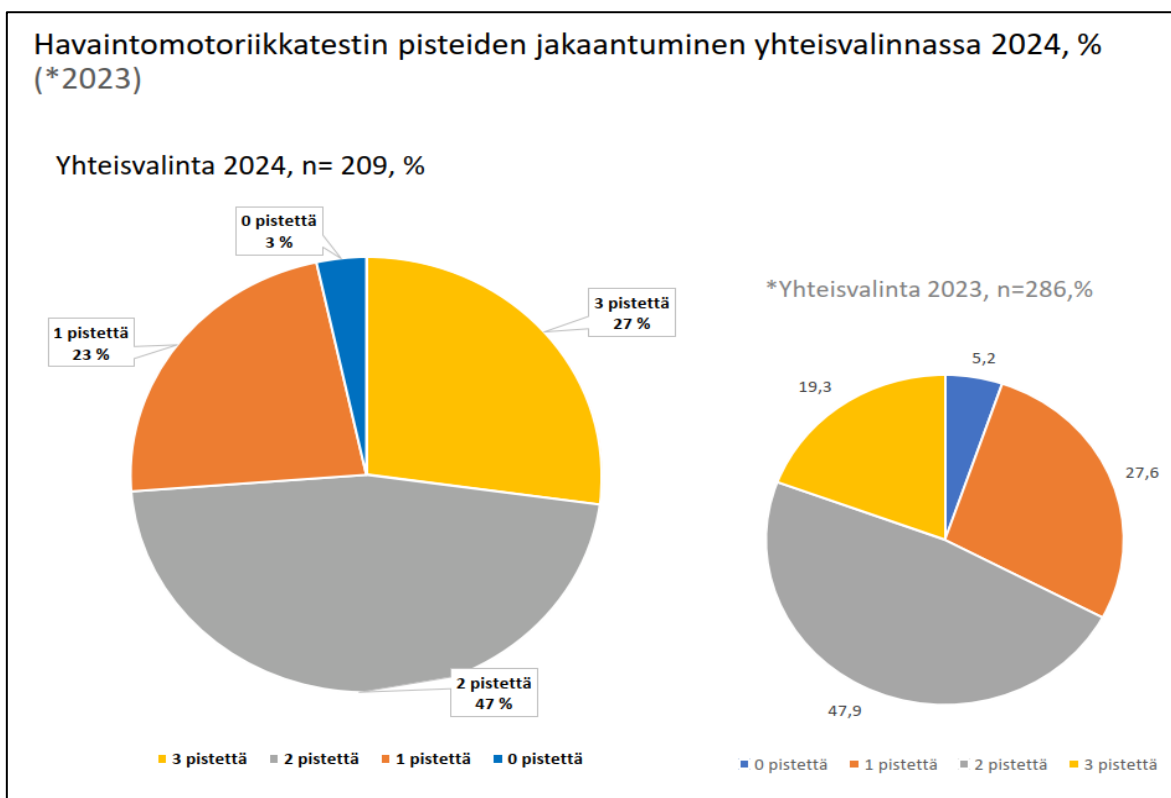
Kuva 6. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen päättelykykytestin pisteiden jakaantuminen vuoden 2024 yhteisvalinnassa, n=209, %. *Vertailuaineistona vuoden 2023 päättelykykytestin pisteiden jakaantuminen, n=286, %

5.1.4 Havaintomotoriikan testaus

Metsäkoneenkuljettajan tarkkaavaisuutta työn aikana ohjaa havaintomotoriikka. Myös työskenteilyn aikana tapahtuvat hienomotoriset suoritukset perustuvat havainnointitaitoihin (Lahdelma 2011, s.5). Riittävät havaintomotoriset kyvyt ovat edellytys metsäkoneenkuljettajan työssä suoriutumiseen.

Havaintomotoriikkatestiin osallistuneesta ja tutkimusluvan antaneesta 209 henkilöstä täydet kolme pistettä sai 27 %, kaksi pistettä 47 %, yhden pisteen 23 % ja nolla pistettä 3 % (kuva 7). Verratessa 2024 saavutettuja tuloksia vuoden 2023 yhteisvalinnan tuloksiin, ovat ne hyvin samankaltaiset muutaman prosenttiyksikön normivaihteluihin. Tehtäväpisteistä on nähtävissä, että hakijat, jotka olivat menestyneet hyvin päättelykykytestissä, menestyivät myös havaintomotoriikan tehtävissä (kuva 9, s.22).

Työhön hyvin kykenevillä metsäkoneenkuljettajilla on kyky havainnoida ja hahmottaa monia asioita samanaikaisesti työsuorituksen aikana. Prosessoidessaan runkoa hakkuukoneenkuljettaja tarkkailee samanaikaisesti sekä koneen mittalaitetta että hahmottaa seuraavia poistettavia puita. Hyvä havaintomotorinen hahmottaminen ja tarkkaavaisuus näkyy myös hienomotorisissa suorituksissa sujuvina ja tarkkoina liikeratoina.

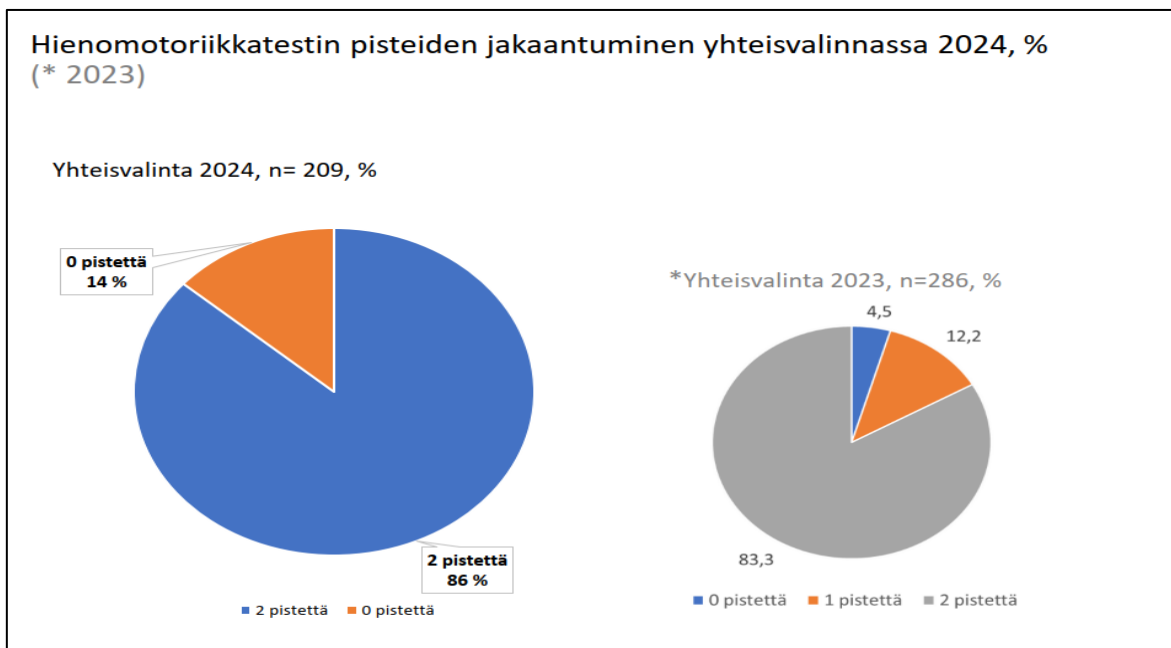
Kuva 7. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen havaintomotoriikkatestin pisteiden jakaantuminen vuoden 2024 yhteisvalinnassa, n=209, %. *Vertailuaineistona vuoden 2023 päättelykykytestin pisteiden jakaantuminen, n=286, %

5.1.5 Hienomotoriikan testaus

Hakijoiden hienomotorisia taitoja testataan Grooved Pegboard -testillä, missä tulosten tulkintaa varten on laadittu viitearvot laajojen neuropsykologisten testien pohjalta. Viitearvojen mukaan alle 15-vuotiaan hakijan tulee suorittaa testi dominoivalla kädellä 80 sekunnin sisällä ja ei-dominoivalla 82 sekunnin sisällä. Suoritusajat pitenevät ikävuosien mukaan (liite 5). Vuonna 2024 soveltuvuuskokeen tähän osioon tehdyn uudistuksen jälkeen hakijan on molemmilla käsillä pystyttävä suoriutumaan tehtävästä annetuissa viitearvoissa saadakseen kaksi pistettä, muutoin tulos testistä on nolla pistettä.

Hienomotoriikkatestin tehneistä, tietonsa tutkimuksen käyttöön antaneista 209 henkilöstä täydet kaksi pistettä sai 86 %, ja pisteittä jäi 14 % hakijoista (kuva 8). Vuoden 2024 tulospisteet eivät ole suoraan verrannollisia vuoden 2023 tulokseen, sillä vuoden 2024 pilottisoveltuvuuskokeen uudistuksessa hienomotoriikan pisteytystä tiukennettiin niin, että suorituksesta vain toisella kädellä ei enää ole mahdollista saada yhtä pistettä, kuten vuonna 2023. Tämä siksi, että metsäkoneenkuljettajan työ vaatii molempien käsien yhtäläistä toimivuutta; yhdellä kädellä ei ammatissa pärjää. Tulovaihtoehtoiksi jäivät kaksi pistettä, jolloin työskentely pitää saada molemmilla käsillä annettuihin viitearvoihin tai nolla pistettä, jos työskentely viitearvoihin onnistuu vain toisella kädellä tai ei kummallakaan.

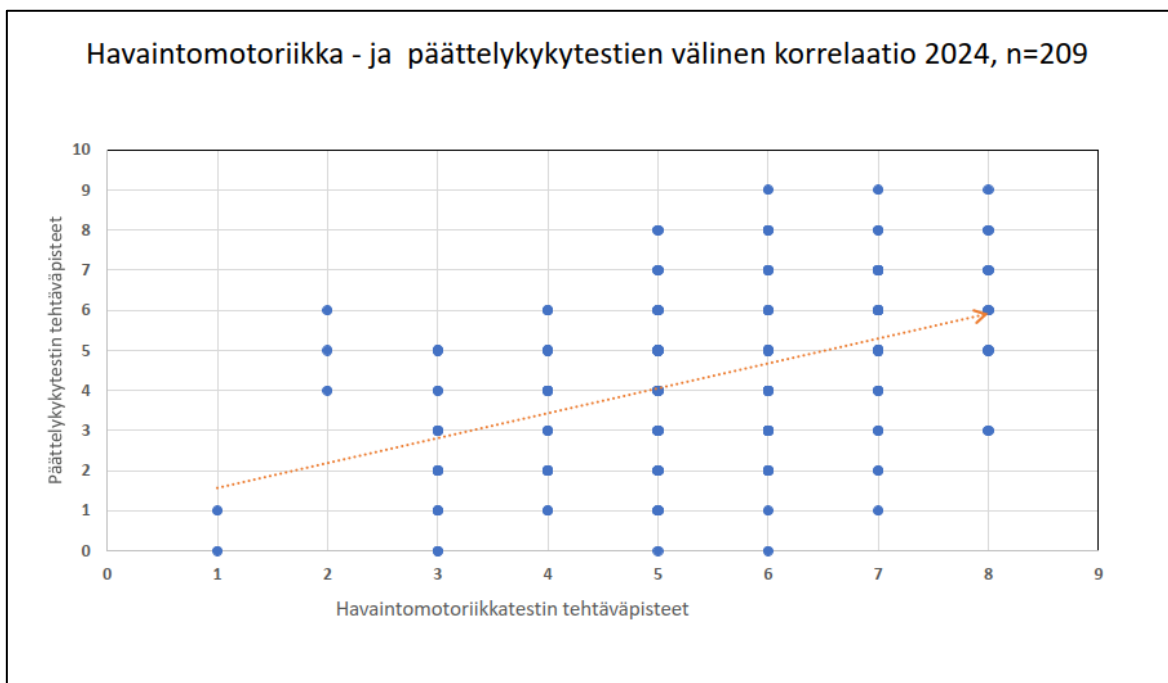
Tarkasteltaessa vuoden 2023 nollan tai yhden pisteen saaneita, on heitä yhteensä 16,7 %, mikä luku on verrattavissa vuoden 2024 nolla pistettä saaneiden lukuun 14 %. Luvut ovat samansuuntaiset, ja tehdyllä pisteuudistuksella saatiin haettuja eroja aikaan hakijoiden välillä. Vuoden 2024 tuloksista on yhtenevästi vuoden 2023 tuloksien kanssa havaittavissa, että nolla valintapistettä hienomotoriikkatestissä saaneet hakijat jäivät heikolle tasolle myös muissa soveltuvuuskoeosissa.

Kuva 8. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen hienomotoriikkatestin pisteiden jakaantuminen vuoden 2024 yhteisvalinnassa, n=209, %. *Vertailuaineistona vuoden 2023 päätteilykytestin pisteiden jakaantuminen, n=286, %

5.1.6 Tarkastelu

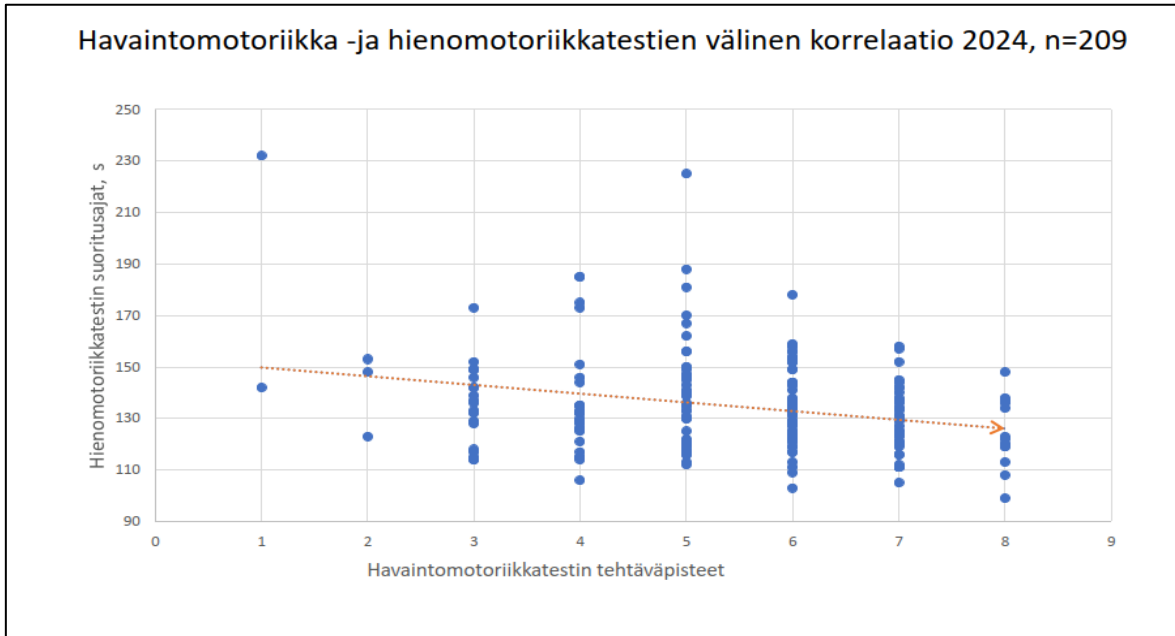
Myös vuoden 2024 yhteisvalinnan pilotointiaineiston tulosten valossa hyvä päättelykyky näyttää olevan positiivisesti yhteydessä sekä hienomotorisiin että havaintomotorisiin taitoihin. Tuloksista on nähtävissä, että ne tutkimusluvun antaneet hakijat, jotka saivat vuoden 2024 yhteisvalinnassa pidetyssä metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeessa korkeat tehtäväpisteet päättelykykytestissä, menestyivät hyvin myös havaintomotoriikkatestin ja hienomotoriikkatestin tehtävissä (kuvat 9, s.22 ja 10, s.23).

Kuva 9. Havaintomotoriikka- ja päättelykykytestien välinen korrelaatio yhteisvalinnan 2024 metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeessa, n=209. *Havaintomotoriikkatestin maksimitehtäväpisteet = 8, päättelykykytestin maksimitehtäväpisteet= 9.

Tarkasteltaessa havaintomotoriikan ja hienomotoriikan testien välisiä tuloksia on havaittavissa, että havaintomotoriikan tehtävistä korkeimmat tehtäväpisteet saaneet suoriutuivat myös hienomotoriikan tehtävistä nopeimmin molempien käsien yhteenlaskettuina suoritusaikoina mitattuina (kuva 10).

Hienomotorinen kyvykyys on suhteellisen pysyvä perinnöllinen ominaisuus, joka vaikuttaa siihen, miten hakijan on mahdollista oppia tekemään hienomotoriikkaa vaativia liikkeitä (Magill 2011, s. 48–61). Liikkumisella lapsena luodaan pohja ja edistetään hienomotoristen taitojen kehittymistä. Jos hakijalla on puutteita motorisissa kyvyissä, ei kolmevuotisella koulutuksella saavuteta sellaista motorista osaamista, mitä metsäkoneenkuljettajan työssä vaaditaan. Jyväskylän yliopiston liikunta-tieteellisen tiedekunnan apulaisprofessori Timo Jaakkolan mukaan on myös erittäin haastavaa saavuttaa metsäkoneenkuljettajan työssä vaadittavaa hienomotorista tasoa, jos hakijalla on motorisen oppimisen vaikeuksia. Tämä tulee soveltuvuuskokeessa tunnistaa (Jaakkola. 15.10.2023)

Kuva 10. Havaintomotoriikka- ja hienomotoriikkatestien korrelaatio yhteisvalinnan 2024 metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeessa, n=209. *Havaintomotoriikkatestin maksimitehtäväpisteet = 8, hienomotoriikkatestin suoritusajat molemmilla käsillä mitattuina ja yhteenlaskettuina, sekuntia.

5.1.7 Soveltuvuuskokeen vaikutus opiskelijavalintaan yhteisvalinnassa 2024

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen yhteisvalinnassa 2024 teki yhteensä 394 hakijaa kahdeksassa pilotoineessa toimipisteessä. Heistä 209 antoi luvan käyttää tutkimusaineistona koesuorituksiaan. Nämä luvan antaneet hakijat saavuttivat keskiarvona 6,9 valintapistettä lisää kymmenestä valintaansa edistämään (kuva 11, s.24). Soveltuvuuskoeosittain saavutetut pisteet jakaantuivat vuonna 2024 seuraavasti:

1. esitietolomake: 1 piste
2. haastattelu: 1,4 pistettä
3. päättelykykytesti: 0,8 pistettä
4. havaintomotoriikkatesti: 2,3 pistettä
5. hienomotoriikkatesti (Grooved Pegboard): 1,7 pistettä

Yhteensä 6,9 pistettä

Vuonna 2024 saavutettu valintapistekeskiarvo oli 0,4 pistettä alhaisempi kuin vuonna 2023, sillä haastattelu- ja hienomotoriikkatehtävien pisteytystä tiukennettiin. Tehdyn muutoksen vaikutukset näkyvät uudistetuissa koeosiossa siten, että haastattelusta saavutettujen pisteiden laskuna yhteisvalinnan 2024 tuloksissa vuoden 2023 1,8 valintapistestä 1,4 pisteeseen ja hienomotoriikassa 1,8 valintapistestä 1,7 pisteeseen.

Kuva 11. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen valintapisteiden jakaantuminen koeosioittain 2023 ja 2024 yhteisvalinnassa, keskiarvoina. 2024 n=209; kokonaispisteet 6,9; 2023 n=289; kokonaispisteet 7,3.

Vuonna 2024 hienomotoriikkatehtävän hyväksyttävä suoritus kuitenkin vaadittiin molemmilla käsillä, jolloin tehtävästä sai 2 pistettä, yhdellä kädellä onnistuneesta suorituksesta pisteet jäivät nol- laan. Vuonna 2023 hakijoiden oli mahdollista saada Grooved Pegboardista yksi piste, jos teki tehtävän hyväksytysti vain toisella kädellä. Vuoden 2024 pilotointiin tämä mahdollisuus poistettiin, koska koneenkuljettajan on pystyttävä työskentelemään yhtä tasokkaasti molemmilla käsillä. Tehty muu- tos näkyy hienomotoriikkatestin valintapisteiden keskiarvossa -0,1 pistettä.

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoetta toteutetaan tällä hetkellä Opetus- ja kult- tuuriministeriön asetuksen opiskelijaksi ottamisen perusteiden mukaisesti ammatillisessa perustut- kintokoulutuksessa koulutuksen järjestäjäkohtaisilla päätöksillä järjestää vapaaehtoinen soveltu- vuuskoe metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalla (OKM.699.2017). Kyseisen asetuksen mukaan va- paaehtoinen valintakoe ei voi olla karsiva, mikä tarkoittaa sitä, että hakija voi tulla valituksi, vaikka saisi kokeesta nolla pistettä, mikäli hänen muut hakupisteensä ovat riittävän korkeat. Hakija ei sen sijaan voi tulla valituksi ao. oppilaitoksen metsäkoneenkuljettajakoulutukseen, mikäli ei osallistu kokeeseen.

Pilotoidun soveltuvuuskokeen merkitys metsäkoneenkuljettajakoulutuksessa perustuu nyt sen ha- kijalle tuottamaan tietoon hänen edellytyksistään menestyä opinnoissa ja tulevassa ammatissa, sillä koesuorituksista annetaan palaute kokeessa. Tämän toivotaan auttavan lopullisessa alanvalinta- päätöksessä oikeaan suuntaan niitä hakijoita, jotka vuonna 2024 saivat nollapistettä hienomoto- riikka- (14 %) tai havaintomotoriikkatesteissä (3 %). Myös päätelykykytestissä saavutettu heikko tulos olisi hyvä huomioida tehtäessä päätöstä tulevasta ammatista.

Keskustelua on herättänyt soveltuvuuskoetuloksiansa julkaisun kieltäneiden suuri osuus, mikä on n. 30 % molempina pilotointivuosina, ja sen vaikutus kokeessa saavutettuihin tuloksiin ja niiden yleistettävyyteen. Tutkijoille on kuitenkin muodostunut käytössä olevan aineiston perusteella käsitys myös tästä joukosta, mutta ihmistieteissä noudatettavan eettisen menettelyn vuoksi heidän tuloksiaan ei käytetä ilman lupaa aineistoa julkaistaessa, ei edes yleisellä tasolla. Julkaisukiellon perusteena ei kuitenkaan vaikuta olevan se, että heidän tuloksensa poikkeaisivat luvan antaneiden tuloksista, vaan kyseessä lienee halu suojata yksityisyyttä. Tämä näkyi yhtenevästi myös kokeeseen osallistuneiden, opinnot aloittaneiden palautekyselyssä: 18 % ei halunnut kertoa oppilaitosta, missä opiskelee.

5.1.8 Soveltuvuuskokeen vaikutukset oppilaitoksiin hakeutujamäärissä 2022–2024

Tutkimuksissa on aiemmin käynyt ilmi, että metsäkoneekuljettajakoulutukseen ei hakeudu riittävästi edellytykset täyttäviä, alalle soveltuvia koulutettavia. Oppilaspaikkoja täyttääkseen oppilaitokset joutuvat ottamaan henkilöitä, joilla ei ole valmiuksia koneenkuljettajan ammattiin (Juntunen.1996).

Tätä tilannetta vasten on esitetty pelko skenaariosta, että soveltuvuuskoee romahduttaisi oppilaitosten opiskelijamäärät. Pilotoinnissa 2023 ja 2024 on asiasta saatu kokemuspohjaista tietoa. Metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan yhtenäisen soveltuvuuskokeen vuonna 2024 toteuttaneiden toimipisteiden yhteisvalinnan hakija- ja ensisijaiset hakijatiedot sekä opiskelupaikan saaneiden ja vastaanottaneiden tiedot vuosilta 2022-2024 Opetushallituksen Vipusesta on esitetty taulukossa 1 sivulla 26.

Vertailuluvut kolmelta viime vuodelta osoittavat, että soveltuvuuskoee ei ole vaikuttanut vähentävästi metsäkoneenkuljettajakoulutuksen hakija- tai opiskelijamääriin pilotoineissa toimipisteissä. Tämä selviää verrattaessa pilotoineiden oppilaitosten kevään 2024 hakija-, sekä valituksi tulleiden ja opiskelupaikan vastaanottaneiden määriä ao.oppilaitosten vuosien 2022 ja 2023 vastaaviin lukuihin. Samanlainen vertailu tehtiin vuoden 2023 pilotoinnissa vuosista 2021-2023 tilastolukujen näyttäessä lopputulosta: soveltuvuuskoee ei vaikuta vähentävästi hakija- ja opiskelijamääriin. Tutkijoille on kuitenkin tullut palautetta, että näin ei olisi. Tilastot ovat paikkansa pitävät ja osoittavat selkeästi kumpanakin pilotointivuonna samaa lopputulosta. Se, että oppilaitos ei saa valittua yhteisvalinnassa Opintopolku.fi -järjestelmään ilmoittamiensa aloituspaikkoja enempää hakijoita, ei johdu soveltuvuuskoekkeesta, vaan yhteisvalintajärjestelmästä. Toisaalta, onko metsäkonealalle eduksi valita varalta ylimääräisiä opiskelijoita ja vuoden opiskelun jälkeen kertoa heille, etteivät he sovellu metsäkoneenkuljetuksen osaamisalalle. Ikäluokkien pienentyessä ja koulutusalojen välisen kilpailun kiristyessä asian eettinen puoli tulee korostumaan.

Oppilaitoskohtaisia hakijamääriä kolmen vuoden ajanjaksolla tarkasteltaessa on joidenkin oppilaitosten kohdalla havaittavissa yhteisvalinnan normaalia, vuosien välistä vaihtelua. Se näyttäytyy tilastoissa niin, että eräät suositut hakukohdeoppilaitokset vuonna 2023 ovat menettäneet hakijoita vuonna 2024, mutta pilotointivuoden 2024 luvut eivät alita vuoden 2022 hakijamääriä. Vuosien välinen hakijamäärävaihtelu johtuu siitä, että hakijat, jotka haluavat varmistaa sisään pääsyn haluamaansa koulutukseen, hakevat niihin oppilaitoksiin, minne edellisenä vuotena ei ole kohdistunut suurta hakupainetta. Tämä johtaa hakijamäärien vaihteluun vuosien ja oppilaitosten välillä pidemmällä aikajanelalla tarkasteltaessa.

Soveltuvuuskokeen kautta valituksi tulleet opiskelijat vaikuttavat olevan sitoutuneempia opiskelemaan metsäkoneenkuljettajan ammattiin, sillä 99,37 % kokeen kautta valituksi tulleista hakijoista vahvasti otavansa opiskelupaikan vastaan ja aloitti opinnot. Luku on jopa pilottioppilaitosten kahden edellisen

valintavuoden lukuja korkeampi. Ainostaan yksi soveltuvuuskokeen kautta valituksi tullut ei ole ottanut metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan metsäkoneenkuljettajan opiskelupaikkaa vastaan. Kaikki muut ovat aloittaneet opinnot metsäkonealan ammattilaisiksi.

2024	Ensisijaiset hakijat	Kaikki hakijat	Valitut	Paikan vastaanottaneet
Esedu Pieksämäki	27	66	23	23
Kpedu,Kannus	36	114	16	16
Sedu Ähtäri	18	69	19	18
Tredu	21	90	14	14
Riveria Joensuu	15	84	14	14
Riveria Valtimo	30	81	30	30
Osao, Taivalkoski	30	81	32	32
TTS, Työtehoseura	9	42	10	10
YHT	186	627	158	157
2023	Ensisijaiset hakijat	Kaikki hakijat	Valitut	Paikan vastaanottaneet
Esedu Pieksämäki	18	63	18	16
Kpedu,Kannus	21	102	21	15
Sedu Ähtäri	24	78	24	27
Tredu	24	108	24	24
Riveria Joensuu	9	78	12	11
Riveria Valtimo	42	84	42	40
Osao, Taivalkoski	21	90	36	30
TTS, Työtehoseura	12	33	15	9
YHT	171	636	192	172
2022	Ensisijaiset hakijat	Kaikki hakijat	Valitut	Paikan vastaanottaneet
Esedu Pieksämäki	45	84	15	15
Kpedu, Kannus	21	87	24	15
Sedu Ähtäri	27	81	27	27
Tredu	33	120	30	27
Riveria Joensuu	27	120	15	15
Riveria Valtimo	30	87	33	30
Osao, Taivalkoski	36	96	33	33
TTS, Työtehoseura	12	42	9	9
YHT	231	717	186	171
Valintavuosi	2022	2023	2024	
Ensisijaisten % osuus haki-joista	32,20 %	26,90 %	29,70 %	
Vastaanottaneiden % valituista	92,00 %	89,60 %	99,37 %	

Taulukko 1. Soveltuvuuskokeen 2024 pilotoineiden metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan toimipisteiden yhteisvalinnan hakija- ja valintatilastot 2022–2024. Lähde: OPH.Vipunen.13.2.2025.

5.2 Yhteisvalinnassa soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palautekysely 2024

Yhteisvalinnassa keväällä 2024 soveltuvuuskokeeseen osallistuneille, metsäkoneenkuljettajakoulutukseen valituksi tulleille ja opiskelun aloittaneille 157 henkilölle tehtiin kyselytutkimus heti heidän aloitettuaan opinnot elokuussa, jotta opiskelun vaikutus ei näkyisi vastauksissa. Palautekyselyllä haettiin kokeeseen osallistuneiden näkemyksiä kokeesta ja sen tehtävistä sekä koejärjestelyistä (liite 7).

Tutkimus toteutettiin sähköisenä niin, että vastauslinkki lähetettiin elokuun alussa kaikille kahdeksalle yhteisvalinnan pilotoineelle metsäkonekoulutuksen toimipisteelle (Esedu, Pieksämäki, Riveria, Valtimo ja Joensuu, Sedu, Osao-Taivalkoski, Kpedu, Tredu ja TTS Työtehoseura). Nämä vastasivat puolestaan omien opiskelijoidensa kyselyyn vastaamisesta oppilaitoksella.

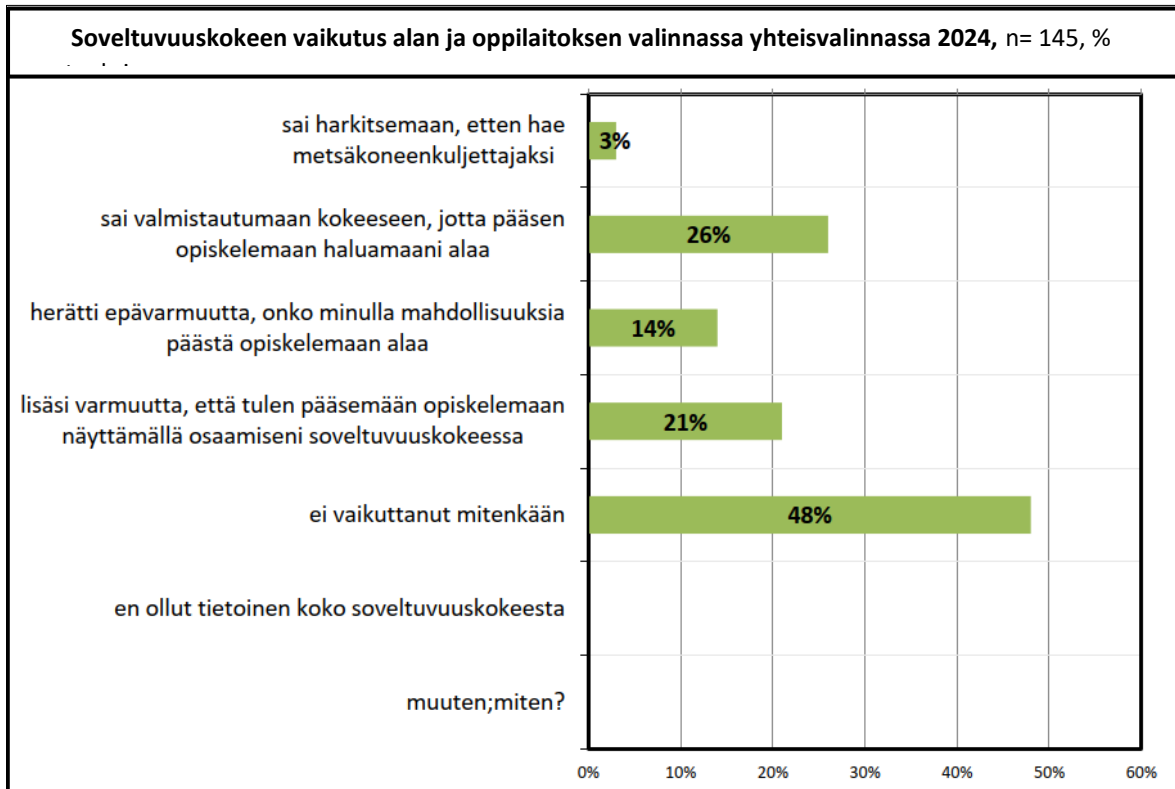
Vastaukset saatiin kaikkien pilotoineiden koulujen 1. vuosikurssin soveltuvuuskokeeseen osallistuneilta metsäkoneopiskelijoilta. Vastaajia oli yhteensä 145 ja vastausprosentti muodostui huomattavan korkeaksi 92,4 % (taulukko 2). Merkille pantavaa on se, että 18 % eli joka viides vastanneista (27 henkilöä) ei halunnut kertoa oppilaitosta, jossa opiskelee.

Oppilaitos	n	Prosenttia
Sedu	14	10
Tredu	11	8
Riveria	37	25
Esedu, Pieksämäki	24	16
Kpedu	14	10
TTS Työtehoseura	8	6
Osao Taivalkoski	10	7
Ei halunnut kertoa oppilaitosta	27	18
Yhteensä	145	100

Taulukko 2. Soveltuvuuskokeeseen 2024 osallistuneet, opinnot aloittaneet ja kyselytutkimukseen vastanneet ensimmäisen vuoden metsäkoneenkuljettajaopiskelijat oppilaitoksittain, n=145, hlöä, %

5.2.1 Soveltuvuuskokeen vaikutus hakijalle koulutukseen hakeutumisessa

Vastaajilta kysyttiin, miten tieto metsäkonekoululla yhteisvalinnassa käytössä olevasta soveltuvuuskokeesta vaikutti heidän tekemäänsä koulutusalan ja oppilaitoksen valintaan. Kysymykseen vastasivat kaikki 145 opiskelijaa, ja heillä oli mahdollisuus valita hakuvaiheen tuntemuksia vastaava useampi vaihtoehto. Vastauksia annettiin 162, mistä syystä vastausprosentit eivät summaudu 100 % (kuva 12,s.28).

Kuva 12. Soveltuvuuskokeen vaikutus alan ja oppilaitoksen valinnassa yhteisvalinnan hakuvaiheessa 2024, n= 145, %* mahdollisuus valita useampia vaihtoehtoja, vastauksia 162 kpl

Lähes puoleen hakijoista soveltuvuuskoe ei vaikuttanut mitenkään (48 % vastauksista). Vastauksista 26 % osalta tieto soveltuvuuskokeesta oli saanut valmistautumaan siihen niin, että pääsee opiskelemaan haluamaansa alaa. Vastauksista 21 % kohdalla oli muodostunut kokemus, että soveltuvuuskoe lisäsi varmuutta päästä opiskelemaan näyttämällä osaamisensa.

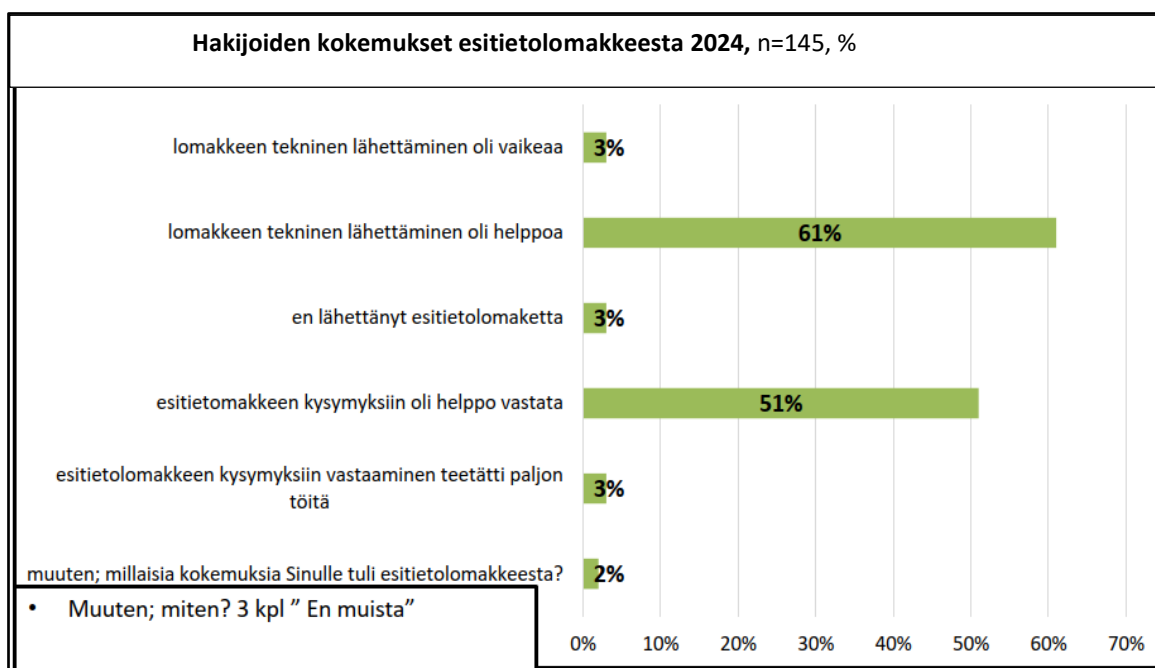
Vain 3 % vastanneista oli koe saanut harkitsemaan, ettei hakisi metsäkoneenkuljettajakoulutukseen ja 11 % ilmaisi kokeen herättäneen epävarmuutta omista mahdollisuuksista päästä opiskelemaan alalle. Kukaan ei vuonna 2024 ollut järjestettävästä soveltuvuuskokeesta tietämätön toisin kuin vuonna 2023, jolloin metsäkonealan soveltuvuuskokeesta ei ollut tietoinen hakuvaiheessa 3 % vastaajista (TTS 473.2024, s.34).

5.2.2 Soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palaute esitietolomakkeesta

Vastaajilta kysyttiin heidän kokemuksiaan esitietolomakkeesta, sen täyttamisestä ja lähettämisestä sähköisesti ohjeiden mukaan etukäteen. Kysymyksen vastasi 145 opiskelijaa ja heillä oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto kokemuksiansa mukaisesti. Vastauksia annettiin 178 (kuva 13,s.29).

Yli puolet vastaajista koki esitietolomakkeen täyttämisen ja lähettämisen helpoksi. Vastauksista käy ilmi, että 3 % ei ollut lähettänyt lomaketta ja samalle määrälle lomakkeeseen vastaaminen oli

teetättänyt paljon töitä sekä sen lähettäminen oli koettu vaikeaksi. Vastanneista 2 % ei muistanut esitietolomakkeen aiheuttamia kokemuksia.

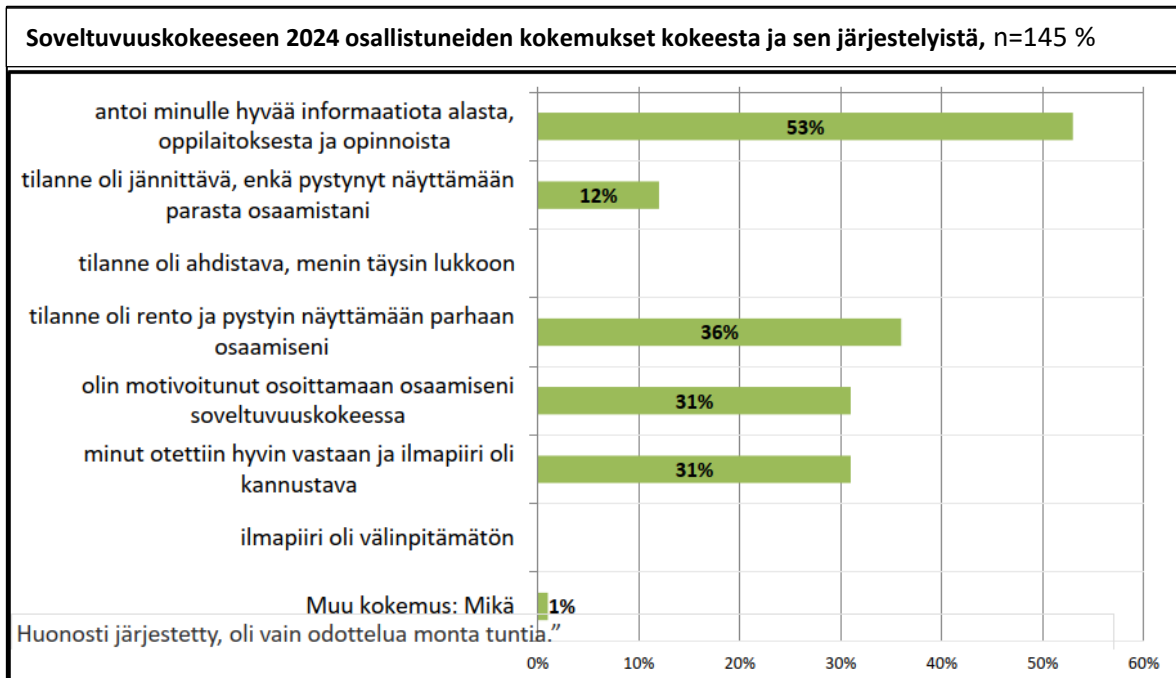
Kuva 13. Hakijoiden kokemukset soveltuvuuskokeen yhteisvalinnan hakuvaiheessa toimitettavasta esitietolomakkeesta 2024, n= 145, %* mahdollisuus valita useampia vaihtoehtoja, vastauksia 178 kpl

5.2.3 Soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden kokemukset koetilaisuudesta ja järjestelyistä

Vastaajilta kysyttiin heidän kokemuksiaan eri oppilaitoksilla toteutetuista soveltuvuuskokeista ja niiden järjestelyistä. Kysymykseen vastasi 145 opiskelijaa ja heillä oli mahdollisuus valita useampi kokemusiaan vastaava vaihtoehto. Vastauksia annettiin 239 (kuva 14, s.30).

Hieman yli puolet (53 %) vastaajista koki saaneensa koetilaisuudessa hyvää informaatiota metsäalasta, metsäkoneenkuljettajan ammatista sekä opinnoista oppilaitoksella. Saaduissa vastauksissa kolmanneksessa ilmaistiin motivoituneisuutta päästä näyttämään kokeessa osaamisensa ja koettiin ilmapiiri oppilaitoksella kannustavaksi. Vastanneista 36 % oli kokenut koetilanteen rennoksi ja pysynyt näyttämään testeissä parasta osaamistaan

Vastanneista kukaan ei ollut kokenut kokeen ilmapiiriä välinpitämättömäksi, mutta 1 % oli tuskastunut koepäivän aikana odotteluun. Koetilanteessa jännitystä ilmaisi kokeneensa 12 %, mutta tänä vuonna - toisin kuin 2023 (3 %) - kukaan ei ollut kokenut tilannetta ahdistavana, eikä mennyt siinä täysin lukkoon.

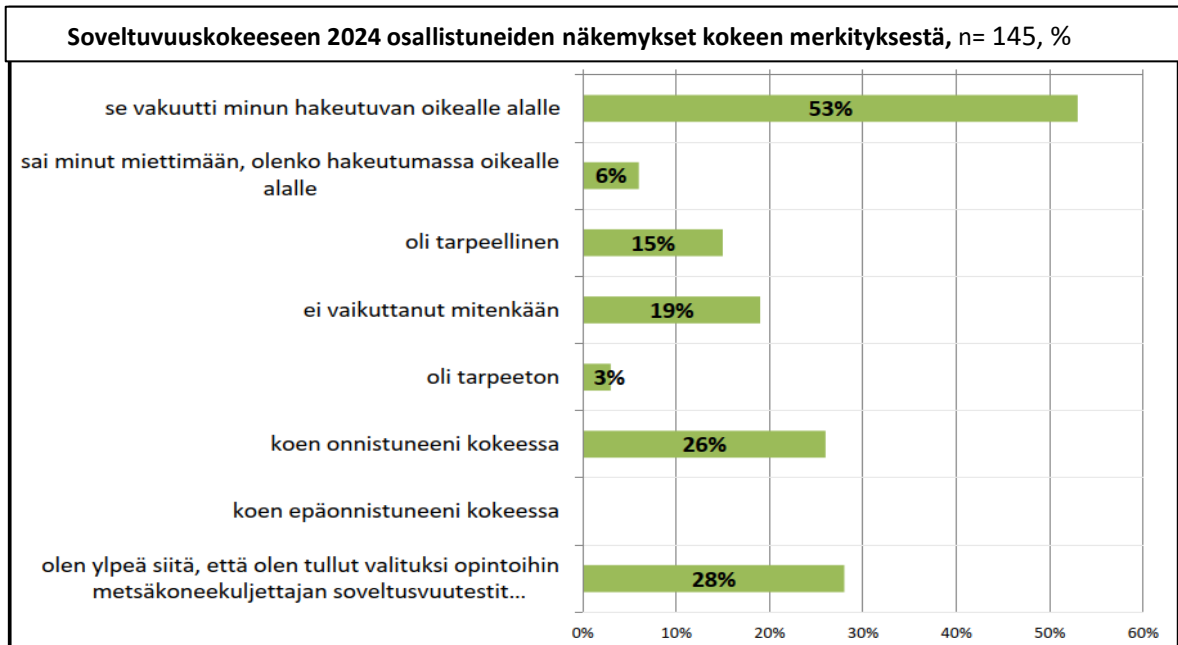

Kuva 14. Soveltuvuuskokeeseen 2024 osallistuneiden kokemukset kokeesta ja sen järjestelyistä, n= 145, %, *vastauksia 239 kpl

5.2.4 Soveltuvuuskokeen vaikutukset kokeen suorittaneisiin, metsäkoneenkuljettajaopinnot aloittaneisiin 1.opintovuoden opiskelijoihin

Vastaajilta kysyttiin heidän näkemyksiään suorittamistaan soveltuvuuskokeista ja niihin osallistumisen merkityksestä. Kysymykseen vastasi 145 opiskelijaa ja heillä oli mahdollisuus valita useampi kokemukseen vastaava vaihtoehto. Vastauksia annettiin 217 (kuva 15, s.31).

Hieman yli puolet vastaajista koki (53 %) soveltuvuuskokeen vahvistaneen heidän hakeutuneen oikealle alalle. Lisäksi 6 % vastaajista oli joutunut miettimään kokeessa saamansa palautteen perusteella, oliko hakeutumassa oikealle alalle, mutta päätynyt aloittamaan opinnot metsäkoneenkuljettajaksi. Vastaajista 26 % koki onnistuneensa kokeessa. Lähes viidenneksen mielestä koe ei ollut vaikuttanut heihin tai alan valintaan mitenkään. 15 % piti suorittamaansa koetta tarpeellisena ja ainoastaan 3 % koki sen tarpeettomana. Huomionarvoista on, että kolmannes vastanneista koki ylpeyttä siitä, että oli tullut valituksi metsäkoneenkuljettajaopintoihin soveltuvuustestien kautta. Soveltuvuuskokeeseen osallistuminen ja sitä kautta opintoihin valituksi tuleminen vaikuttaisi olevan merkittävää myös metsäkoneenkuljettajaksi opiskelevan ammatti-identiteetin kehittymisen kannalta.

Kuva 15. Soveltuvuuskokeeseen 2024 osallistuneiden näkemykset kokeen merkityksestä, n= 145, %, *vastauksia 217 kpl

Vapaassa kommentoinnissa annetuissa vastauksissa kokeen nähtiin pääsääntöisesti olevan tarpeellinen, selkeä ja hyvin toteutettu sekä alalle soveltuvuuden testaamisen kannalta toimiva. Koetilaisuudessa opettajien ja ilmapiirin koettiin olleen rentoja ja päivän oppilaitoksilla sujuneen hyvin. Parannettavaa nähtiin joidenkin toimipisteiden koepäivien ohjeistuksessa ja aikataulutuksessa, niin että ohjeet olisivat selkeät kokeeseen osallistujalle ja tehtäviin odottaminen saataisiin vähemmäksi.

” Soveltuvuuskoe oli hyvä ja rento. En keksi parannettavaa.”

” Soveltuvuuskokeessa oli helppoja ja haastavia tehtäviä tasapuolisesti.”

” Hyvä että oli tuollainen soveltuvuuskoe.”

” Saa tehdä enemmän kuin opiskella koulunpenkillä.”

” Hyvää on, että pääsee siihen alaan minne halusin ja pääsee valmistumisen jälkeen töihin.”

” Hyvinhän tuo karsi semmoset ketä ei niin kiinnosta ala.”

” Selkeämpi ryhmäytyks ja nopeampi toiminta ja selkeämmät ohjeet minne menemme seuraavaksi.”

Kaikki kokeeseen osallistuneiden palautetutkimuksessa vapaasti esittämät kommentit soveltuvuuskokeesta ja sen toimivuudesta sekä parannusehdotukset ovat tämän julkaisun liitteenä 8.

5.3 Jatkuvan haun 2024 pilotointi

Jatkuvan haun opiskelijavalinnassa soveltuvuuskoetta vuonna 2024 pilotoi kuusi metsäkonekoulutuksen toimipistettä: Osao, Muhos ja Osao, Taivalkoski, Tredu, Kuru, Edusampo, Ruokolahti, TTS, Rajamäki ja Sakky, Toivala (kuva 15).

Jatkuva haku 2024		
Oppilaitos	Koulutukseen valitut, hlöä	%
TTS, Rajamäki	27	33
Sakky, Toivala*	24	29
Osao, Taivalkoski	13	16
Osao, Muhos	8	10
Tredu, Kuru	5	6
Edusampo, Ruokolahti	5	6
Yhteensä	82	100
* Vain osallistujamäärä käytettävissä		

Kuva 15. Jatkuvan haun koesuoritukset oppilaitoksittain 2024, henkilöä, %

Kuuden oppilaitoksen jatkuvassa haussa yhteensä 82 hakijaa valittiin koulutukseen viisiosaisen, täysimittaisen pilottisoveltuvuuskokeen perusteella. Sakkyn Toivalan toimipisteessä 24 jatkuvan haun soveltuvuuskokeen suorittaneista on käytettävissä ainoastaan osallistujamäärät (24), joten jatkuvan haun tulostarkastelu perustuu 58 koulutukseen valitun hakijan viidessä muussa toimipisteessä saavuttamiin tuloksiin; he kaikki antoivat myös luvan käyttää tuloksiaan tässä julkaisussa.

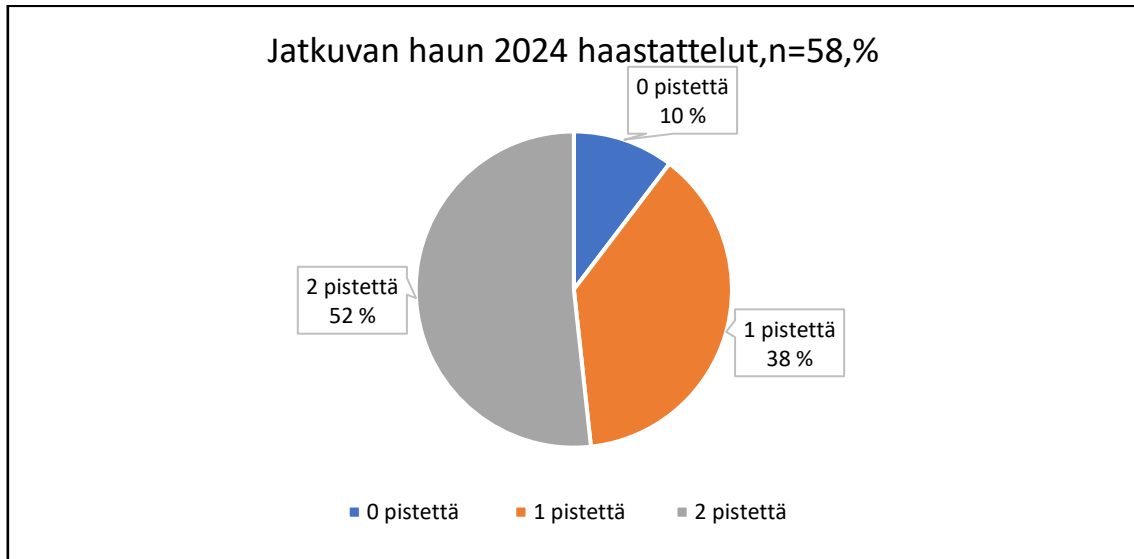
Jatkuvassa haussa saavutettiin vuonna 2024 keskiarvona yhteensä 7,4 valintapistettä, mikä on 0,5 pistettä korkeampi kuin yhteisvalintaryhmällä 2024. Jatkuvan haun kautta hakeneiden, soveltuvuuskokeen tehneiden keski-ikä oli 38,2 vuotta nuorimman valituksi tulleen hakijan ollessa 16 ja vanhimman 57 vuotta.

5.3.1 Esitietolomake

Esitietolomakkeen palautti 52 hakijaa 58:sta, ja valintapistettä jatkuvan haun ryhmä sai keskiarvona 0,9/1 pistettä vuonna 2024.

5.3.2 Jatkuvan haun haastattelut 2024

Jatkuvan haun hakijoista 52 % sai haastattelussa täydet 2 pistettä, mutta nollatulokseen jäi peräti 10 % haastatelluista (kuva 16, s.32). Keskiarvoksi ryhmälle muodostui haastatteluosiosta 1,4 /2 valintapistettä. Verrattaessa jatkuvan haun tuloksia yhteisvalinnan 2024 tuloksiin havaitaan, että tulokset ovat lähes identtiset, sillä yhteisvalinnassa haastatteluun osallistuneista täydet kaksi pistettä saavutti 49 % ja pisteittä jäi 8 % haastatelluista (kuva 5.s.18).

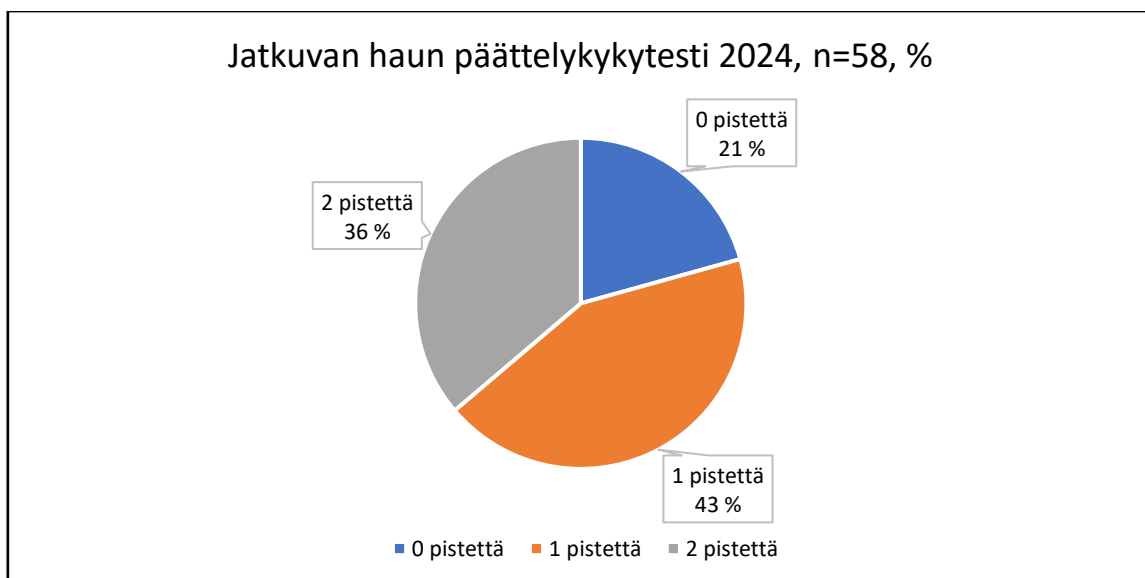

Kuva 16. Haastattelut jatkuvassa haussa 2024, n=58, %

5.3.3 Jatkuvan haun päättelykyvyn testaus 2024

Päättelykykytestissä jatkuvassa haussa täydet kaksi valintapistettä saavutti 36 % testatuista, mutta nollatulokseen jäi huomattavan suuri joukko: 21 % (kuva 17). Valintapisteitä jatkuvan haun ryhmä saavutti tästä osiosta keskiarvona 1,2/2 pistettä.

Yhteisvalinnassa 2024 täydet kaksi pistettä sai 16 % ja nolla pistettä 37 % (kuva 6, s.18). Verrattaessa tuloksia huomattavaa on se, että nolla pistettä saaneiden osuus on molemmissa ryhmissä melko korkea, mutta nuorilla hakijoilla jopa 16 prosenttiyksikköä suurempi kuin jatkuvassa haussa. Tulos on samansuuntainen kuin vuonna 2023 (TTS 478.2024).

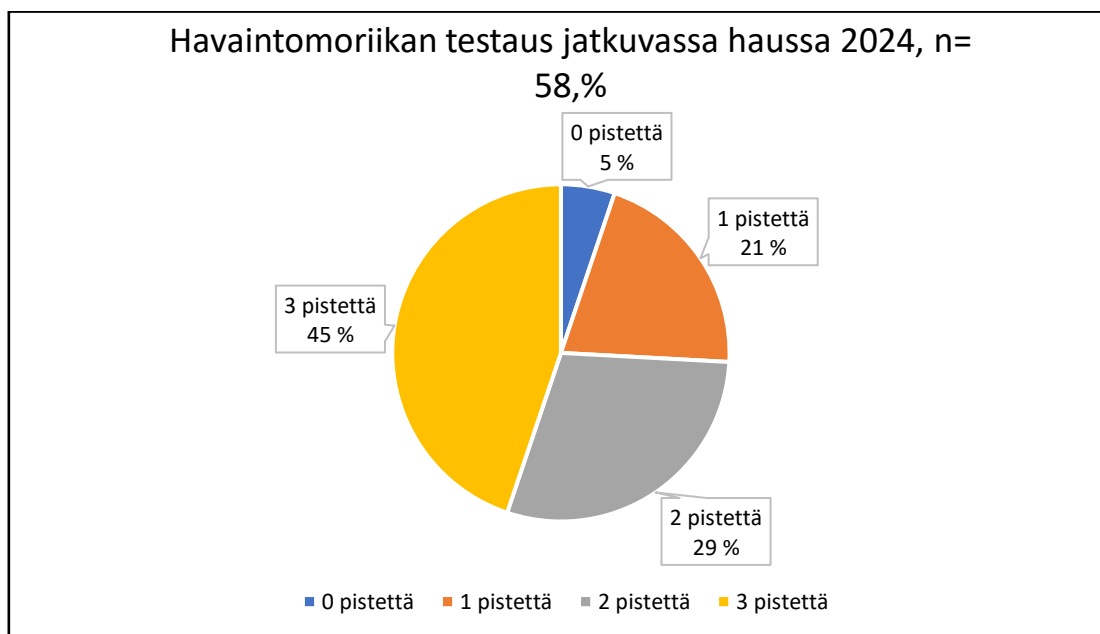
Kuva 17. Päättelykykytesti jatkuvassa haussa 2024, n= 58, %

5.3.4 Jatkuvan haun havaintomotoriikan testaus 2024

Havaintomotoriikassa jatkuvan haun ryhmä saavutti keskiarvona 2,1 /3 valintapistettä, mistä täydet kolme pistettä oli saavuttanut 45 % osallistuneista, kaksi pistettä 29 %, yhden pisteen 21 % ja nollatulokseen oli jäänyt 5 % (kuva 18). Hakijat, jotka menestyivät hyvin päättelykykytestissä, menestyivät hyvin myös havaintomotoriikan testissä.

Kevään 2024 yhteisvalinnassa täydet kolme pistettä sai 27 %, kaksi pistettä 47 %, yhden pisteen 23 % ja nolla pistettä 3 % valintaan osallistuneista (kuva 7, s.20). Ryhmien tuloksia verrattaessa ilmenee, että kun lasketaan yhteen täydet kolme pistettä ja kaksi pistettä saavuttaneet, on heidän osuutensa molemmissa ryhmissä sama 74 %, mutta jatkuvassa haussa täydet pisteet saavuttaneita 2/3 ja yhteisvalinnan nuorilla 1/3 tuosta määrästä. Nolлатulokseen jääneiden osuus on molemmissa ryhmissä hyvin yhtenevä.

Hyvä havaintomotorinen hahmottaminen ja tarkkaavaisuus näkyvät myös hienomotorisissa suorituksissa sujuvina ja tarkkoina liikeratoina.

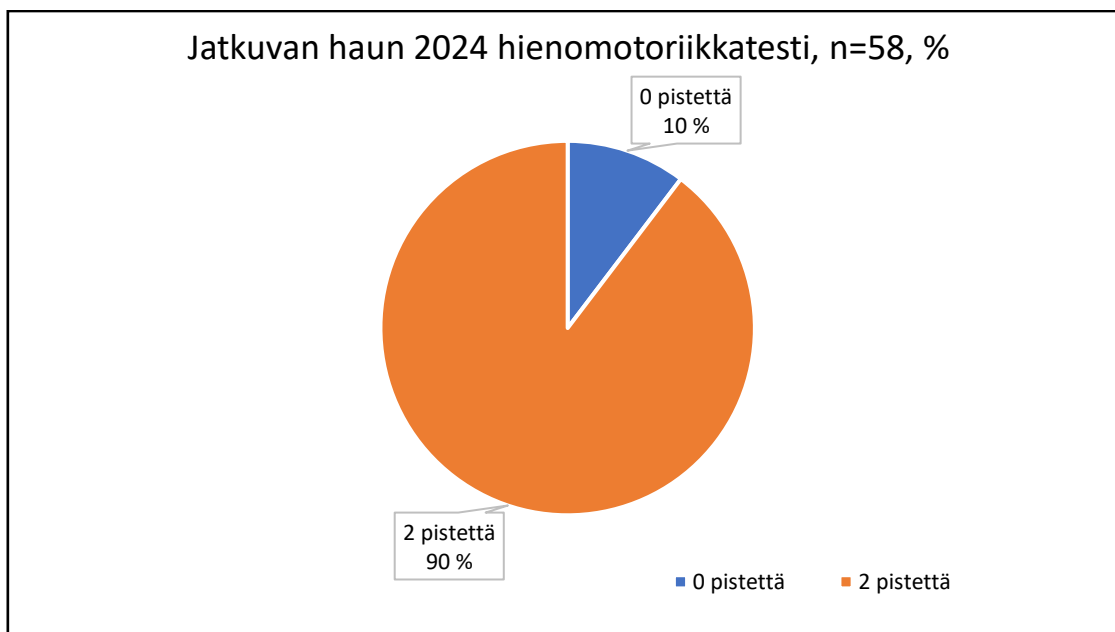

Kuva 18. Havaintomotoriikan testaus jatkuvassa haussa 2024, n= 58, %

5.3.5 Jatkuvan haun hienomotoriikan testaus 2024

Hienomotoriikan tulos jatkuvan haun 2024 ryhmällä oli keskiarvona 1,8/ 2 valintapistettä. Molemmilla käsillä hakijoista 90 % suoritti tehtävän viiteajoissa saaden täydet kaksi pistettä, nollatulokseen jäi 10 % (kuva 19).

Yhteisvalinnassa täydet kaksi pistettä sai 86 %, ja pisteittä jäi 14 % hakijoista (kuva 8, s.21), eli molempien ryhmien tulokset ovat yhtenevät ja kertovat siitä, että hienomotorinen kyky on suhteellisen pysyvä perinnöllinen ominaisuus (Magill 2011).

Kuva 19. Jatkuvan haun 2024 hienomotoriikan testi, n= 58, %

5.3.6. Tarkastelu

Jatkuvassa haussa vuonna 2024 saavutettiin keskiarvona yhteensä 7,4 / 10 valintapistettä ja kokonaistulos on 0,5 pistettä korkeampi kuin vuoden 2024 yhteisvalintaryhmällä. Huolestuttavaa tulevaa ammattia ja sen vaatimuksia ajatellen kuitenkin on, että ohjeiden noudattamista ja ajanhallintaa mittavan esitietolomakkeen jätti palauttamatta 9 % valituksi tulleista, joiden keski-ikä oli jo 38,2 vuotta.

Motivoituneisuutta työskentelyyn ja edellytyksiä opiskella metsäkoneenkuljettajan ammattiin mittaavassa haastattelussa ilahduttavasti täydet 2 pistettä sai 52 %, mutta toisaalta nollatulokseen jäi peräti 10 % koulutukseen valituista (kuva 16, s.33).

Päätelykykytestin tulos on huolestuttava, sillä peräti 21 % valituista sai siitä nollatuloksen. Päätelykykytesti mittaa kuitenkin metsäkoneenkuljettajan ammatissa tärkeitä hakijan ominaisuuksia: loogista päätelykykyä ja ennakointia. Päätelykyvyllä on huomattava merkitys metsäkoneenkuljettajan työssä menestymisessä. Heikot päätelykyky- ja työmuistivalmiudet voivat näkyä työskentelyssä vaikeutena seurata useampaa asiaa samanaikaisesti. Hakkuukonetyössä kuljettajan tulee jatkuvasti havainnoida, mitä puita poistetaan, mitä säästetään ja samanaikaisesti seurata koneen mittalaitetta ja rungon laatua. Puutavaran lähikuljetuksessa haasteita tulee työn suunnittelussa. Ajokoneenkuljettajan tulee kyetä suunnittelemaan työskennellessään, mitä kuormaa heti ja mitä myöhemmin. Työskentelyn aikana tulee myös havainnoida, miten paljon

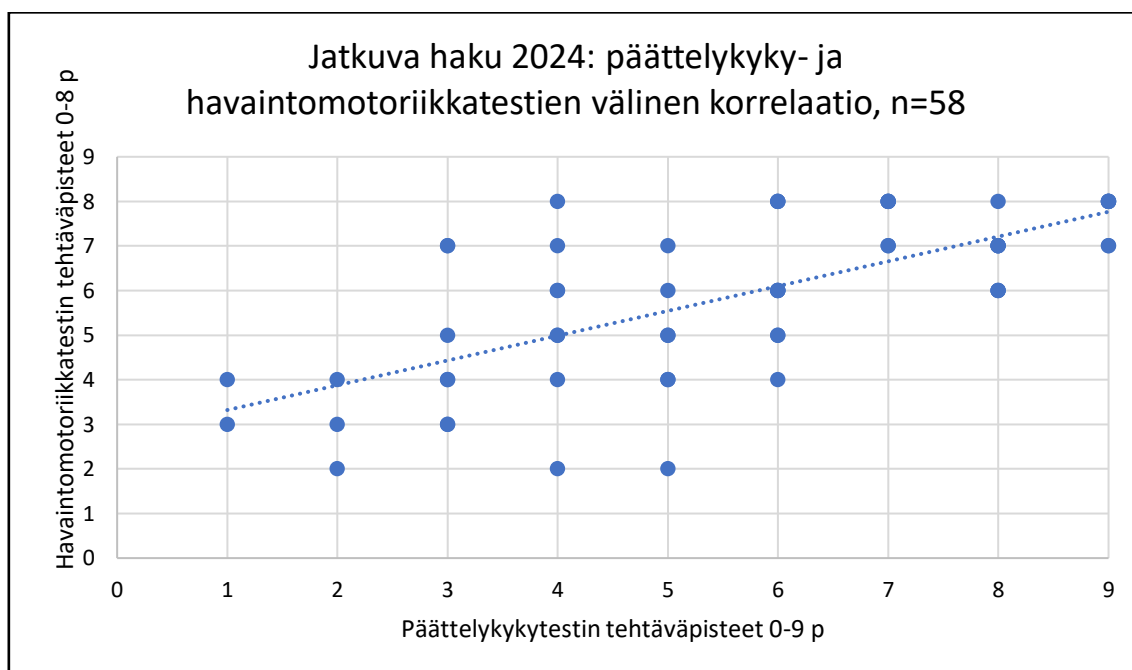
puutavaraa ajouralla on kuormina. Heikko päättelykyky näkyi myös kömpelyytenä ja hitautena tämän soveltuvuuskokeen hienomotoriikkatestissä.

Jatkuvan haun 2024 päättelykykytestin tulos on kuitenkin parempi kuin nuorilla hakijoilla yhteisvalinnassa 2024, missä nolla pistettä päättelykyvystä kirjattiin peräti 37 % kokeeseen osallistuneelle. Huomattavaa kuitenkin on, että yhteisvalinnan kohdalla puhutaan kaikista tutkimusluvan antaneista hakijoista, jatkuvassa haussa 2024 koulutukseen valituksi tulleista. Päättelykykytestissä jatkuvassa haussa täydet kaksi valintapistettä saavutti 36 % testatuista (kuva 17, s.33).

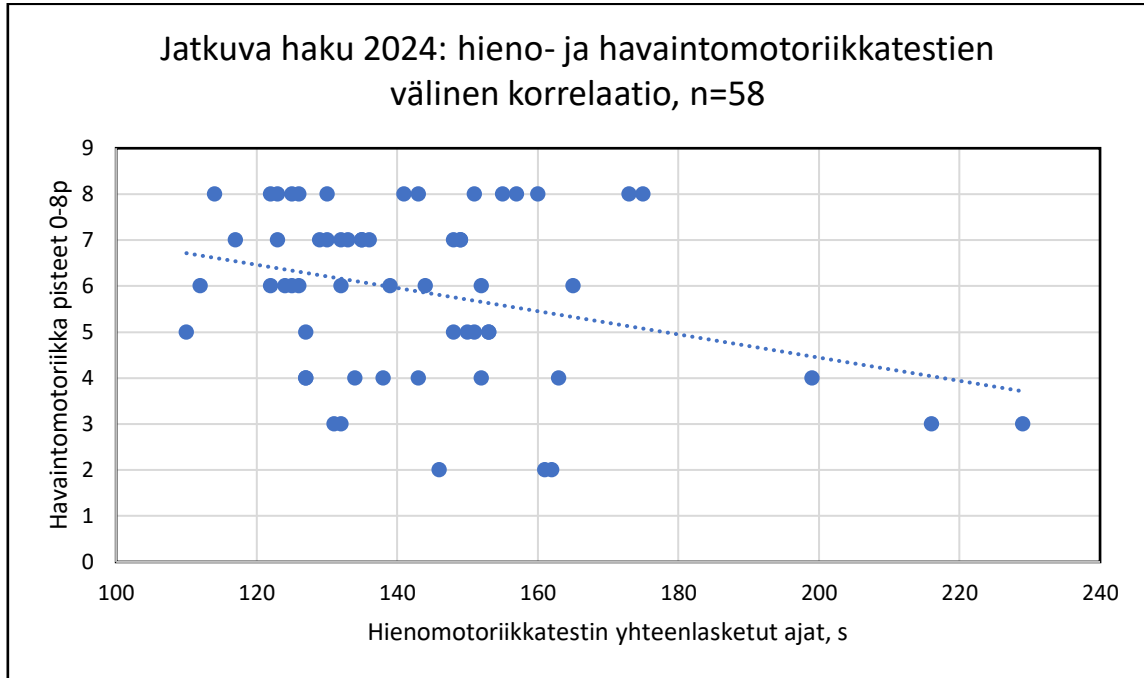
Tarkasteltaessa päättelykykytestin tuloksia ja verratessa niitä havaintomotoriikan testissä menestymiseen, on havaittavissa selkeä korrelaatio. Ne, jotka menestyivät hyvin päättelykykytestissä, saivat hyvät tehtäväpisteet myös havaintomotoriikassa (kuva 20). Havaintomotoriikkatestissä heikot tehtäväpisteet saaneet eivät puolestaan menestyneet myöskään päättelykykytestin tehtävissä (kuva 28).

Myös havaintomotoriikan ja hienomotoriikan testitulosten välillä on havaittavissa vahva korrelaatio: ne, joilla oli korkeat tehtäväpisteet havaintomotoriikassa, suoriutuivat nopeimmin molemmilla käsillä yhteenlasketussa ajassa suoritetusta hienomotoriikan testissä (kuva 21, s.37). Hakijat, jotka suoriutuivat heikosti havaintomotoriikan testissä, käyttivät enemmän myös aikaa hienomotoriikkatestin tekemiseen.

Jatkuvan haun 2024 ryhmän saavuttamien soveltuvuuskokeen tulosten valossa hyvät päättelykykytestin tulokset ovat positiivisesti yhteydessä sekä hyviin havaintomotorisiin että hienomotorisiin tuloksiin.

Kuva 20. Jatkuva haku 2024: päättelykyky- ja havaintomotoriikkatestien välinen korrelaatio, tehtäväpisteinä, n=58

Kuva 21. Jatkuva haku 2024: hieno- ja havaintomotoriikkatestien välinen korrelaatio, n=58

5.4 Ammattikuljettajien testaus 2024

Soveltuvuuskokeen halutaan mittaavan työelämässä metsäkoneenkuljettajan ammatissa tarvittavia taitoja ja kykyjä. Tästä syystä testattiin seitsemässä eri yrityksessä yhteensä 23 ammattikuljettajaa, joista 15 ajoi hakkuukonetta, kuusi ajokonetta ja molemmilla työkoneilla työskenteli kaksi testatuista. Kaikille heille tehtiin soveltuvuuskokeen kolme ammatissa vaadittavaa kyvykkyyttä mitattavaa testiosaa: päättelykykytesti sekä havainto- ja hienomotoriikan testit. Ammattikuljettajien testiryhmä toimii myös vertailuryhmänä koulutukseen sekä yhteisvalinnassa että joustavassa haussa hakeutuville ryhmille.

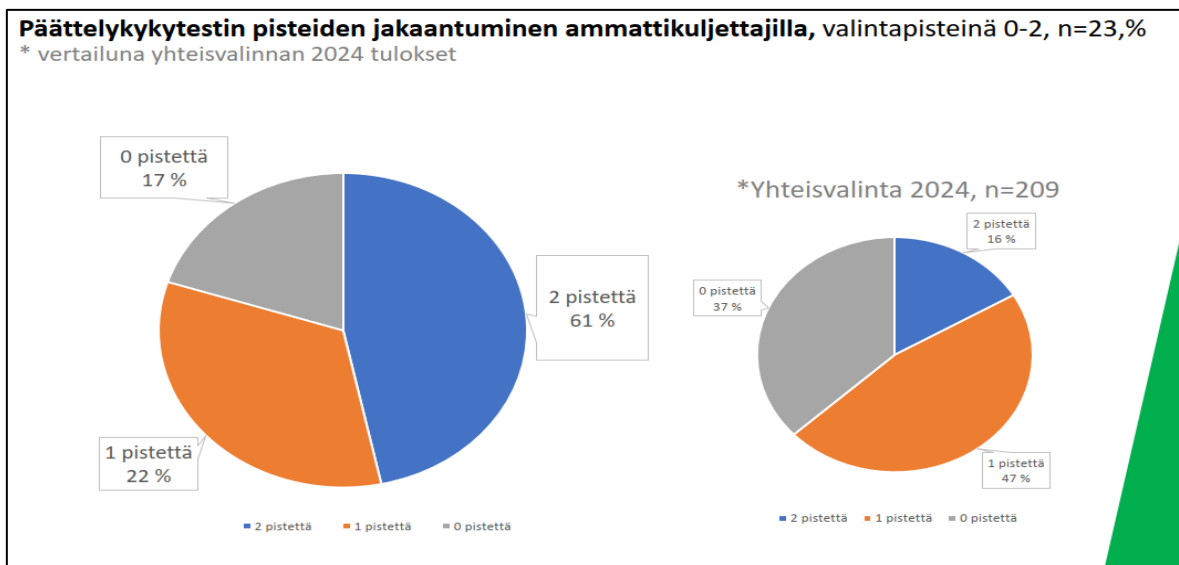
Testeihin osallistuneiden ammattikuljettajien keski-ikä oli 38,04 vuotta ja työkokemusta heillä oli keskiarvolukuna 16 vuotta. Vaihteluväli ikävuosina oli 21–58 vuotta ja työkokemuksena 3–27 vuotta.

5.4.1 Ammattikuljettajien päättelykykytesti 2024

Päättelykykytestin tehneistä 23 ammattikuljettajasta valintapisteinä asteikolla 0–2 täydet kaksi pistettä saavutti 14 henkilöä (61 %) ja yhden pisteen viisi (22 %), neljän jäädessä nollatulokseen (17 %; kuva 22,s.38). Ammattikuljettajaryhmän keskiarvoksi tässä testiosiossa muodostui 1,4 valintapistettä. Testattujen ammattikuljettajien otos on vielä pieni, joten tilastollista merkittävyyttä tuloksilla

ei ole, lähinnä suuntaa antavia tuloksia soveltuvuuskokeen toimivuudesta ja siinä mitattavien kykyjen merkityksessä metsäkoneenkuljettajan uralla. Edellä mainituista syistä ammattikuljettajien testausmääriä on pilotoinnissa vuonna 2025 merkittävästi kasvatettava tilastollisesti merkitsevälle tasolle.

Verrattaessa vuoden 2024 ammattikuljettajaryhmän tulosta kevään 2024 yhteisvalintaryhmän tulokseen selkein ero on ensinnäkin täydet kahden pisteen saavuttaneiden ryhmässä, jonka osuus yhteisvalinnassa oli vain 16 % kokeeseen osallistuneista, tutkimusluvan antaneista hakijoista ja ammattikuljettajilla 61 % - eroa 45 prosenttiyksikköä. Toiseksi huomio kiinnittyy ryhmien välillä nollatulokseen jääneiden osuuksien eroon: yhteisvalintaryhmässä 37 % ja ammattikuljettajista 17 % (4 henkilöä).

Kuva 22. Päätelykykytestin pisteiden jakaantuminen valintapisteinä ammattikuljettajilla 2024, n=23, % *vertailuaineistona yhteisvalinnan 2024 tulokset

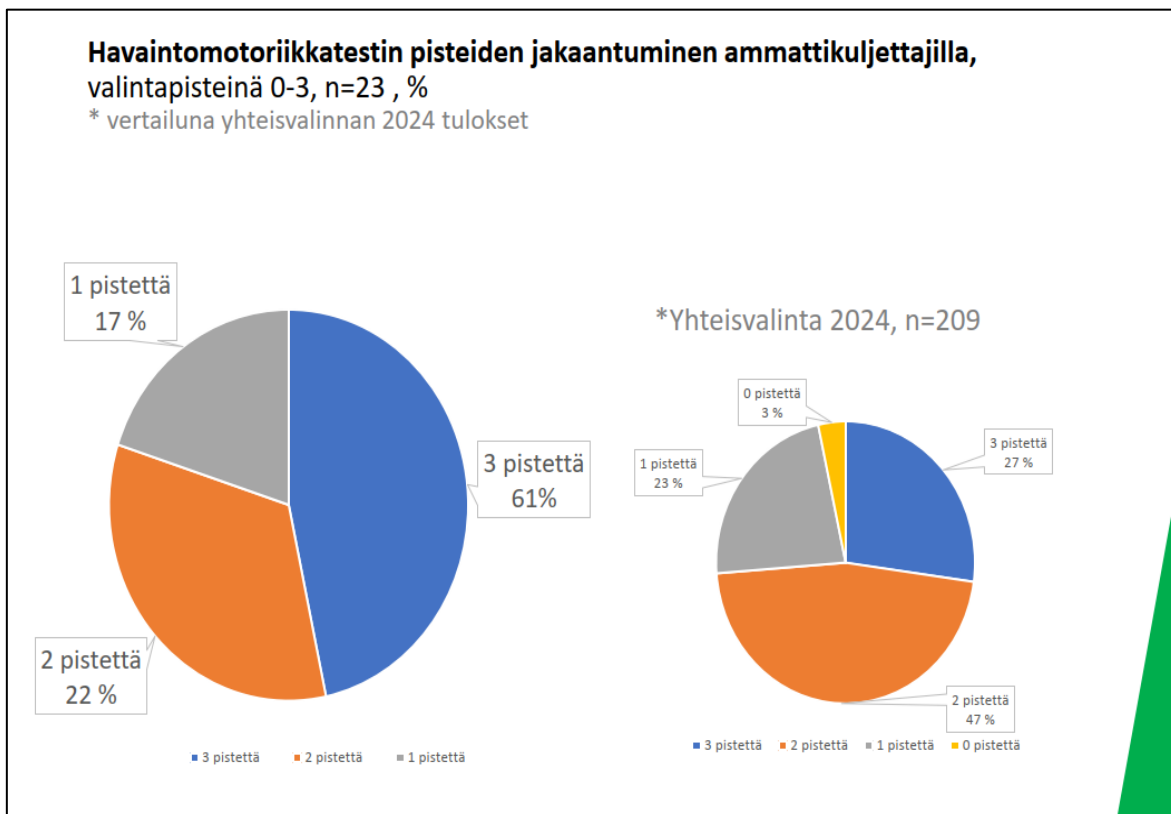
5.4.2 Ammattikuljettajien havaintomotoriikkatesti 2024

Havaintomotoriikkatestissä yksikään ammattikuljettaja ei jäänyt nollatulokseen asteikolla 0–3 arvioitaessa, mutta yhteisvalintaryhmässä heitä oli 3 % kokeen tehneistä (kuva 23,s.39). Täydet kolme pistettä ammattikuljettajista saavutti peräti 61 %, mutta yhteisvalintaryhmästä vain 27 %. Koko ammattikuljettajaryhmän havaintomotoriikan testiosan pistekeskisarvoa on 2,4 valintapistettä.

Yksi tärkeimmistä vaatimuksista metsäkoneenkuljettajan työssä on hyvä havaintomotoriikka. Sillä tarkoitetaan kykyä hahmottaa metsäkone ja työpiste sekä ympäröivä, käsiteltävä metsä ennen ja jälkeen työskentelyn. Ensimmäiseksi kuljettaja havainnoi oikean pysähtymiskohdan. Seuraavaksi hän määrittää työpisteellä poistettavat puut, kasvamaan jäävät puut ja ajouran sijoittamisen maaston muotojen mukaan, minkä jälkeen alkaa koneellinen puutavaran valmistus annettujen mitta- ja

laatuvaatimuksien mukaisesti. Metsäkoneenkuljettajan tarkkaavaisuutta kaiken työskentelyn aikana ohjaavat havaintomotoriset taidot. (TTS 473/2024, s.8)

Kuljettajan tulee tarkkailla puutavaran laatua, rungon katkontaa, puuston harvennustiheyttä ja oman työnjälkeä. Kaikki työskentelyn aikana vaadittavat hienomotoriset suoritukset perustuvat havainnointitaitoihin (Kukkonen & Piirainen 1990, s.26).

Kuva 23. Havaintomotoriikkatestin pisteiden jakaantuminen valintapisteinä ammattikuljettajilla 2024, n=23, % *vertailuaineistona yhteisvalinnan 2024 tulokset

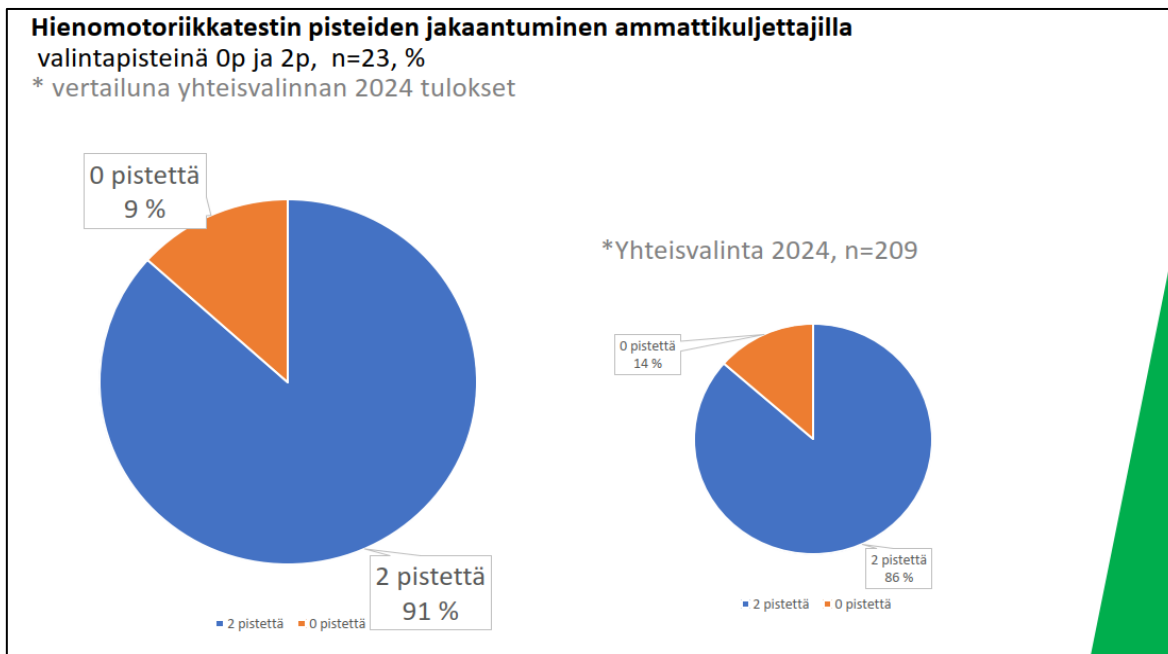
5.4.3 Ammattikuljettajien hienomotoriikkatesti 2024

Hienomotoriikkatestistä on mahdollista saada joko kaksi tai nolla pistettä. Kaksi pistettä vaatii tehtävän suorittamisen molemmilla käsillä viitearvoissa (liite 5). Suorituksen onnistuessa vain toisella kädellä -tai ei kummallakaan- pisteet jäävät nolnaan, sillä metsäkonetyöskentely vaatii kykyä käyttää tehokkaasti molempia käsiä yhtäaikaisesti.

Testatuista 23 ammattikuljettajasta 21 (91 %) suoritti tämän hienomotoriikkatestin täysillä kahdella pisteellä kahden testaajan jäädessä nolville (9 %, kuva 24,s.40). Molemmissa nolatuloksissa työskentely onnistui vain toisella kädellä; toisella henkilöllä testatulla dominoivalla kädellä ja toisella ei-dominoivalla kädellä. Pitkän uran ajaneilla testatuilla, täydet pisteet tehneillä kuljettajilla

puolestaan oli havaittavissa lähes samat tehtävän suoritusajat sekä dominoivalla että heikommalla kädellä.

Ammattikuljettajien ja yhteisvalinnan 2024 ryhmien tuloksia verrattaessa on havaittavissa tässä testituloksessa suurinta samankaltaisuutta ryhmien välillä testatuista soveltuvuuskokeen osista. Tähän vaikuttanee se, että hienomotorinen kyky on suhteellisen pysyvä perinnöllinen ominaisuus, mikä määrittää potentiaalin kehittyä hienomotorisissa taidoissa (Magill 2011, s. 48–61).

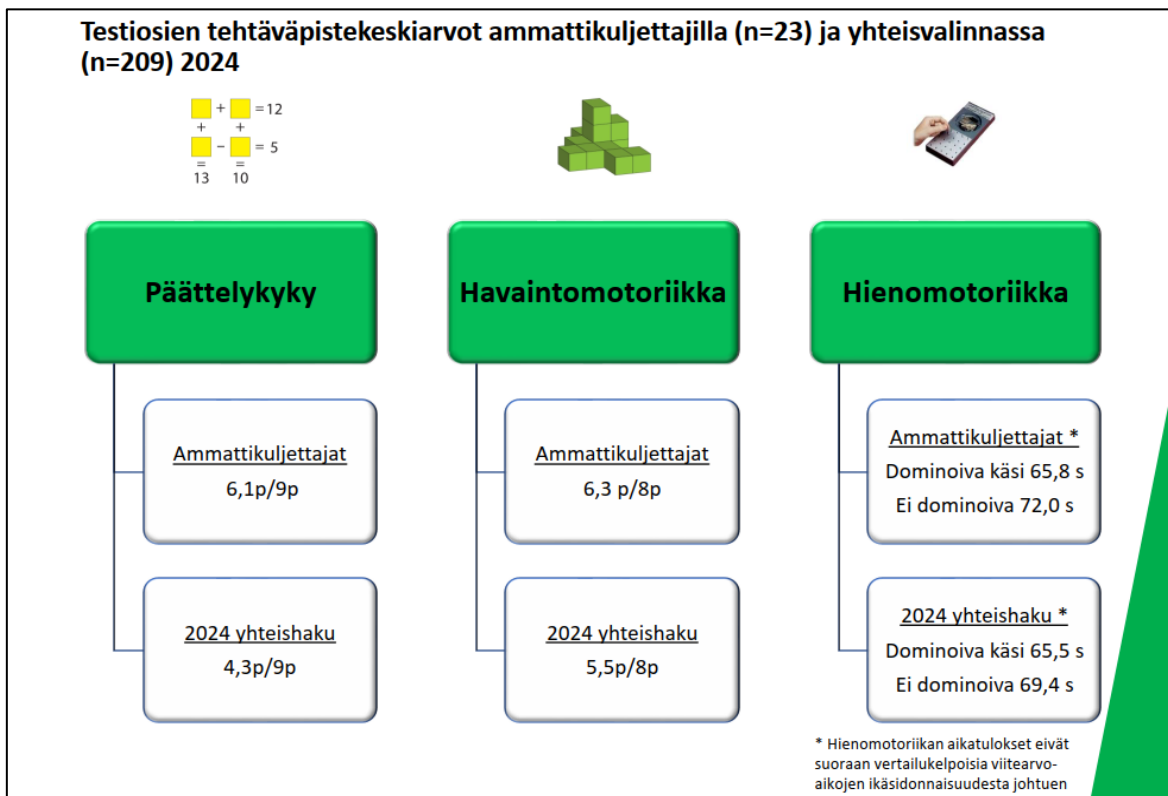
Kuva 24. Hienomotoriikkatestin pisteiden jakaantuminen valintapisteinä ammattikuljettajilla 2024, n=23, % *vertailuaineistona yhteisvalinnan 2024 tulokset

5.4.4 Ammattikuljettajien testauksen 2024 tarkastelu

Päätelykykytestissä ammattikuljettajaryhmän keskiarvo tehtävapisteinä oli 6,1 /9 pistettä, mikä tarkoittaa valintapisteinä 1,4/2 pistettä (kuva 25, s. 41). Yhteisvalintaryhmällä 2024 tästä osiosta tehtävapisteitä kertyi 4,3/9 ja valintapisteitä 0,8/2 keskiarvolukuina (kuva 11. s.24), mitkä ovat huomattavasti alhaisemmat kuin ammattikuljettajilla.

Selkein ero näiden kahden ryhmän tuloksia verrattaessa on ensinnäkin täydet kaksi pistettä saavuttaneissa, mikä osuus yhteisvalinnassa oli vain 16 % kokeeseen osallistuneista, ja ammattikuljettajilla 61 % (14 henkilöä) - eroa 45 prosenttiyksikköä. Toiseksi huomio kiinnittyy ryhmien välillä nollatulokseen jääneiden osuuksien eroon: yhteisvalintaryhmässä 37 % ja ammattikuljettajista 17 % (4 henkilöä). Tarkasteltaessa ammattikuljettajien työurien pituutta suhteessa tehtävästä saavutettuihin pisteisiin, käy ilmi täydet pisteet saaneiden työurien pituus, mikä ryhmän keskiarvona on 17,2 vuotta. Siinä ajassa on saavutettu sekä toistojen tuomaa harjaantuneisuutta työskentelyyn että riittämättömän päätelykyvyn omaavat ovat todennäköisesti siirtyneet muihin tehtäviin. Heikon tuloksen päätelykykytestissä saaneet jäivät pääsääntöisesti alhaisille pisteille myös havainto-

ja hienomotoriikassa. Yksi nollatuloksen päättelykyvyssä saanut ammattikuljettaja siirtyikin pilotin aikana muulle alalle ja muihin tehtäviin.

Kuva 25. Soveltuvuuskokeen kykyjä mittaavien osien tehtävapistekeskisarvot ammattikuljettajien (n=23) ja yhteisvalinnan (n=209) ryhmillä 2024, keskiarvoina.

Havaintomotoriikkatestissä ammattikuljettajat saavuttivat keskiarvona 6,3/8 tehtävapistettä (kuva 21, s.37), mikä tarkoittaa 2,4/3 valintapistettä. Nuorten yhteisvalintaryhmä saavutti tästä testistä 5,5 /8 pistettä.

Tässä testissä yksikään ammattikuljettaja ei jäänyt nollatulokseen, mutta yhteisvalintaryhmästä heitä oli 3 %. Täydet kolme pistettä yhteisvalintaryhmästä saavutti vain 27 % (kuva 11. s.24), mutta ammattikuljettajista peräti 61 %, mikä tarkoittaa 14 henkilöä, jotka olivat pääsääntöisesti samat kuin päätelykykytestissä täydet pisteet saaneet. Ammattikuljettajista ne neljä, jotka jäivät päätelykykytestissä nollatulokseen, ylsivät tässä osiossa kuitenkin vain yhteen pisteeseen.

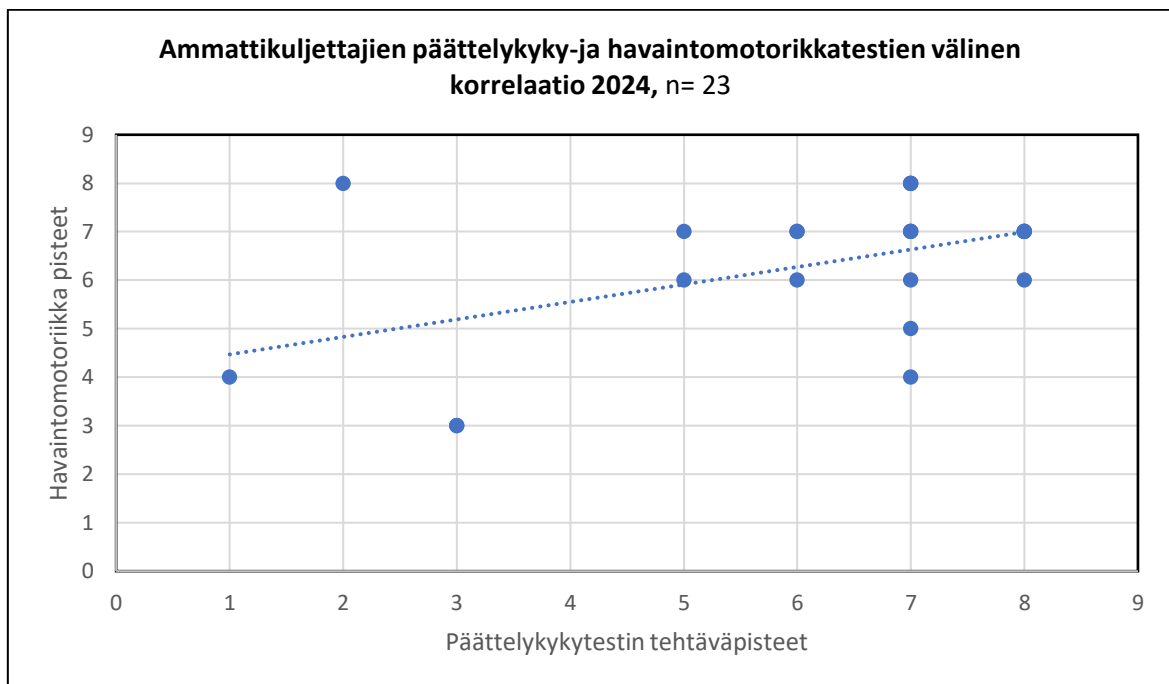
Havaintomotoriikan keskeinen merkitys koneenkuljettajan työssä on havaittavissa ammattikuljettajien tämän osion tuloksessa: tuloksekkaan ja pitkän uran metsäkoneenkuljettajana pystyvät tekemään vain ne henkilöt, joilla on riittävät havaintomotoriset taidot, sillä myös työskentelyn hienomotoriset suoritukset perustuvat havainnointitaitoihin (Kukkonen & Piirainen 1990, s.26).

Hienomotoriikkatestissä testattujen ammattikuljettajien keskiarvoaika dominoivalla kädellä oli 72,0 sekuntia ja heikommalla kädellä 65,8. Yhteisvalinnan kokeeseen osallistuneet suorittivat tehtävän dominoivalla kädellä aikaan 65,5 sekuntia ja heikommalla kädellä 69,4 sekuntiin. Ryhmien

välisiä aikoja ei voida kuitenkaan suoraan sekunteina verrata, sillä viiteajat on määritetty ikään sidottuina niin, että nuoremmilta samoihin pisteisiin vaaditaan nopeampi suoritus kuin vanhemmilta (liite 5).

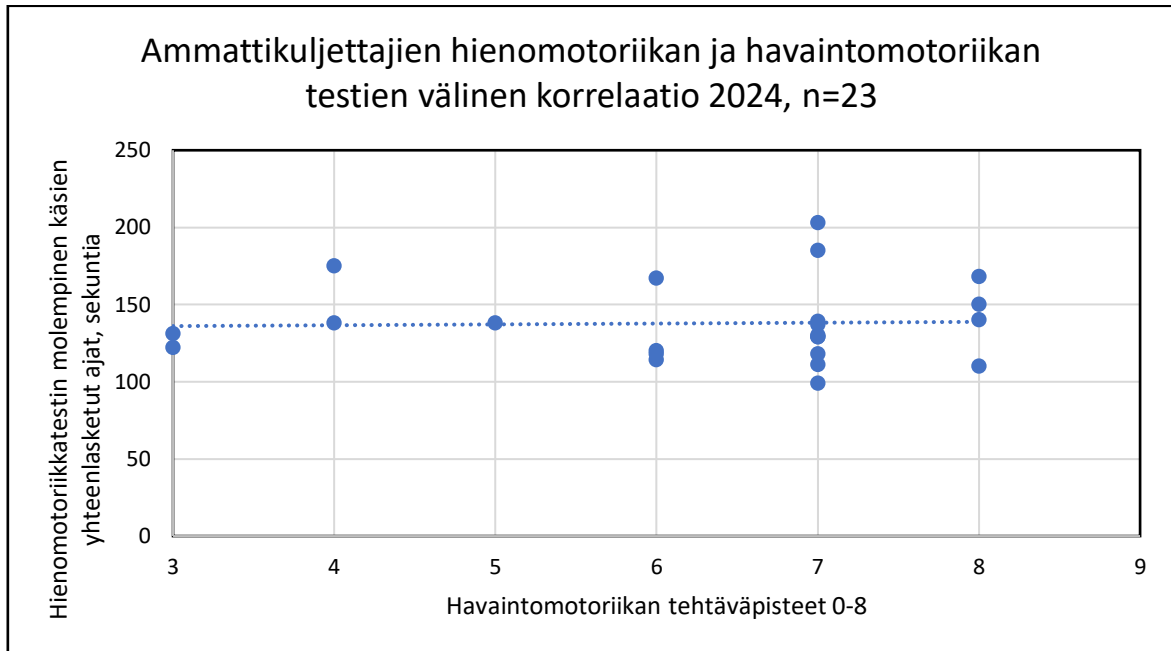
Valintapisteinä tarkasteltaessa testatuista 23 ammattikuljettajasta 21 henkilöä (91 %) suoritti hienomotoriikkatestin täysillä kahdella pisteellä kahden testaajan jäädessä nolville (9 %, kuva 22, s.37). Nämä kaksi nollatuloksellista olivat ajokoneenkuljettajia ja suorittivat tehtävän hyväksytysti vain yhdellä kädellä; toinen dominoivalla ja toinen heikommalla kädellä. Yhteisvalintaryhmässä puolestaan täydet pisteet saavutti 86 % ja nollatulokseen jäi 14 %. Hienomotoriikan testituloksessa on havaittavissa suurin samankaltaisuus ryhmien välillä testatuista soveltuvuuskokeen osista (kuva 23, s.38). Tähän vaikuttaa se, että hienomotorinen kyky on suhteellisen pysyvä perinnöllinen ominaisuus (Magill 2011).

Korrelaatio päättelykykytestin ja havaintomotoriikan välillä on tuloksissa selkeästi havaittavissa (kuva 26). Päättelykykytestissä korkeimmat pisteet saavuttaneet kuljettajat menestyivät hyvin myös havaintomotoriikan testissä.

Kuva 26. Ammattikuljettajien päättelykyky- ja havaintomotoriikkatestien välinen korrelaatio 2024, n= 23. Tehtäväpisteinä asteikoilla: havaintomotoriikka 0-8 p ja päättelykyky 0-9 p.

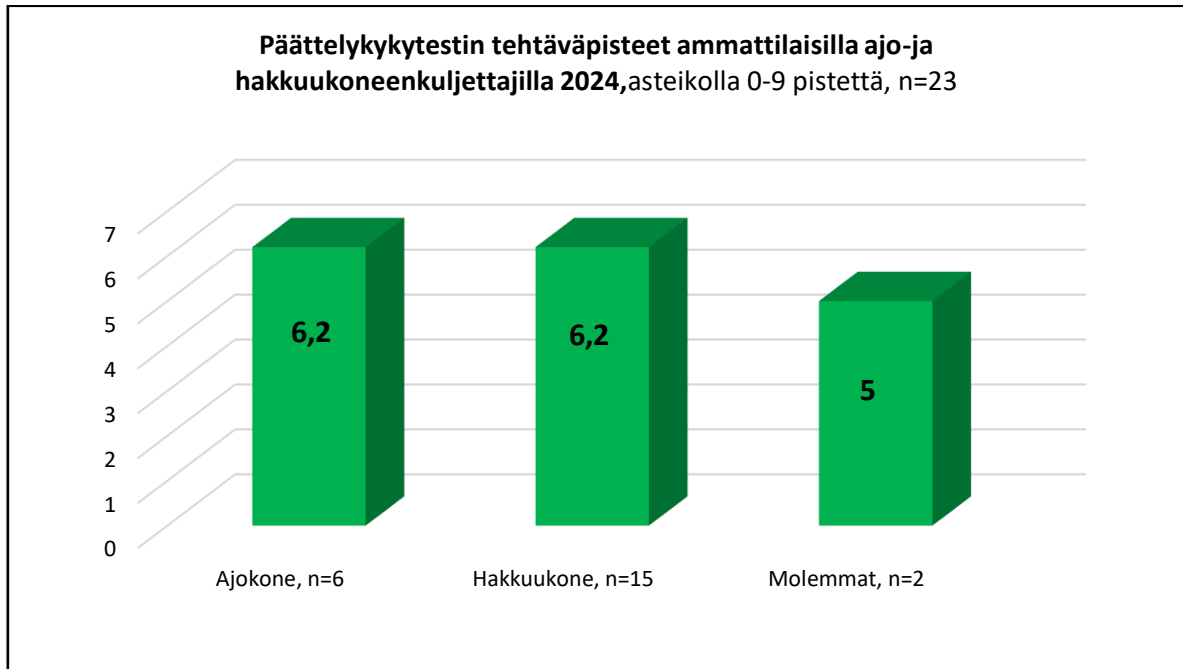
Ammattikuljettajaryhmällä on havaittavissa myös hienomotoriikkatestin ja havaintomotoriikan välillä korrelaatio (kuva 27, s.43). Ammattikuljettajien kohdalla on huomattava hienomotoriikkates-tissä olevan pienet erot yhteenlaskettuja, molemmilla käsillä tehtyjä suoritusajoja, verrattaessa. Tämä kertoo pitkien työurien (ka 16 vuotta) mukanaan tuomasta harjaantumisesta. Hajontaa sen sijaan on havaintomotoriikan tehtäväpisteissä.

Kuva 27. Ammattikuljettajien hienomotoriikan ja havaintomotoriikan testien välinen korrelaatio 2024, n=23. Hienomotoriikka molempien käsien suoritusajat yhteenlaskettuina, sekuntia. Havaintomotoriikka tehtäväpisteinä asteikolla 0p -8p.

Ammattikuljettajilla -yhtenevästi yhteisvalinnan 2024 ryhmän tuloksiin - mittaustuloksissa soveltuvuuskokeen osien välillä on havaittavissa selkeät korrelaatiot. Hakijat, jotka menestyivät hyvin päättelykykytestissä, pärjäsivät myös havaintomotoriikan testissä ja hyvät hienomotoriset taidot näkyivät menestymisenä päättelykyky- sekä havaintomotoriikan testeissä. Myös ammattikuljettajien verrokkiryhmän aineiston valossa hyvät päättelykykytaidot näyttävät olevan positiivisesti yhteydessä sekä hyviin havaintomotorisiin että hyviin hienomotorisiin taitoihin.

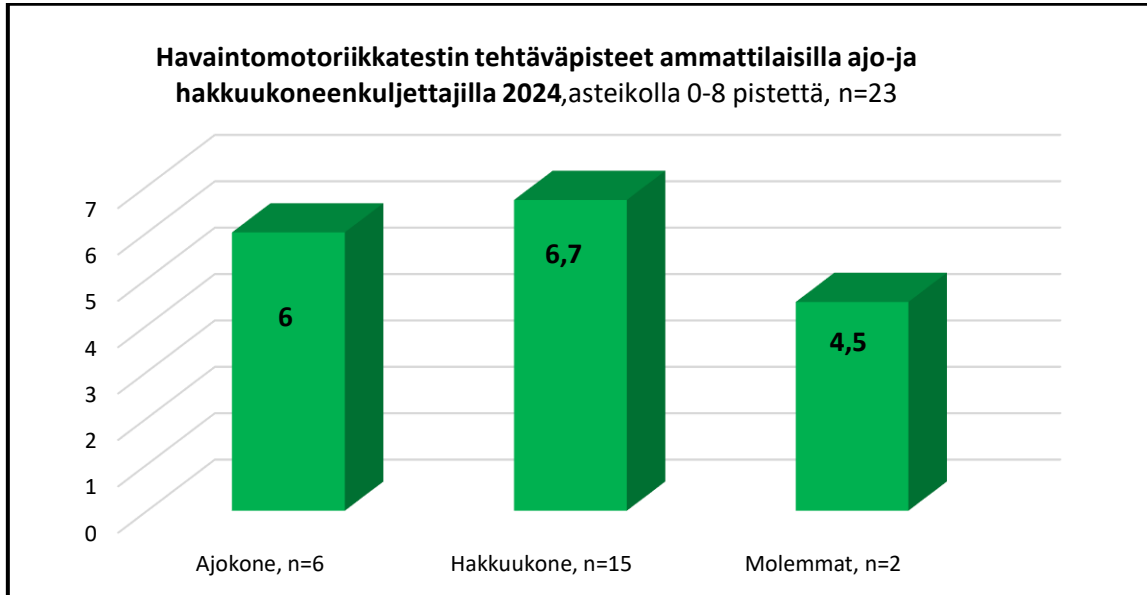
Ajo- ja hakkuukoneenkuljettajien tuloksia verrattaessa kummankin työkonen kuljettajien päättelykykytestin tulokset tehtäväpisteinä nollasta yhdeksään ovat keskiarvona 6,5 pistettä eli samalla tasolla, mikä kertoo loogisen päättelykyvyn ja ennakoinnin merkityksestä molemmissa työlajissa työskentelevillä (kuva 28,s.44). Molempia koneita vuoroon työkseen ajavien tulosta (5 pistettä) voi pitää tässä vaiheessa vain yksilötuloksina, kunnes ryhmään saadaan lisää havaintoja.

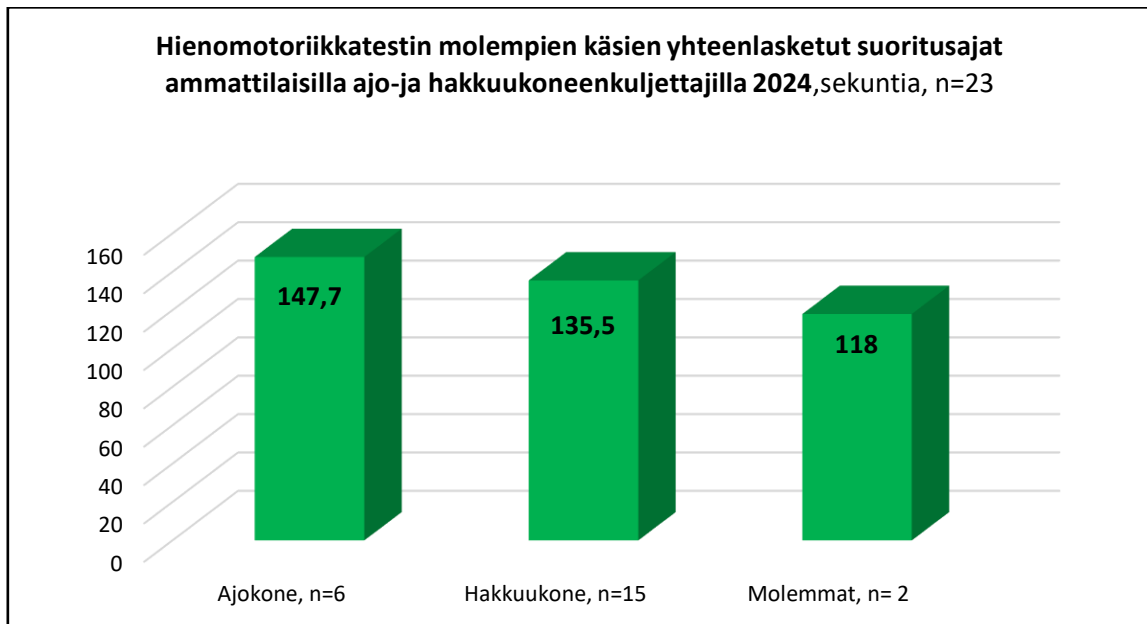
Kuva 28. Ammattikuljettajat 2024: hakkuu- ja ajokoneenkuljettajien päätelykykytestin tulosten vertailu tehtävapisteinä 0-9, n= 23.

Havaintomotoriikkatestin tehtävapistekohtaisia tuloksia verrattaessa ammattikuljettajaryhmän ajo- ja hakkuukokeen kuljettajien välillä, hakkuukoneenkuljettajat saavuttivat 6.7/8 pistettä ja ajokoneenkuljettajat 6/8 pisteestä molempia koneita ajavien jäädessä viiteen pisteeseen (kuva 29, s.45). Tulos kertoo havaintomotoriikan merkityksestä molempien työläjien kuljettajien työssä: metsäkoneenkuljettajan tarkkaavaisuutta työskentelyn aikana ohjaa havaintomotoriikka, sillä kaikki työssä tehtävät hienomotoriset suoritukset perustuvat havainnointitaitoihin (Lahdelma 2011,s.5). Hakkuukoneenkuljettajan työssä vaaditaan kykyä havainnoida useampia, nopeasti muuttuvia tekijöitä samanaikaisesti työn sujuvuuden saavuttamiseksi, mutta hyvää havaintomotoriikkaa edellyttää myös ajokoneella työskentely.

Hienomotoriikan testissä ammattikuljettajien saavuttamia molempien käsien yhteenlaskettuja suoritusajoja tarkasteltaessa (kuva 30,s.45) käy ilmi hakkuukoneenkuljettajaryhmän selviytyneen tehtävästä keskiarvoaikana 135,5 sekunnissa. Ajokoneenkuljettajilta tämän tehtävän suorittamiseen meni keskimäärin 147,7 sekuntia eli 12,7 sekuntia enemmän kuin hakkuukoneenkuljettajilta. Tulos on odotetun mukainen, sillä hakkuukoneenkuljettaja tekee työssään huomattavasti enemmän pienten lihasten toimintoja ripeällä tahdilla kuin ajokoneenkuljettaja. Molemmilla koneilla työskentelevien tulos 118 sekuntia on 17,5 sekuntia hakkuukoneenkuljettajatulosta nopeampi, mutta ryhmän pienuudesta (2 henkilöä) johtuen se ei ole yleistettävissä, vaan käsiteltävä yksilötuloksena.

Kuva 29. Ammatikuljettajat 2024: hakkuu- ja ajokoneenkuljettajien havaintomotoriikkatestin tulosten vertailu tehtävapisteinä 0-8, n= 23.

Kuva 30. Ammatikuljettajat 2024: hakkuu- ja ajokoneenkuljettajien hienomotoriikkatestin tulokset molempien käsien yhteenlaskettuina suoritusaikoina, sekuntia.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Soveltuvuuskokeen tarve metsäkonealalla on tullut selkeästi esille ammatillisen koulutuksen laatu- mittauksissa (TTS Työtehoseura 2011-). Niiden tulokset osoittavat, että valmistuneista metsäko- neenkuljettajista vain 48 % työskentelee ammatissa, johon on valmistunut. Lähes neljännes koulu- tetuista on siirtynyt muille aloille. (TTS 464.2023, TTS 451.2020)

Metsäkonekouluilta tutkimuksissa saadut tulokset osoittavat, että osaamisalan opintojen keskey- tykset ja heikon koulutusta vastaavaan työhön työllistyvyyden aiheuttavat pitkälti ammattiin sovel- tumattomat, työhön riittämättömät kyvyt omaavat opiskelijat (TTS 450.2020). Jos hakijalla on puut- teita loogisessa päättelykyvyssä tai hieno- ja havaintomotorisissa kyvyissä, ei kolmevuotisella kou- lutuksella saavuteta sellaista osaamista, mikä metsäkoneenkuljettajalta ammatissa vaaditaan. (TTS 473.2024)

2022 tehtyjen perusteiden pohjalta tässä kehittämishankkeessa vuonna 2023 valmisteltu ja ensimmäisen kerran pilotoitu metsäalan perustutkinnon metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan soveltuvuuskoe testattiin toistamiseen sisällöllisesti paranneltuna, mutta rakenteeltaan samana myös vuonna 2024 sekä yhteisvalinnassa että jatkuvassa haussa. Yhteisvalinnassa kokeeseen osallistui 394 hakijaa kahdeksassa metsäkonekoulussa ja jatkuvassa haussa sillä valittiin 82 uutta opiskelijaa kuuteen oppilaitokseen. Lisäksi testattiin 23 ammattikuljettajaa seitsemässä metsäko- neyrityksessä. Näin saatiin tutkimusaineisto kaksinkertaistettua ja tulosten tilastollinen merkittä- vyyys vakaammalle tasolle yhteisvalinnan ja jatkuvan haun osalta. Ammattikuljettajien vertailu- ryhmää tulee vuonna 2025 kasvattaa sen tilastollisen merkittävyyden saavuttamiseksi.

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoe muodostuu viidestä osasta. Esitietolomak- keella kartoitetaan hakijan alan tuntemusta ja kykyä noudattaa ohjeita. Haastattelussa mitataan hakijan motivaatiota sekä taustoitetaan hänen edellytyksiään menestyä opinnoissa. Päättelykyky- testissä arvioidaan metsäkoneenkuljettajan työssä tärkeää loogista ennakointi- ja päättelykykyä. Havaintomotoriikkatestin tehtävissä selvitetään hakijan havainnointikykyä sekä työmuistia ja tarkkaavaisuutta. Hienomotoriikkatestissä mitataan hakijan silmän ja käden koordinaatiota.

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeella on osoitettu voitavan luotettavasti tunnistaa opiskelijan motivoituneisuus metsäkonealasta ja kuljettajan ammatista sekä erityisesti hakijan omaavat ammatissa tarvittavat päättely-, havainto- ja hienomotoriset kyvyt, joita ei opetuksella ole mahdollista kehittää työssä vaadittavalle tasolle. Kaikkien aineistojen valossa hyvä päättelykyky näyttää olevan positiivisesti yhteydessä sekä hyviin havaintomotorisiin että hyviin hienomotorisiin taitoihin. Jokaisessa pilotoiduissa ryhmässä on yhtenevästi selkeä korrelaatio päättelykyky- ja havaintomotoriikka testien välillä. Päättelykykytestissä korkeimmat pisteet saavut- taneet hakijat ja ammattikuljettajat menestyivät parhaiten myös havaintomotoriikan testis- sä. Kaikilla ryhmillä ilmenee myös korrelaatio havaintomotoriikan ja hienomotoriikan mittaus- tulosten välillä. Hakijat ja ammattikuljettajat, jotka menestyivät hyvin päättelykykytestissä, pärjäsi- vät myös havaintomotoriikan testissä ja hyvät hienomotoriset taidot näkyivät menestymisenä päättelykyky- sekä havaintomotoriikan testeissä.

Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeesta ja sen tuottamista tuloksista on haettu konsultaatio Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan apulaisprofessori Timo Jaakkolalta. Hänen näkemyksensä on, että soveltuvuuskoe on sisällöltään hyvä ja mittaa oikeita asioita.

Pilotoineilla oppilaitoksilla on huomattu soveltuvuuskokeen tulosten hyödynnettävyys oppilasvalinnan lisäksi myös opetuksessa ja opiskelijan tukipalveluissa. Metsäkoneopettajilta on saatu palautetta mielekkyydestä opettaa soveltuvuuskokeen kautta tullutta ryhmää, kun oppilaiden motivaatio ja kyvyt opiskella ammattiin ovat riittävät, eikä opintojen keskeytyksiä tapahdu. Myös ammatilliset oppilaanohjaajat ovat viestineet soveltuvuuskokeen opiskelijoista tuottamien tietojen auttavan heitä omassa työssään. Soveltuvuuskokeen tulosten hyödynnettävyydestä metsäkoneopetuksessa ja oppilaitosarjessa onkin valmistumassa tutkimus- ja selvitystyö huhtikuussa 2025 (TTS- Winnova, rahoittajana Metsämiesten Säätiö)

Soveltuvuuskokeella on mahdollista ohjata metsäkoneenkuljettajakoulutukseen enemmän alasta kiinnostuneita ja ammattiin soveltuvia, motivoituneita hakijoita, sillä soveltuvuuskokeen yhteisvalinnassa 2024 tehneet hakijat saavuttivat keskiarvona 6,9 valintapistettä lisää kymmenestä valintaansa edistämään. Minimipisteissä (10 p) tämä merkitsee 69 % suurempia valintapisteitä kuin ilman soveltuvuuskoetta ja maksimipisteissä (32 p) 21.6 %. Heitä, joilla on heikko peruskoulun päätötodistus, mutta korkea motivaatio ja metsäkoneenkuljettajan ammattiin tarvittavat kyvyt, tulos edistää saavuttamaan halutun opiskelupaikan. Pilotoinnin 2024 tuloksien mukaan, yhtenevästi 2023 tuloksien kanssa, soveltuvuuskokeeseen osallistuneet ja valituksi tulleet hakijat vaikuttavat olevan alasta ja opinnoista motivoituneita, sillä he ottivat varmemmin opiskelupaikan vastaan ja aloittivat opinnot (99,37 % vuonna 2024).

Valinnan lisäpisteiden ohella pilottisoveltuvuuskokeen merkitys metsäkoneenkuljettajakoulutuksessa nyt perustuu sen hakijalle tuottamaan tietoon omista edellytyksistä menestyä opinnoissa ja tulevassa ammatissa, sillä koesuorituksista tulee antaa hakijalle palaute kokeessa. Tämän toivotaan auttaneen lopullisessa alanvalintapäätöksessä oikeaan suuntaan niitä hakijoita, jotka vuonna 2024 saivat nollopistettä hienomotoriikka- (14 %) tai havaintomotoriikkatesteissä (3 %). Myös päättelykykytestissä saavutettu heikko tulos oli tärkeä huomioida päätöstä tehtäessä.

Aiemmissa tutkimuksissa on käynyt ilmi, että metsäkoneenkuljettajakoulutukseen ei hakeudu riittävästi valintaedellytykset täyttäviä, alalle soveltuvia koulutettavia ja oppilaspaikkoja täyttääkseen oppilaitokset joutuvat ottamaan henkilöitä, joilla ei ole edellytyksiä opiskella koneenkuljettajan ammattiin ja työllistyä alalle (Juntunen.1996).

Vallitsevaa tilannetta vasten useassa yhteydessä on useinnostettu esiin pelko, että soveltuvuuskoekromahduttaa oppilaitosten opiskelijamäärät. Kahden vuoden pilotoinneissa saatu kokemuspohjaisen tiedon valossa opiskelijamääriin (hakijat, aloituspaikat, valitut, saadun paikan vastaanottaneet) metsäkoneenkuljettajakoulutuksen osaamisalalla soveltuvuuskokeella ei vuoden 2024 eikä 2023 yhteisvalinnoissa ole todisteellisesti ollut vaikutusta verrattaessa pilotoineiden koulujen haku- ja valintatilastoja edellisten vuosien tilastoiuihin Opetushallituksen Vipusen hakija- ja valintatietoihin.

Pilotti on tuottanut tutkimustietoa myös soveltuvuuskokeen vaikutuksista hakijoihin ja hakeutumiseen kokeen järjestäviin oppilaitoksiin. Soveltuvuuskokeen kautta metsäkoneenkuljettajaopintoihin 2024 valituksi tulleistakolmanneksen tieto valintaan kuuluvasta soveltuvuuskokeesta oli saanut valmistautumaan siihen niin, että pääsee opiskelemaan haluamaansa alaa. Viidennekselle hakijoista koe lisäsi varmuutta saada opiskelupaikka metsäkonealalta pääsemällä näyttämään osaamisensa ja puoleen hakijoista kokeen sisältyminen yhteisvalintaan ei vaikuttanut mitenkään.

Hieman yli puolessa vastauksista (53 %) nähtiin kokeen ja koetilaisuuden antaneen hyvää informaatiota alasta, oppilaitoksesta ja opinnoista, olihan se samalla hakijalle konkreettinen tutustumistilaisuus oppilaitokseen ja opettajiin. Sama määrä vastaajia vakuuttui soveltuvuuskokeeseen

osallistuessaan olevansa hakeutumassa oikealle alalle. Erittäin arvokas palaute tuli siltä kolmannekselta hakijoita, joka syksyllä opintojen alkaessa koki ylpeyttä siitä, että oli tullut valituksi koulutukseen soveltuvuuskokeen kautta. Soveltuvuuskoee luo pohjaa alalla tarvittavalle, terveen ammatti-identiteetin kasvulle ja metsäkonealan ja kuljettajan ammatin imagon nostolle, mitkä tulevat kasvatta-maan merkitystään ikäluokkien pienentyessä ja alojen kilpaillen vähenevistä hakijoista.

Suurin osa metsäkonekoulujen toimipisteistä on jo mukana soveltuvuuskoetyössä 2024 joko pilotoimassa yhteisvalitaa, jatkuvaa hakua tai molempia tai osallistumalla työpajoihin. Tulokset kaikki ovat osoittautuneet pilotoijille ja pilotoinnista kiinnostuneille kouluille pidetyt työpajat, joissa yhteisiä menettelytapoja ja soveltuvuuskoemateriaaleja hiotaan yhdessä yhtenäisiksi, saadaan hyviä esimerkkejä kumppaneiden onnistuneista toteutuksista sekä madalletaan ei vielä mukana olevien koulujen kynnystä lähteä mukaan toteuttamaan soveltuvuuskoetta omissa yksiköissään. Työpajoihin mihin vuonna 2024 osallistui 14 metsäkonekoulua ja 1 metsäenergian tuottajakouluttaja. Useampi uusi metsäkonekoulutuksen toimipiste on aloittamassa jatkuvan haun pilotoinnilla vuonna 2025. Työpajatoimintaa tulee jatkaa 2025 pitämällä ovet avoinna niille harvoille kouluille, jotka eivät vielä ole mukana.

Kehitetty metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskoee on pilotoinneissa osoitettu hyvin toimivaksi. Kokeen käyttöönottoa tulee harvoissa, ei vielä mukana olevissa metsäkonekouluissa edistää ja jatkaa testien tuottaman tulostiedon kartuttamista. Pidemmällä aikavälillä koetta tulee päivittää, koska metsäalan ja koneenkuljettajan työnvaatimukset muuttuvat varsin nopeasti. On tärkeää metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan, yritysten, oppilaitosten ja hakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta, että alalle saadaan käyttöön yksi, yhteinen soveltuvuuskoee.

Positiivisen soveltuvuuskoeken tuottaman kehittämisen ilmapiirin toivoisi leviävän kaikkiin metsäkonealan kouluihin ja yrityksiin – kaikkien osapuolten parhaaksi. Soveltuvuuskoetta on peräänkukulutettu käyttönotettavaksi myös muilla kädentaitoja vaativilla aloilla ja metsäkonealan tulokset ovat olleet lupaavia opiskelijavalinnassa, niinpä huolenaiheena metsäalan pioneerityölle on jo ensimmäinen koulutuksen järjestäjä ottanut käyttöön koko ammatillista koulutusta koskevan yhteisen soveltuvuuskoeken omassa organisaatiossaan. Tällöin luonnollisesti mitataan hakijan yleisiä edellytyksiä opiskella, ei ammattikohtaisista vaatimuksista lähtevää kyvykkyyttä. Metsäala pienenä koulusalana on tässäkin jo tehdyssä talokohtaisessa ratkaisussa altavastaajana joutunut luopumaan hyväksi todetusta alakohtaisesta metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskoekkeesta ja ottamaan yleisen, yhteisen kokeen käyttöön. Tällaisen menettelyn ei metsäkonealan kannalta toivoisi yleistyvän.

Lähteet

Asunta, P.2018.Motorisen oppimisen vaikeuden tunnistaminen ja tukeminen kouluympäristössä. JYU.Saata-
vissa: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/59850/Piritta_Asunta_screen_korjattu.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Jaakkola, S., Kilpeläinen, R., Lautanen, E., Sirviö, J.TTS 451.2020. Muille aloille siirtyvät koulutetut metsäko-
neenkuljettajat – syyt siirtymisiin ja ratkaisuja niihin. <https://www.tts.fi/hankkeet/metsatalous/metsakoulutuksen-tutkimus-ja-kehittaminen/>

Jaakkola,T.JYU.Puhelin ja sähköpostikonsultaatiot.10/2023.

Juntunen, M-L. 1996. Hakkuukoneen kuljettajakurssilaisten sijoittuminen työelämään. *Folia Forestalia* 1, 3-
16. Verkkoletti. Saatavissa: <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/524141/6150.pdf?sequence=1>

Jylänki, P.2019.Motorinen koordinaatio ja sen yhteys juoksun aikaiseen reisirahasten yhteisaktivaatioon ala-
kouluikaisillä lapsilla.JUY 2019.Saataavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/64775/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201906203365.pdf?sequence=1>

Karhu, N.& Lautanen, E.2024.Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen valmistelu ja pilotointi
2023.TTS 473.2024. <https://www.tts.fi/hankkeet/metsatalous/metsakoulutuksen-tutkimus-ja-kehittaminen/>

Kariniemi, A. 2006. Kuljettajakeskeinen hakkuukonetyön mallityön suorituksen kognitiivinen tarkastelu. Hel-
singin yliopisto. Maatalous-metsätieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. Helsingin yliopiston metsävarojen
käytön laitoksen julkaisuja 38. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/items/0425832f-85a5-44a1-9eca-9af373e3a0a4>

Kauppi, J. 2017. Aikuisten motoristen taitojen ja liikuntataitojen oppiminen sekä harjoittelu- SuperSkills.
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma. AMK-opinnäyte. PDF-doku-
mentti. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/136509>

Kilpeläinen, R. & Lautanen, E. 2024, Metsäalan ammatillisesta koulutuksesta vuosina 2011-2018 valmistu-
neiden työllisyys ja alan pitovoima. TTS 477.2024. <https://www.tts.fi/hankkeet/metsatalous/metsakoulutuksen-tutkimus-ja-kehittaminen/>

Kilpeläinen, R. & Lautanen, E. 2024, Metsäalan ammatillisen perustutkinnon työelämävastaavuus ja kehittä-
minen. TTS 476.2024. <https://www.tts.fi/hankkeet/metsatalous/metsakoulutuksen-tutkimus-ja-kehittaminen/>

Kilpeläinen, R. & Lautanen, E. 2023, Metsäalan ammatillisesta koulutuksesta vuosina 2019–2021 valmistuneiden oppimistulosten työelämävastaavuus ja laadullinen työllisyys. TTS 464.2023. Saatavissa: https://www.tts.fi/tutkimus_ja_kehitys/metsatalous/metsakoulutuksen_tutkimus

Kukkonen, S. & Piirainen, A. 1990. Ihmisen perusliikkuminen ja sen edistäminen. Jyväskylä. Gummerus.

Kyttälä, M. Matemaattiset oppimisvaikeudet ja työmuisti. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.luki-mat.fi/matematiikka/tietopalvelu/oppimisvaikeudet/nakokulmia-matematiikan-oppimisvaikeuksiin/kognitiiviset-selitysmallit/matemaattiset-oppimisvaikeudet-ja-tyomuisti>

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 37§ ja 39§. Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2017/20170531>

Lautanen, E & Kilpeläinen, R. 2020, Metsäalan ammatillisesta koulutuksesta vuosina 2017–2019 valmistuneiden oppimistulosten työelämävastaavuus ja laadullinen työllisyys. TTS 450.2023. Saatavissa: https://www.tts.fi/tutkimus_ja_kehitys/metsatalous/metsakoulutuksen_tutkimus

Leskinen, M. & Mikkonen, E. 1981. Metsäkoneiden kuljettajille asetettavat vaatimukset. Metsäteho. Tiedotus 369. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.metsateho.fi/metsakoneiden-kuljettajille-asetettavat-vaatimukset/>

Lestelin, M. 2021. Motorisen oppimisen vaikeus esi- ja alakouluikäisillä lapsilla. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Terveys- ja hyvinvointialat. AMK-opinnäyte. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theus.fi/bitstream/handle/10024/493669/Opinnaytetyo_Lestelin_Mia.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Lindström, M. 2022. Metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeen perusteet. Hämeen ammattikorkeakoulu. Bioliiketoiminnan kehittäminen. YAMK-opinnäyte. PDF-dokumentti.

Maa- ja metsätalousministeriö. 2023. Kansallinen metsästrategia 2035.

Maa- ja metsätalousministeriö. 2022. Metsätalouden koulutuksen kehittäminen. Metsätalouden koulutuksen kehittämisverkoston 2020–2021 loppuraportti. 2022:3.

Magill, R. A. 2011. Motor learning and control. Concepts and Applications. 9. painos. New York: McGrawHill.

Motorisen oppimisen vaikeudet – mistä on kyse? Suomen CP-liitto. 2020. Saatavissa: <https://innostunliikku-maan.fi/motoriset-taidot-arjessa-ja-niiden-oppimiseen-vaikuttavat-tekijat/motorisen-oppimisen-vaikeudet-mista-on-kyse/>.

Opetushallitus. Vipunen. 2023. Perusopetuksen jälkeisiin koulutuksiin hakeneet ja paikan vastaanottaneet. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://vipunen.fi/fi-fi/layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Haku-%20ja%20valintatiedot%20-%20toinen%20aste%20-%20live.xlsb>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Sora 2021. Tutkimus oppilaitosten soveltuvuuskokeen käytännöistä. <https://www.innolink.fi/wp-content/uploads/2022/03/Sora2021-2.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019. *Soveltuvuuskokeet palaavat sote-ammattilaisten koulutukseen*. Tiedote opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivuilla 8.2.2019. Saatavissa. <https://okm.fi/-/soveltuvuuskokeet-palaavat-sote-ammattilaisten-koulutukseen>

Ovaskainen, H. 2009. Hakkuukoneenkuljettajien työtekniikka ensiharvennuksella. *Metsätieteen aikakauskirja* 2, 177-178. Verkkojlehti. Saatavissa: <https://www.metsatieteenaikakauskirja.fi/article/5776> [viitattu 15.11.2023].

Pursio, H. 2021. Työkyky ja työkuormituksesta palautuminen. Työn vaatimukset ja voimavarat muuttuneessa metsänhakuutyössä. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Tampereen yliopiston väitöskirjat 491. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/134838>

Rantanen, P. (2004). *Valinnasta työelämään – Ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnan tarkastelua*. Opetusministeriön julkaisuja 2004:19. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80386/opm19.pdf>

Rautio, A. & Sederqvist, J. 2022. Lapsen hienomotoriikan tukeminen kädentaitojen avulla: ideapankki varhaiskasvattajalle. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Sosiaaliala. AMK-opinnäyte. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/751766>

Syvöja ym. 2021. How physical activity, fitness, and motor skills contribute to math performance: Working memory as a mediating factor. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*. WWW-dokumentti. Päivitetty: 14.9.2021. Saatavissa: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/sms.14049>

Örn, J. & Taivalaho, J. 1999. Asiakasyhteistyön kehittäminen metsäkonealan koulutuksessa. Metsäteho. Raportti 67. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.metsateho.fi/wp-content/uploads/2015/02/metsatehon_raportti_067.pdf

Liitteet 1-9: soveltuvuuskoelomakkeet

Liite1.Esitietolomake

Tällä lomakkeella kerättyjä tietoja käytetään (oppilaitos) metsäkoneenkuljettajaopiskelijoiden valinnassa. Palautettuasi lomakkeen saat kutsun valintahaastatteluun ja -kokeeseen, jotka järjestetään (oppilaitos).

1

TAUSTATIEDOT:
Etunimi, sukunimi, kotipaikkakunta *

Kirjoita vastaus

2

Mikä oli hakutoiveesi metsäalan koulutukseen? *

- 1 hakutoive
- 2 hakutoive
- 3 hakutoive
- 4 hakutoive
- 5 hakutoive
- Hain jatkuvan haun kautta

3

Oletko käynyt tutustumassa metsäalan oppilaitoksissa? *

- Kyllä
- En

4

Haitko harkinnanvaraisessa haussa? *

- Kyllä
- En

5

Aiempi koulutus? *

- Peruskoulu
- Ammatillinen koulutus
- Keskeytynyt koulutus
- Joku muu mikä?

6

Jos edellinen koulutuksesi on jäänyt kesken tai se on joku muu kuin edellä mainitut, niin kerrotko tästä lisää?

Kirjoita vastaus

7

Kerro itsestäsi (missä asut, perhe, harrastuksesi, kiinnostuksen kohteet, missä olet hyvä, mitkä asiat ovat elämässäsi tärkeitä ym.) *

Kirjoita vastaus

8

Oletko tehnyt aikaisemmin metsäalan työtehtäviä? tai muita työtehtäviä esim. kesätyö *

Kirjoita vastaus

9

OPISKELUVALMIUDET:
Mikä aiemmissa opinnoissa sujui hyvin? *

Kirjoita vastaus

10

Mikä aiemmissa opinnoissa oli sinulle vaikeaa? *

Kirjoita vastaus

11

Onko sinulla yksilöllistettyjä (mukautettuja) oppiaineita? Jos on, niin mitä? *

Kirjoita vastaus

12

Minkälaisia arvelet opiskelun metsäalalla olevan? *

13

Miksi tämä koulutus kiinnostaa sinua? *

Kirjoita vastaus

14

Mihin työelämän tehtäviin tämä koulutus valmistaa? *

Kirjoita vastaus

15

Kerro, miksi mielestäsi soveltuisit metsäkonealalle? *

Kirjoita vastaus

16

Onko sinulla jokin ajolupa (esim. Traktori-kortti tms.) ? *

17

Kerro miten suhtaudut seuraaviin asioihin? *

	En tykkää	Ehkä	Onnistuu	Sopii hyvin
Itsenäinen työskentely	☐	☐	☐	☐
Työskentely aamu ja iltavuorossa	☐	☐	☐	☐
Vastuullisuuteen työskentelyssä	☐	☐	☐	☐
Huolto ja korjaus töihin	☐	☐	☐	☐

18

Onko sinulla terveydellisiä tekijöitä, jotka saattavat olla esteenä opinnoille / työskentelyyn alalla?

Terveystilasi tai toimintakykysi ei tarvitse olla opiskelijavalinnan esteenä. Sinua ei kuitenkaan voida valita koulutukseen, jos et kykene opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä, jos tutkintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.

Oppilaitos arvioi mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja niiden hoitotilanteen seuraavissa tutkimuksissa: Metsäalan perustutkinto, metsäkoneenkuljetuksen osaamisala

Seuraavat kohdat voivat olla opiskelijaksi ottamisen esteenä metsäkoneenkuljettajan osaamisalalla:

- insuliinihoitoinen diabetes
- epilepsia tai muut tasapainoelimistön sairaudet ja toimintahäiriöt
- sellainen näön tai kuulon heikkous, jota ei voida korjata apuvälineillä
- sydän- ja verenkiertoelinten sairaus
- fyysisen kuormituksen sietoa ja ulkotyössä selviytymistä rajoittava hengityselinten sairaus
- tuki- ja liikuntaelimestön sairaus
- munuaissairaudet
- psyykinen sairaus, joka estää käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus. *

- Ei ole
- Kyllä
- En tiedä

19

Olisiko metsäala sinun alasi? *

- Kyllä
- Ehkä
- En osaa sanoa

20

Voit vuorostasi lähettää meille kysymyksen, johon vastaamme haastattelun yhteydessä. *

Kirjoita vastaus

Haastattelussa tullaan kysymään hieman sinun taustatietoja, opiskeluvalmiuksia ja alan tuntemusta. Osa kysymyksistä on pisteytetty ja ilmoitan sinulle haastattelun edetessä, mitkä kysymykset pisteytetään. Haastattelun lopuksi voit esittää kysymyksiä meille

1. TAUSTATIEDOT	Max pisteet	Pisteet
1.1 Kerro vähän itsestäsi? Kuka olet missä asut? (henkilötodistuksen tarkistaminen)	Ei pisteytetä	
1.2 Mitä teet vapaa-ajallasi?	Ei pisteytetä	
1.3 Mitä ominaisuutta pidät omana vahvuutenasi? 1 p= hakija kuvailee omia taitojaan ja vahvuuksiaan 0 p= hakija ei osaa kuvailla taitojaan tai vahvuuksiaan	1	
1.4 Mikä sinut innosti hakemaan metsäalalle? 0 p= hakija ei osaa selittää kiinnostustaan 1 p= hakija osaa kuvailla yhden syyn 2 p= hakija osaa kuvailla useita syitä	2	
YHTEENSÄ	3	
2. OPISKELUVALMIUDET	Max pisteet	Pisteet
2.1 Mikä aiemmissa opinnoissa sujui hyvin? (koulutodistuksien tarkistus: JATKUVA HAKU) 1 p= hakija kuvailee aiempia koulukokemuksiaan 0 p= hakija ei osaa tai halua kuvailla aiempia koulukokemuksiaan, eikä tähän löydy perusteltua syytä	1	
2.2 Mikä aiemmissa opinnoissa oli sinulle vaikeaa? 1 p= hakija kuvailee aiempia koulukokemuksiaan (kokemus voi olla myös se, ettei mikään ollut erityisen vaikeaa) 0 p= hakija ei osaa tai halua kuvailla aiempia koulukokemuksiaan, eikä tähän löydy perusteltua syytä	1	
2.3 Oletko tutustunut esitietolomakkeessa esitettyihin terveydentilavaatimuksiin? (ei koske metsuri) kyllä ____ Ei ____ → hakijan annetaan tutustua terveydentilavaatimuksiin	Ei pisteytetä	
2.4 Onko sinulla jokin ajokortti (mopo-, traktori-, autokortti)?	Ei pisteytetä	
YHTEENSÄ	2	

3. SOVELTUVUUS ALALLE	Max pisteet	Pisteet
3.1 Mihin työelämän tehtäviin tämä koulutus valmistaa? 2 p = Hakija tietää useita alan työtehtäviä tai mainitsee useita työn todellisia toimintaympäristöjä 1 p = Hakija mainitsee yhden alan työtehtävän tai työn toimintaympäristön 0 p = Hakija ei tiedä yhtään alan työtehtävää tai toimintaympäristöä	2	
3.2 Millaisessa työssä sinä haluaisit toimia valmistuttuasi tästä tutkinnosta? Miksi? 2 p= Hakija kuvailee perustellen mihin työtehtäviin valmistuttuaan hakeutuisi 1 p= Hakija kuvailee mihin työtehtäviin valmistuttuaan hakeutuisi 0 p= Hakija ei osaa perustellen kuvata itseään kiinnostavia työtehtäviä tai työympäristöjä	2	
3.3 Miksi mielestäsi soveltuisit tällaisiin tehtäviin? 1 p= Hakija kuvailee soveltuvuutensa realistisesti 0 p= Hakija ei osaa perustella soveltuvuuttaan millään tavalla realistisesti	1	
3.4 Työn ominaispiirteet ja mahdollisuudet Itsenäistä ja vastuullista työskentelyä, toisten ominaisuuksien käsittely, huolellisuus ja omatoimisuus, koneiden käsittely ja huoltaminen, vuorovaikutustaidot, vuorotyö	Ei pisteytetä	
3.5 Opintojen esittely ja oppilaitoksen käytänteet Hakijalle esitellään suullisesti opintojen rakenteesta, suuntautumisvaihtoehdoista, työpaikalla oppiminen Harjoittelua metsätyömailla vuoroissa, koneiden kunnossapitoa ja huoltoa, C-ajokortti ja perustason ammattipätevyys	Ei pisteytetä	
3.6 Opintojen aikaisen toimeentulon selvittely (JATKUVA HAKU) Eri rahoitusvaihtoehtojen esittely, taloudellisesti mahdollista opiskella?	Ei pisteytetä	
3.7 Hakijan kysymykset Kiitetään hakijaa	Ei pisteytetä	

YHTEENSÄ 10/

Pisteytys

0-5p: 0 pistettä

6-8p: 1 pistettä

9-10p: 2 pistettä

Liite 3.Päättelykykytesti

1

Kirjoita etu ja sukunimi *

Kirjoita vastaus

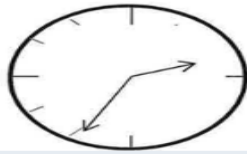
2

Ikä? *

Kirjoita vastaus

3

Oikea aika on 15.25. Kuinka paljon kuvassa oleva kello on jäljessä? * (1 piste)

- 45 min
- 31 min
- 61 min
- 51 min ✓

4

Paljonko 3,2 kg on grammoina (g) * (1 piste)

- 32 grammaa
- 32000 grammaa
- 320 grammaa
- 3200 grammaa ✓

5

Valitse oikeat vaihtoehdot 50cm on? * (1 piste)

- 5 metriä
- 0,5 metriä ✓
- 500mm ✓
- 5000mm
- 0,50mm

6

Valitse oikea vaihtoehto/vaihtoehdot. 203,4 m on yhtä suuri kuin * (1 piste)

- 20 340 cm ✓
- 2,034 km
- 0,2034 km ✓
- 2 023 000 mm

7

Ostat uuden moottorisahan, 600 € hintaisesta moottorisahasta saa alennusta 20 %:a. Kuinka paljon tuote maksaa alennuksen jälkeen?

HUOM! Syötä vastauskenttään ainoastaan numeroita, ei € merkkiä! * (1 piste)

Kirjoita vastaus

Oikeat vastaukset:

8

PÄÄTTELE LUVUT: * (1 piste)

Kukin kysymysmerkki vastaa jotakin lukua. Viiden eri kokonaisluvun summa 15. Kun luvut kerrotaan keskenään, saadaan 120. Mitkä luvut ovat?

$$? + ? + ? + ? + ? = 15$$

$$? \times ? \times ? \times ? \times ? = 120$$

- 3,3,3,3,3
- 2,3,5,2,3
- 1,2,3,4,5 ✓

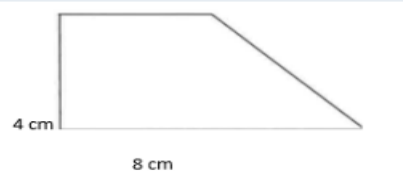
9

Mitkä luvut sopivat keltaisiin ruutuihin? * (1 piste)

$$\begin{array}{r} \square + \square = 12 \\ + \quad + \\ \square - \square = 5 \\ = \quad = \\ 13 \quad 10 \end{array}$$

10

Metallilevy on alla olevan mukainen. Mikä sen pinta-ala on neliösenttimetreinä? * (1 piste)

- 20 cm²
- 32 cm²
- 24 cm² ✓
- 36 cm²

11

Mikä on viimeisen laskun vastaus? merkitse vastaus numeroin * (1 piste)

$$\begin{array}{r}
 \text{Ladybug} + \text{Ladybug} + \text{Ladybug} = 21 \\
 \text{Ladybug} - \text{Grasshopper} - \text{Grasshopper} = 3 \\
 \text{Grasshopper} \times \text{Fly} = 24 \\
 \text{Fly} \div \text{Grasshopper} = ?
 \end{array}$$

Liite 4. Havaintomotoriikkatesti

1

Kirjoita nimesi *

Kirjoita vastaus

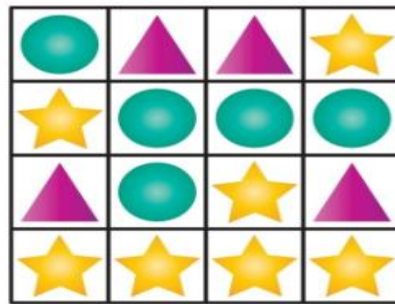
2

Ikä *

Kirjoita vastaus

3

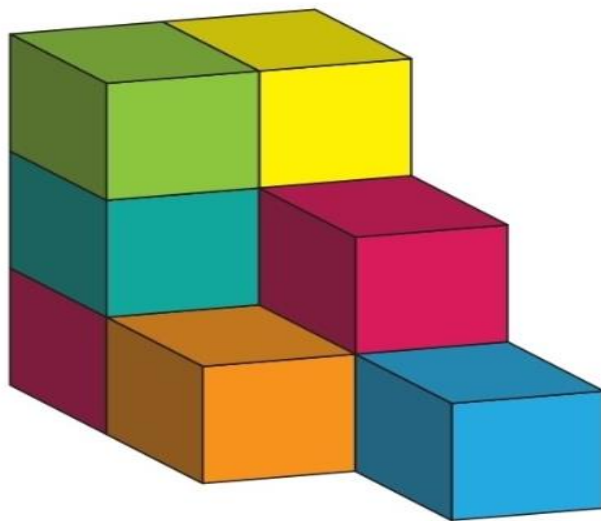
Kuinka monta tähtikuviota on yhteensä? * (1 piste)

4

Kuinka monta palikkaa on pinossa?

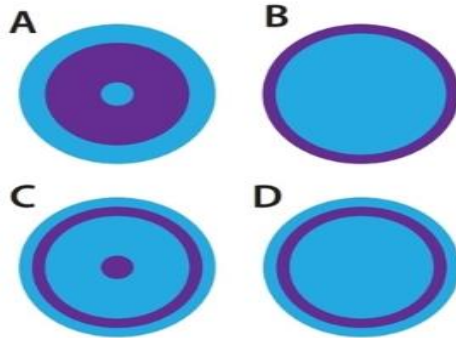
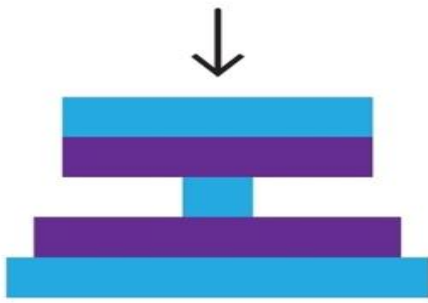
HUOM! Vastaa vain lukuarvolla! Ei kirjaimia tai tekstiä! * (1 piste)

Kirjoita vastaus

5

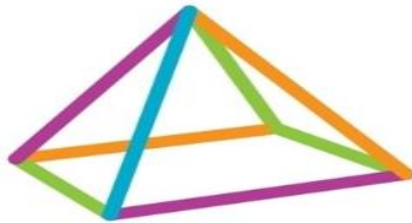
Miltä esine näyttää ylhäältä päin? * (1 piste)

- A
- B
- C
- D ✓
- En tiedä

6

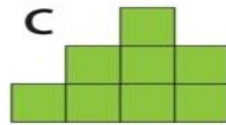
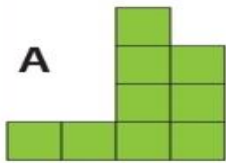
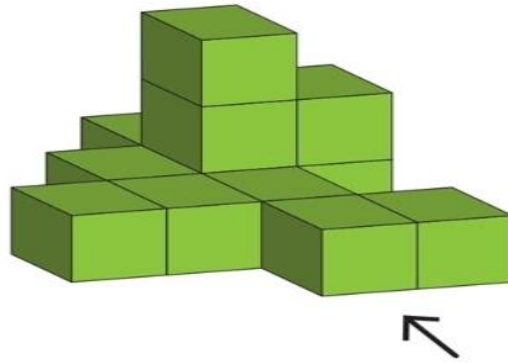
Miltä pyramidi näyttää ylhäältä katsottuna? * (1 piste)

- A
- B ✓
- C
- D
- En tiedä

7

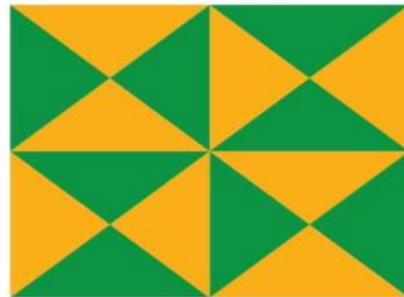
Miltä pino näyttää, kun katsot sitä nuolen suunnasta? * (1 piste)

- A
- B
- C
- D ✓
- En tiedä

8

Kuinka monta neliötä kuviossa on? Kaikki neliöt lasketaan mukaan, myös vinottain olevat. * (1 piste)

- 10 ✓
- 4
- 9
- 12
- En tiedä

9

Mihin suuntaan autonkeula lopussa osoittaa?

Istut autossa kuvan osoittamaan suuntaan metsätiellä ja auton keula näyttää etelään.

Soitat ystävällesi ja kysyt ajo-ohjeita. Ystäväsi ohjeistaa sinua seuraavasti:

- Aja tietä suoraan eteenpäin, kunnes tulet T-risteykseen
- Käänny T-risteyksestä oikealle
- Jatka eteenpäin, kunnes tulet pellon kohdalle
- Heti pellon jälkeen käänny pienelle tielle kohti pohjoista
- Tien alkupätkä on huonoa, mutta jatka eteenpäin ja kun tie kääntyy 90 astetta oikealle, olet perillä

MIHIN SUUNTAAN AUTONKEULA NYT OSOITTA?

* (1 piste)

- Länteen
- Pohjoiseen
- Itään ✓

10

Olet saapunut perille, ja loppumatka kohteelle jatkuu kävellen.

- Seisot kuvan suuntaan kasvot kohti pohjoista
- Jatkat matkaa kävellen eteenpäin koivikon ohi
- Käännyt 90 astetta vasemmalle ja jatkat polkua pitkin
- Kävelet polulla, kunnes polku kääntyy kohti etelää
- Jatkat pienen mäen yli, kunnes polku kääntyy 90 astetta oikealle
- Jatkat eteenpäin, kunnes joki tulee vastaan ja polku kääntyy 90 astetta vasemmalle
- Olet juuri saapumassa perille, kun sorsaparvi lähtee lentoon joelta ja käännät päätäsi 90 astetta oikealle

MIHIN SUUNTAAN KASVOT LOPUSSA OSOITTAVAT? *
(1 piste)

- Länteen ✓
- Pohjoiseen
- Itään
- Etelään

Liite 5. Grooved Pegboard viitearvotaulukko

Pistetaulukko (2p jos molemmat kädet viitearvojen sisällä)

Ikä	dominoiva käsi	ei dominoiva käsi
15	80s	82s
16	81s	82s
17	82s	82s
18	82s	82s
19	83s	83s
20	83s	85s
21	84s	86s
22	84s	87s
23	85s	87s
24	85s	89s
25	86s	90s
26	87s	92s
27	87s	93s
28	87s	94s
29	88s	95s
30	88s	96s
31	89s	98s
32	90s	99s
33	90s	100s
34	91s	101s
35	91s	102s
36	91s	103s
37	92s	105s
38	92s	105s
39	93s	106s
40	94s	108s
41	95s	108s
42	95s	108s
43	95s	109s
44	96s	109s
45	97s	109s
46	97s	109s
47	97s	110s
48	98s	110s
49	98s	110s
50	99s	110s

Pyydämme suostumustasi käyttää soveltuvuuskokeen tuloksia sen jatkokehittämistä koskevassa tutkimuksessa. Pyydämme palauttamaan tutkimusluvan allekirjoituksella (alle 18-vuotiaat: huoltajan allekirjoituksella) varustettuna oppilaitokseen haastattelun yhteydessä.

Tutkimuksessa soveltuvuuskokeen tuottamia tuloksia käytetään metsäalan perustutkinnon metsäkoneenkuljettajien soveltuvuuskokeen kehittämiseksi. Metsäkoneenkuljettajien soveltuvuuskoehanke on Maa- ja metsätalous ministeriön rahoittama.

Tuloksia käsitellään luottamuksellisesti ja nimettömästi. Kaikki osallistuvat tutkimukseen anonymisti, eikä heitä voi tunnistaa tutkimustuloksista.

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Tulokset tulevat vain ja ainoastaan Työteho-seuran käyttöön metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoetta varten. Lomakkeella annat TTS Työteho-seura ry:lle luvan käsitellä soveltuvuuskokeen tuloksiasi luottamuksellisesti. Haastattelutilaisuudessa tarvittaessa oppilaitos kertoo tutkimuksesta myös suullisesti ja vastaa kaikkiin kysymyksiisi asiaa koskien.

Suostumus osallistua metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskoetutkimukseen

Olen lukenut yllä olevat tiedot ja ymmärtänyt ne. Olen saanut tarpeeksi tietoa tutkimuksesta.

Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus, milloin tahansa tutkimuksen aikana keskeyttää tutkimukseen osallistuminen. Minun ei tarvitse ilmoittaa keskeyttämisen syytä, eikä siitä aiheudu minulle mitään seuraamuksia.

Kyllä, tuloksiani saa käyttää tutkimukseen

Paikka ja pvm. _____

Tutkimukseen osallistujan nimi ja allekirjoitus _____

Huoltajan allekirjoitus _____
(alle 18-vuotiailta)

Liite 7. Soveltuvuuskokeeseen osallistuneiden palautekyselylomake

Metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeeseen 2023 osallistuneet 1. vuoden opiskelijat

Tämä kysely on kohdistettu teille kaikille kevään 2023 yhteishaussa metsäkoneenkuljettajakoulutukseen soveltuvuuskokeen kautta valituksi tulleille. Tarvitsemme arvokkaan kokemuksesi kehittääksemme soveltuvuuskoeetta paremmaksi; käytäthän hetken aikaasi! Kaikien vastanneiden kesken arvomme 50 euron lahjakortin S-marketketjuun.

Vastauksesi käsitellään anonyymisti hyvää tieteen etiikkaa noudattaen ja tulokset tulevat vain soveltuvuuskokeen tutkimuksen käyttöön. Vastaaminen ei vie kuin muutaman minuutin aikaasi.

Muistin virkistämiseksi palautellaan mieliin, että soveltuvuuskoee jonka keväällä 2023 suorittit, koostui viidestä osiosta. Ne olivat

- esitietolomake
- haastattelu
- matematiikka
- hahmottaminen ja tarkkaavaisuus
- motoriikka

Oppilaitos jossa opiskelet?

- Sedu
- Tredu
- Riveria
- Sakky
- Esedu

1.Hait metsäkoneenkuljettajakoulutukseen yhteishaussa 2023. Koulutukseen tuli hakeutua soveltuvuuskoeeen kautta, miten se vaikutti hakuusi? (voit valita useamman vastausvaihtoehdon)

- sai harkitsemaan, etten hae metsäkoneenkuljettajaksi
 - sai valmistautumaan kokeeseen, jotta pääsen opiskelemaan haluamaani alaa
 - herätti epävarmuutta, onko minulla mahdollisuuksia päästä opiskelemaan alaa
 - lisäsi varmuutta, että tulen pääsemään opiskelemaan näyttämällä osaamiseni soveltuvuuskoeeessa
 - ei vaikuttanut mitenkään
 - en ollut tietoinen koko soveltuvuuskoeeesta
 - muuten,miten?
-

2.Hakeutuessasi metsäkoneenkuljettajakoulutukseen, soveltuvuuskoeeen ensimmäisenä vaiheena oli palauttaa esitietolomake. Millaiseksi sen koit?

- teetätti paljon töitä vastata kysymyksiin
 - lomakkeen tekninen lähettäminen oli vaikeaa
 - lomakkeen tekninen lähettäminen oli helppoa
 - en lähettänyt esitietolomaketta
 - Muuten; millaiseksi?
-

3.Lähetettyäsi esitietolomakkeen, sait koululta kutsun ja ohjeet pääsykoeeeseen osallistumisesta. Millaiset ne olivat?

- sain selkeän kuvan, millainen koetapahtuma on ja mitä minun tulee tehdä
- en saanut selkeää kuvaa, millainen koetapahtuma on ja mitä minun tulee tehdä

4. Minkälaiseksi koit pääsykoetilanteen? (voit valita useamman vastausvaihtoehdon)

- antoi minulle hyvää informaatiota alasta, oppilaitoksesta ja opinnoista
- tilanne oli jännittävä, enkä pystynyt näyttämään parasta osaamistani
- tilanne oli ahdistava, menin täysin lukkoon
- tilanne oli rento ja pystyin näyttämään parhaan osaamiseni
- olin motivoitunut osoittamaan osaamiseni soveltuvuuskokeessa
- minut otettiin hyvin vastaan ja ilmapiiri oli kannustava
- ilmapiiri oli välinpitämätön

5. Millaiseksi koet nyt alaa jo opiskeltuasi kevään 2023 yhteishaussa läpäisemäsi soveltuvuuskokeen? (voit valita useamman vastausvaihtoehdon)

- se vakuutti minun hakeutuvan oikealle alalle
- sai minut miettimään, olenko hakeutumassa oikealle alalle
- oli tarpeellinen
- ei vaikuttanut mitenkään
- oli tarpeeton
- koen onnistuneeni kokeessa
- koen epäonnistuneeni kokeessa

6. Anna vapaata palautetta metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeesta 2023. Mitä hyvää? Mitä parannettavaa?

6. Anna vapaata palautetta metsäkoneenkuljettajakoulutuksen soveltuvuuskokeesta 2024. Mitä hyvää? Mitä parannettavaa?

Vastaajien määrä: 92

Vastaukset
Kaikki oli hyvin
Koordinaatio testi oli vähän vaikea
Ei tuu mieleen mitään parannettavaa nytten
Kaikki oli hyvää ei ole mitään parannettavaa
En näin äkkiseltään ossaa sanua
Se oli hyvin toteutettu ja helppo
Hyvä että oli tuollainen soveltuvuuskoe
Minun mielestäni se oli aivan hyvä miten se oli
Soveltuvuuskoe oli hyvä ja rento. En keksi parannettavaa.
Raivausta saisi olla paljon enemmän
oli just soppeli
Ihan hyvä
Hyvät testit oli
Se oli hyvä
Se oli iha hyvä koe.
juu
Juu
No samalta paikkakunnalta olevien haastattelut voisi pitää peräkkäin että ei käy silleen että muut on heti aluksi ja yksi on viimeinen jonka takia muut joutuvat odottamaan pari tuntia kotiin lähtöä yhteiskyydin takia
Ei palautetta.
ihan ok koe oli
Ohjeet hieman epäselvät ja paljon käytävällä seisoskelua ja odottamista muuten hyvä.
koe oli iha jees
Ihan hyvä muuten mutta kesti ihan liian pitkään ehti kyllästyä ja uupua.
Ihan ok

Ei juuri mitään parannettavaa selkeä ja helppo
Hyvä
Juu oli ihan hyvä
Hyvää on että pääsee siihen alaan minne halusin ja pääsee valmistumisen jälkeen töihin
Selkeämpi ryhmäytytys ja nopeampi toiminta ja selkeämmät ohjeet minne menemme seuraavaksi
Kokeen teko onnistui ilman ongelmia.
Parannettavaa en keksi
Kaikki on hyvää
Aina voi olla enemmän taukoja
Kaikki oli hyvää ei ollut mitään huonoa
minun mielestä ei ole mitään parannettavaa
—
-
hyninhän tuo karsi semmoset ketä ei niin kiinnosta ala
Oli tarpeeksi helppo ja pääsi hyvin kärryille mitä pitää tehdä
empä keksi mitään
Missään ei ollut parannettavaa kaikki toimi niinkun piti
Iha kiva
ihan turha
saa tehdä enemmän kuin opiskella koulunpenkille
ei oo mitään
ei mittää
En tiedä
joo
selkeä
se oli selkeää ja hyvät ohjeet.
Kaikki hyvää ei parannettavaa.
en tiedä

ei mittää
Kaikki oli kaikinpuolin hyvin suunniteltu
Ei mitään
Hyvä se oli ei sitä tarvi muutella entijä
Hyvää oli se että oli yksinkertainen tehdä ne.
liian helppo ei parannettavaa
SOPIVAN HELPPO
oli kyllä todella hyvä pääsykoe
Ei ole oikein mitään palautetta
piä samanlaisena
Jos kokeen tarkoituksena on karsia hakijoita se oli mielestäni liian helppo.
Tylsä eikä täällä ainakaan mitenkään oikeen vaikuttanut tuloksiin
Tosi käytännöllinen.
Oli tarpeeksi yksin kertainen, että ymmärsin mitä silloin piti tehdä ilman ylimääräisiä lisä kysymyksiä.
se oli aivan hyvä
ok
Ei tarvitse parannella iha hyvä se oli
se oli ihan hyvä enkeksi valittamisen aihetta
ei ole mitään sanottavaa
hyvä
ei ole mitään palautetta
kaikki on hyvää
-
Selkeämmät ohjeet olisi voinut olla.
soveltuvuuskokeessa oli helppoja ja haastavia tehtäviä tasapuolisesti
Kaikki hyvää ei mitää parannettavaa
kaikki oli hyvin tehty.
Oli helppo tehdä.
Se oli kyllä kaikinpuolin hyvin toteutettu

ei mitään
ei mitään
Kaikki oli hyvää, ei puutteita.
Olen metsäkone
En tiedä
Tosi hyvä ettei tarvinu kirjottaa 3 esseetä niinkun edellisellä alalla.
Oli hyvin järjestetty
Soveltuvuuskoe oli hyvä ja selkeä.
Ei oo mitää pahaa sanottavaa
Oli ihan hyvä ei mitään huonoo sanottavaa
Oli selkeät tehtävät
Kaikki oli hyvää ja perus vaikean helppoja tehtäviä

Liite 9. Metsäkoneenkuljettajan soveltuvuuskokeen pilotissa mukana 2024 olevat oppilaitokset osallistumistavoittain. 14 metsäkonekoulutuksen toimipistettä, Livian metsäenergian tuottajakoulutus ; YHT 15/19 toimipistettä

